INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

WALTER LIPPMANN DESPRE RĂZBOIUL DIN CAMBODGIA

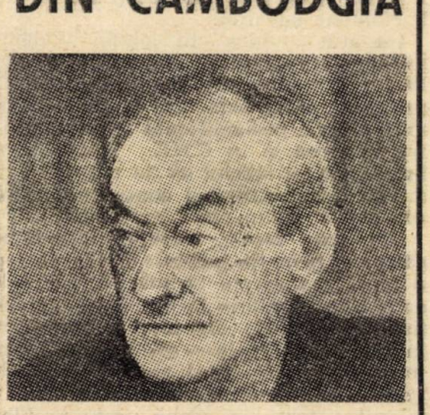

Interviu luat de Mary Blume

„The Guardian" îl numeşte pe Walter Lippmann „cel mai mare ziarist american". Marquis Childs spune: „El a avut probabil o influenţă uriaşă asupra evenimentelor din vremea sa". James Reston declară: „El a dat generaţiei mele de ziarişti un sentiment mai adînc al datoriei". Iar Harold Nicolson, care l-a cunoscut pe Walter Lippmann în California în 1933, s-a referit la „faţa lui sensibilă, atrăgătoare".

Walter Lippmann s-a născut la New York. La Universitatea Harvard (promoţia 1910) a fost coleg cu T. S. Eliot. L-a cunoscut pe William James tot la Harvard şi a fost asistentul lui George Santayana la cursul acestuia de istoria filozofiei. După terminarea studiilor a lucrat timp de un an la revista lui Lincoln Steffens „Everbody's". Prima sa carte, „O prefaţă la politică", a apărut în 1913. A contribuit la elaborarea a zece din cele „14 puncte" ale lui Woodrow Wilson. A devenit redactor-şef al ziarului „New York World", iar la 8 septembrie 1931 şi-a început rubrica „Azi şi mîine" de la „New York Herald Tribune".

Cunoscut ca ziarist-filozof, el a dobîndit un prestigiu fără precedent, deşi detractorilor săi le place să reamintească faptul că l-a sprijinit pe Alf Landon împotriva lui Roosevelt drept candidat la preşedinţie în 1936 şi pe Thomas E. Dewey împotriva lui Harry S. Truman în 1948.

În 1967, după ce trecuse cu rubrica sa la ziarul „The Washington Post", Walter Lippmann a renunţat la activitatea sa ziaristică şi la locuinţa sa din Washington. Îşi petrece iarna într-un hotel din New York, situat în apropierea casei în care s-a născut, primăvara călătoreşte, iar din iunie pînă în octombrie se află la locuinţa sa din Mount Desert Island (statul Maine). În septembrie trecut a împlinit 80 de ani. Lucrul cel mai izbitor la Lippmann şi la soţia sa, Helen, este graţia şi tinereţea lor. Le place amîndurora să primească. Fotografiile care au însoţit timp de ani de zile rubrica lui Lippmann nu sînt învechite, — are o faţă înţeleaptă, părul abia începe să-i albească, sprîncenele lui circumflexe se înalţă a mirare. Are obrajii trandafirii, un zîmbet clar şi un farmec uriaş. Vorbeşte cu grijă — grijă care provine în mod clar nu din dorinţa de a fi pompos, ci din sentimentul răspunderii — fără să folosească vreodată un cuvînt de prisos. Interviul de mai jos a fost luat la Paris.

ÎNTREBARE: Unde vă aflaţi cînd preşedintele Nixon a anunţat aventura cambodgiană? Cum aţi aflat despre ea şi care a fost prima dv. reacţie?

RĂSPUNS: Mă aflam la Roma şi am aflat-o din ziare. Prima mea reacţie a fost groaza şi dezorientarea, şi dorinţa de a mi se da o explicaţie asupra unei acţiuni atît de ciudate.

ÎNTREBARE: Sînteţi de părere că aţi primit vreo explicaţie?

RĂSPUNS: Nu. Lucrul care mă îngrijorează cel mai mult este că nu ştiu care a fost raţionamentul preşedintelui, şi din lectura ziarelor americane văd că nimeni nu ştie.

ÎNTREBARE: Aţi fost de la început împotriva războiului din Vietnam. Posibilitatea unui război în Cambodgia constituia oare unul din motivele împotrivirii dv.?

RĂSPUNS: Nu afirm că am prevăzut acest lucru, dar mi-am dat seama de la început că un război între americani şi asiatici dus pe teritoriul asiatic nu putea avea şanse de reuşită. Pe lîngă faptul că era un război indezirabil, era un război imposibil.

ÎNTREBARE: Ce poate face în momentul de faţă un cetăţean oarecare, bine intenţionat?

RĂSPUNS: Lucrul cel mai bun de făcut este de a înfrînge în viitoarele alegeri pe oamenii care îl sprijină pe preşedinte în această problemă şi de a ajuta pe oamenii care sînt împotriva acestei politici. Este o formulă foarte generală şi nu prea exactă, dar, ţinînd seama de situaţie, este probabil singura disponibilă în momentul de faţă.

ÎNTREBARE: Aţi spus că Statele Unite nu trebuie să fie jandarmul universal. Care trebuie să fie rolul nostru?

RĂSPUNS: Cred că Statele Unite ar fi trebuit să se mulţumească şi se vor mulţumi cu rolul de putere foarte mare între alte puteri. Dar nu pot să înţeleg cum am avut noi vreodată ideea că trebuie să spunem cine poate sau trebuie să guverneze la Saigon sau la Bonn.

De fapt, pot să-mi închipui cum. Succesul ni s-a urcat la cap. În cel de-al doilea război mondial, am obţinut victoria. Noi eram bogaţi şi neatinşi, îmbătaţi de succes, şi oameni ca Churchill ne-au spus că a sosit timpul să conducem lumea. Şi am fost destul de naivi să cădem în cursă.

ÎNTREBARE: Continuaţi să fiţi pesimist în ce priveşte convorbirile de dezarmare?

RĂSPUNS: Sînt mai pesimist de cînd Nixon a anunţat intervenţia în Cambodgia. Totuşi, nu înseamnă că după părerea mea va fi un război între Statele Unite şi Uniunea Sovietică. Nu sînt de această părere. Şi sînt încurajat de protestele din Statele Unite împotriva războiului din Cambodgia.

ÎNTREBARE: Vreţi să formulaţi aprecieri asupra unora din preşedinţii pe care i-aţi cunoscut, începînd cu Teddy Roosevelt?

RĂSPUNS: Cred că preşedintele care a făcut cel mai mult rău Statelor Unite în ultimii 100 de ani este Lyndon Johnson. Cred că Theodore Roosevelt a fost un preşedinte foarte bun. El a prevăzut rolul pe care Statele Unite aveau să-l joace în mod inevitabil în secolul XX şi natura problemelor. Cred că Franklin Roosevelt a fost un om căruia problemele reale i-au fost impuse, dar care s-a ridicat la nivelul lor şi a înfăptuit în societatea americană o transformare care în ansamblu a fost foarte rodnică.

Ce voi spune acum vă va surprinde. Cred că în cursul primului său mandat, Eisenhower şi-a dat seama ce greşeală ar fi să intervină în Vietnam şi a avut abilitatea politică de a pune capăt războiului din Coreea. Pentru aceasta îi dau o înaltă apreciere.

Truman a fost un om îndrăzneţ care a luat unele hotărîri foarte bune, dar şi unele foarte proaste. Nu cred că istoria îi va da o apreciere atît de înaltă cum îi dau istoricii englezi, sau atît de scăzută cum îi dau duşmanii săi. Activitatea lui a fost foarte amestecată.

ÎNTREBARE: Ce apreciere i-aţi da lui Kennedy?

RĂSPUNS: Generaţia următoare va scrie o întreagă bibliotecă de cărţi despre Kennedy, şi nu toate vor fi favorabile. Atracţia pe care o prezintă el este neîndoielnică, dar şi greşelile sale sînt neîndoielnice.

Uneori am impresia că totul se explică prin faptul că a fost ales cu o majoritate foarte mică. A fost un preşedinte foarte neliniştit. A făcut groaz-

Helsinki, 2 000 de tineri au demonstrat în Piaţa Senatului, împotriva extinderii de către S.U.A. a războiului din Indochina

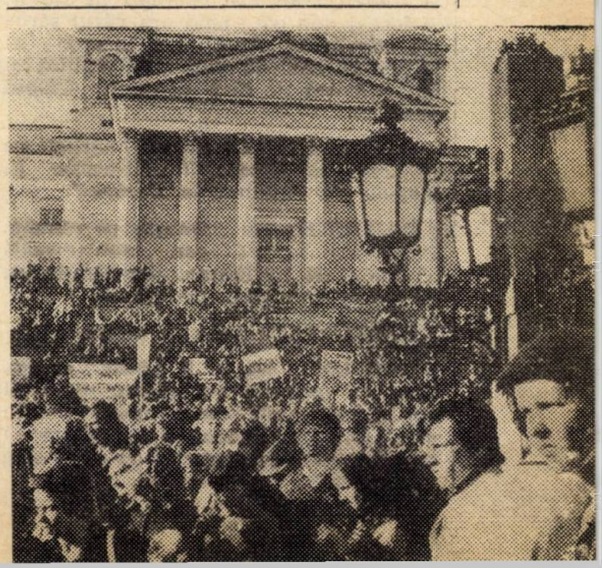

nica greşeală de la Playa Giron şi în restul mandatului său a încercat s-o repare. Iată de ce ne-a atras în Vietnam. Dacă recitiţi cuvîntarea sa inaugurală, ea expune întreaga filozofie a rolului Statelor Unite de jandarm universal şi nu este atît de bună cum părea pe atunci.

Am avut sentimente foarte amestecate pentru Kennedy. Dar, dacă ar fi trăit, ar fi fost probabil reales în mod triumfal.

ÎNTREBARE : Sînteţi de părere că atacul vicepreşedintelui Spiro T. Agnew asupra industriei mijloacelor de comunicare de masă este justificat ? Obiectivitatea este oare posibilă ?

RĂSPUNS : Împotriva televiziunii se poate aduce un argument care nu este valabil împotriva ziarelor. Deosebirea este că televiziunea se află în mod inevitabil aproape de situaţia de monopol — oricine poate cumpăra o tipografie, dar nu o staţie de televiziune. Televiziunea este un serviciu de utilitate publică şi nu poate fi apreciată împreună cu ziarele, astfel încît Agnew a greşit punîndu-le pe acelaşi plan.

Dacă obiectivitatea este posibilă — toată viaţa mea am încercat să răspund la această întrebare. Am considerat că dacă explic ce gîndesc, oamenii pot înţelege cum am ajuns să gîndesc acest lucru. Nu am pretins niciodată că părerile mele sînt altceva decît părerile mele.

ÎNTREBARE : Sînteţi ziaristul nostru cel mai influent. Există oare evenimente specifice în care influenţa dv. a fost vizibilă ?

RĂSPUNS : Trebuie să faceţi o deosebire între a avea influenţă şi a face presupuneri care se adeveresc. Dacă ai avut dreptate, nu poţi fi sigur că ai exercitat într-adevăr o influenţă. Pot să-mi amintesc un număr de prilejuri în care am avut dreptate. Îmi amintesc şi prilejuri în care am greşit.

ÎNTREBARE : Activităţile dv. la universitate şi ulterior au constituit o pregătire perfectă pentru ziaristică. Aceasta era profesiunea pe care intenţionaţi s-o practicaţi ?

RĂSPUNS : Credeam că mă voi ocupa toată viaţa de artele frumoase, că voi identifica tablouri, de pildă. Am studiat clasicii, latina şi greaca.

Apoi, după ce am asistat la un incendiu în Chelsea, o suburbie a oraşului Boston, au început să mă intereseze problemele sociale. Tot cartierul a ars şi studenţii au fost chemaţi în ajutor. A fost prima oară cînd am văzut sărăcia adevărată. Apoi am început să urmez cursuri de economie politică şi am înfiinţat un club denumit Clubul socialist.

ÎNTREBARE : De obicei îl vizitaţi pe generalul de Gaulle. Îl veţi vedea în actuala dv. călătorie în Europa ?

RĂSPUNS : Nu primeşte pe nimeni. Primăvara trecută i-am trimis vorbă că am sosit în Franţa, dar firește nu ne-am aşteptat să ne primească.

ÎNTREBARE : Vă este simpatic ?

RĂSPUNS : Da, şi îl admir enorm. Cred că este un om foarte mare, şi am întîlnit mulţi oameni mari în viaţa mea. Am fost totdeauna de părere că este fascinant să vorbeşti cu el — sau, mai exact, să-l auzi vorbind.

THE SUNDAY TIMES
LONDRA

ALEGERILE ŞI PIAŢA COMUNĂ

INDIFERENT care va fi guvernul de la Westminster, la sfîrşitul lunii viitoare, una din primele lui sarcini va fi de a inaugura la Bruxelles tratativele pentru intrarea Marii Britanii în Piaţa comună. Data este 30 iunie (presupunînd că nu are loc o amînare) şi, deşi această sesiune formală şi şedinţele de lucru ulterioare din cursul lunii iulie nu vor avea decît un caracter procedural, procesul de apropiere a Marii Britanii de Europa (occidentală), care a început în octombrie 1961, va fi, în sfîrşit, reluat.

Momentul ales poate provoca ironii. După toate probabilităţile, în săptămînile dinainte de 30 iunie (sau săptămînile imediat următoare) se va asista la o campanie electorală în care ambele partide principale se vor strădui să arate că devotamentul lor faţă de cauza „europeană" este temperat în mod strict şi permanent de hotărîrea lor de a nu fi traşi pe sfoară de un grup de oameni abili de la Bruxelles. Toamna trecută, atît primul ministru cît şi Edward Heath, liderul opoziţiei conservatoare, au început să sugereze că s-ar putea ca, pentru intrarea ei în Piaţa comună, Marii Britanii să i se ceară un preţ prea mare. Este clar că în cursul alegerilor vom auzi multe afirmaţii de acelaşi fel. Într-adevăr, unii fruntaşi conservatori declară că, în cazul în care ar considera că aceasta l-ar readuce în funcţia de prim-ministru, Wilson nu ar ezita să renunţe la întreaga aventură „europeană", pe motiv că ea se bucură de prea puţin sprijin popular. Este incontestabil ca, pe măsură ce momentul adevărului se apropie, şi implicaţiile intrării britanice devin, dacă nu clare, cel puţin susceptibile de a fi prezentate drept o povară intolerabilă asupra economiei britanice în general şi asupra bugetului englezului de rînd în special, opinia publică a început să manifeste tot mai multă prudenţă faţă de întreaga idee.

Pe de altă parte, este absolut just şi cuvenit ca, în cursul alegerilor, partidele britanice — iar la tratativele de la Bruxelles purtătorii de cuvînt britanici — să sublinieze că, aşa cum a arătat Heath într-o cuvîntare rostită recent la Paris, Parlamentul nu va aproba probabil o reglementare considerată de membrii lui drept inegală şi inechitabilă. Acesta este elementul important şi deseori trecut cu vederea, în legătură cu tratativele. Nu se pune problema de a impune ceva opiniei publice, de a preda destinele britanice unui for de dincolo de Canalul Mînecii. Indiferent de partidul care va conduce tratativele, el va trebui s-o facă conştient că rezultatele vor trebui să fie acceptate de un Parlament suveran.

Cu alte cuvinte, în ciuda îndemnurilor „europenilor" mai fervenţi din Marea Britanie, nu s-a pus niciodată problema ca această ţară să semneze în mod practic necondiţionat tratatul pentru intrarea ei în C.E.E. Acest lucru important va merita să fie reamintit în mijlocul acuzaţiilor şi contraacuzaţiilor din cursul campaniei electorale.

Din acest motiv, consider neconvingătoare afirmaţia potrivit căreia pentru a reuşi, tratativele trebuie să fie rapide şi să se limiteze la problemele esenţiale. Problemele sînt prea importante ; interesele naţionale — atît ale celor şase membri actuali, cît şi ale noilor solicitanţi — sînt prea mult în joc pentru a se putea trece în grabă peste problemele de amănunt în interesul unei reglementări grabnice. Recent, Willy Brandt a apreciat că perioada tratativelor va dura doi ani, şi după părerea mea, acesta este un termen minim.

În acest interval, oricît de lung va fi el, tratativele ar putea să eşueze, în sensul că s-ar putea ajunge la un impas total. În cazul acesta, eşecul nu se va datora unui nou veto francez — asemenea vremuri au apus — ci faptului că datorită intereselor naţionale şi dificultăţii de a obţine aprobarea Parlamentului, negociatorii britanici nu vor putea să accepte condiţiile care li se pun.

Frank GILES

Marş în Georgia (S.U.A.) pentru drepturi civile. Participanţii trec prin localitatea Perry în drum spre mormîntul lui Martin Luther King, în Atlanta

THE FINANCIAL TIMES

MUTAȚII ÎN POLITICA EXTERNĂ BRAZILIANĂ

DUPĂ cel de-al doilea război mondial, politica externă braziliană a fost legată în mod tradițional de politica externă a Statelor Unite, cu o întrerupere la sfîrșitul perioadei anilor '50 și la începutul anilor '60. Această orientare a fost rezumată de Juracy Magalhaes, ministrul afacerilor externe din perioada 1964—1967, care a spus : „Ce este bine pentru Statele Unite este bine pentru Brazilia".

În guvernul următor, condus de președintele Costa e Silva, în care ministru al afacerilor externe era Magalhaes Pinto, s-a produs o schimbare. S-a înregistrat o încordare crescîndă în relațiile cu Statele Unite, determinate în special de conflictul cu privire la importul în Statele Unite de cafea solubilă. Brazilia a început să depună eforturi pentru a căuta alte piețe, atît pentru importuri cît și pentru exporturi — în special în Europa și în Japonia ; în relațiile internaționale ale Braziliei au apărut fenomene noi.

În octombrie 1969, cînd președintele Emilio Garrastazu Medici a venit la putere, opoziția de stînga a proclamat că „grupul de presiune nord-american" și-a redobîndit pozițiile. Evenimentele care s-au petrecut de atunci nu au confirmat cu nimic această afirmație. Președintele Medici a declarat el însuși că Brazilia intenționează să ducă o politică mai independentă.

El a caracterizat astfel baza politicii externe viitoare a Braziliei : „Țara noastră refuză să creadă că istoria evoluează în mod necesar în favoarea anumitor țări și în defavoarea altora... Vom respinge orice încercare, sub indiferent ce formă s-ar manifesta ea, de a restabili teoria zonelor de influență sau de a impune voința politică a unei țări, sau a unui grup de țări, unor națiuni mai puțin dezvoltate".

Președintele a explicat că Brazilia intenționează — mai ales în cadrul O.N.U. — să sprijine acele națiuni care „aspiră la progres" și doresc să-și croiască destinul așa cum vor. El a subliniat în mod deosebit „solidaritatea" Braziliei cu alte țări latino-americane pentru care, afirma el, „independența economică reprezintă în secolul XX ceea ce reprezenta independența politică în secolul XIX".

Medici a acordat o atenție specială necesității unui „front latino-american" unit în relațiile cu țările dinafara Americii Latine, precum și liberului schimb de cunoștințe economice și științifice, ajutorului tehnic și liberalizării comerțului dintre țările latino-americane, deoarece „slăbiciunea unor țări slăbește pe celelalte, și sărăcia unei părți contaminează întregul".

În planul dezvoltării relațiilor cu celelalte regiuni ale lumii se constată faptul că schimburile comerciale ale Braziliei cu Uniunea Sovietică a crescut mult. Se evaluează că anul trecut el a înregistrat un spor de 25 la sută. Anul acesta au avut deja loc convorbiri între cele două țări pentru exportul unor mașini sovietice în valoare de 100 milioane dolari în Brazilia și discuții cu privire la un plan pentru construirea de către U.R.S.S. a unor mari uzine pentru prelucrarea de șisturi bituminoase la Pindamonhangaba, în statul Sao Paulo.

Între timp, relațiile cu Statele Unite au fost mai puțin rodnice. Conflictul cu privire la cafeaua solubilă continuă și, așa cum a remarcat ministrul american al comerțului, Maurice Stans, în cursul unei vizite în Brazilia, guvernul brazilian se menține ferm pe poziția lui. Un alt motiv de neînțelegere este problema tarifelor de transport. Brazilia a semnat deja acorduri cu majoritatea țărilor europene și în prezent duce negocieri în acest sens cu Uniunea Sovietică, dar un acord cu Statele Unite pare îndepărtat. Legăturile tot mai strînse ale Braziliei cu Japonia par să înlăture Statele Unite la o serie de produse de pe piețele braziliene, în timp ce în domeniul politicii internaționale, Statele Unite nu mai au sprijinul aproape automat al Braziliei, așa cum era cazul în urmă cu cîțiva ani.

Le Monde
PARIS

SCĂDERILE DE PE WALL STREET

WALL STREET-ul continuă să scadă : în cercurile financiare se pune întrebarea dacă actuala criză bursieră nu anunță o veritabilă recesiune economică. Experții O.C.D.E. iau în considerație această posibilitate. După cum s-a constatat, în general, incertitudinea antrenează reacții psihologice care fac și mai dificile sarcinile guvernelor.

Opinia publică americană așteaptă de la președinte ca acesta „să facă ceva" ; dar, istoria economică financiară și monetară a ultimilor ani dovedește că evenimentele nu se lasă cu ușurință dirijate. Atît de puțin înarmate pentru a controla inflația, vor fi guvernele mai eficace în lupta împotriva recesiunii ? Nimic nu permite să se afirme acest lucru.

Președintele Nixon se găsește într-o situație nu prea confortabilă. Dacă el

Agitație la Bursa din New York

denunță gravitatea situației financiare a țării sale, unde datoria publică internă și externă a căpătat proporții gigantice, care se manifestă în special prin proliferarea eurodolarilor, și unde întreprinderile private finanțează o parte din ce în ce mai mare a investițiilor lor prin credite pe termen scurt, el riscă să accentueze scăderile bursiere. De aceea, el nu s-a angajat într-o asemenea acțiune atîta timp cît poate cu ușurință să arate că Statele Unite suferă actualmente urmările gestiunii extraordinar de necontrolate a Administrației precedente. Dacă face declarații liniștitoare, cum a făcut în ultimele săptămîni, — „dacă aș avea bani aș cumpăra acțiuni" — el riscă să nu mai fie nici crezut, nici chiar ascultat.

La Casa Albă se crede că după o perioadă de fluctuație se poate aștepta, în cursul ultimelor luni ale acestui an, o relansare a expansiunii pe baze mai solide. Într-adevăr, toți economiștii care au inspirat politica de restricții monetare începută anul trecut au atras atenția că, pînă să se ajungă la o încetinire a creșterii prețurilor, trebuie să se aștepte trei, șase și chiar nouă luni. Președintele Băncii Federale din Saint-Louis aprecia chiar că „procesul de stabilizare trebuie să se întindă pe trei ani".

Totuși, dacă experții sînt stăpîni pe nervii lor, nu același lucru pot face și milioanele de americani care posedă acțiuni. Ei se întreabă dacă autoritățile politice și monetare au păstrat, într-adevăr, controlul asupra unei situații, în care puterea de cumpărare a dolarului se depreciază într-un ritm de 7 la sută anual. Prețurile au reînceput să crească în luna mai și se crede că deficitul bugetar pentru exercițiul financiar care începe la 1 iulie ar putea să atingă 9 miliarde de dolari, dacă veniturile suplimentare cerute de ministrul de finanțe David Kennedy nu sînt aprobate la timp. Și dacă Trezoreria trebuie să facă apel din nou la Sistemul de Rezerve Federale pentru a acoperi diferența, inflația nu va fi ea relansată ?

Pentru a da asigurări, unii comentatori opun căderilor mai mult sau mai

puţin precipitate de la Bursa din New York starea sănătoasă a economiei americane. Dar o economie incapabilă, datorită creşterii constante a dobînzilor, să finanţeze investiţiile cele mai necesare poate fi ea considerată ca „sănătoasă" ?

Le MONITEUR AFRICAIN
du Commerce et de l'Industrie
DAKAR

TANZANIA: INSTRUMENTELE NOULUI PLAN CINCINAL

LA APROAPE un deceniu de la dobîndirea independenţei, Tanzania oferă imaginea unui stat stabil din punct de vedere politic, care se preocupă de crearea bazelor unei dezvoltări armonioase şi realiste, făcînd apel la un ansamblu de ajutoare externe fără a ascunde opţiunea sa progresistă şi obiectivul său care este acela de a ajunge la o completă suveranitate economică.

Planul cincinal, intrat în vigoare la 1 iulie 1969, stabileşte principiile orientării economiei tanzaniene pînă în iulie 1974. Lectura acestui document relevă dorinţa de a nu ascunde dificultăţile din care vom numi cîteva în continuare. Nivelul de viaţă, preocupare esenţială, va marca un început de ameliorare numai la sfîrşitul anului 1970. Amploarea sarcinilor este considerabilă. Există aproximativ 400 000 muncitori în sectorul industrial şi ei nu vor fi decît cu 20 000 mai mulţi în 1974. Conform declaraţiei de la Arusha, întreprinderile străine, în cea mai mare parte a lor, vor fi naţionalizate, lor adăugîndu-li-se băncile şi companiile de asigurare din sectorul particular.

Succesul planului depinde în mare parte de ajutorul şi investiţiile străine; cu toate acestea importanţa lor este mai mică decît în precedentul plan. Noul plan este conceput pe baza realităţilor tanzaniene. El subliniază predominanţa agriculturii şi încearcă să ţină seama de nevoile sectorului agricol. Din acest punct de vedere, educaţia şi productivitatea ţăranilor constituie pe bună dreptate tema majoră a planului. Vor fi alocate sume importante în domeniile învăţămîntului agricol, sănătăţii şi organismelor care se ocupă cu cultura agricolă şi creşterea animalelor. Efortul este îndreptat în special spre cultivarea ceaiului, tutunului, bumbacului şi a creşterii animalelor.

Înafara producţiei diamantifere care atinge 1 milion de carate, planul prevede accelerarea exploatării resurselor carbonifere şi a minereurilor de fier. Extracţia auriferă va trebui să crească de patru ori pentru a atinge 2 tone în 1980.

Domeniul forestier constituie pentru Tanzania o sursă de venituri suplimentare pentru că exporturile de lemn totalizează în prezent 2 milioane de metri cubi. De notat că prospecţiile pentru descoperirea unor eventuale bogăţii de petrol şi gaze naturale se întind acum pe o suprafaţă de 5 000 000 hectare. Dezvoltarea turismului constituie un alt obiectiv prioritar al planului: se prevede ca cifra de 120 000 de turişti să fie atinsă în ultimul an al celui de-al doilea plan, faţă de 40 000 de turişti în 1969.

Institutul Naţional de Productivitate din Dar es Salaam constituie unul din mijloacele de bază ale acţiunii de raţionalizare. Activităţile sale sînt duble, pe de o parte organizează în toată ţara cursuri de scurtă durată destinate diferitelor cadre din întreprinderi, iar pe de alta, face expertize şi proiecte de reorganizare. Obiectivul urmărit este de a mări productivitatea întreprinderilor existente cît şi crearea sistematică a altor noi unităţi.

Naţionalizarea societăţilor care depind de capitalurile străine constituie al doilea instrument al politicii industriale a Tanzaniei. Astfel, statul controlează două importante companii petroliere care operează în ţară — „Agip-Tanzania" şi „Shell-Tanzania" : în acelaşi sens s-a procedat cu mai multe bănci străine care sînt finanţate progresiv din 1969 pînă în 1980.

Cel de-al treilea instrument al dezvoltării industriale este constituit de „National Development Corporation", organism public care participă la toate realizările finanţate într-o măsură mai mare sau mai mică de grupurile străine.

Obiectivele noului plan de dezvoltare par coerente. Perspectivele industriale au fost stabilite de o manieră realistă şi e de presupus că eforturile conjugate vor duce la realizarea lor şi, implicit, a planului.

Hala laminorului de tablă groasă din Dar es Salaam

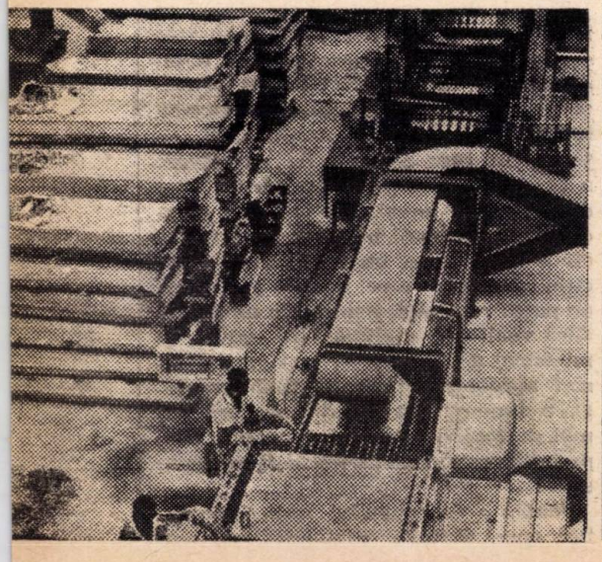

C. Wilfred JENKS

director general al Biroului Internaţional al Muncii

La 20 mai, Consiliul de Administraţie al Organizaţiei Internaţionale a Muncii, una dintre cele 12 instituţii specializate ale Naţiunilor Unite, a ales în funcţia de director general al Biroului Internaţional al Muncii (organul executiv al O.I.M.) pe C. Wilfred Jenks (Anglia), reputat specialist în dreptul internaţional.

Ales pe o perioadă de 5 ani, C. W. Jenks este al şaselea director general al B.I.M., succedîndu-i lui David Morse, care a deţinut acest post timp de peste 21 de ani.

S-a născut la 7 martie 1909 la Liverpool. A fost bursier al Colegiului Gonville şi Caius din Cambridge. În anul 1936 obţine titlul de doctor în drept la Universitatea din Cambridge, iar în anul 1953 pe cel de doctor docent. Este laureat al Premiului Cecil pentru Pace — 1928, doctor honoris causa al Universităţii din Edinburgh, membru al Academiei internaţionale de drept comparat şi membru corespondent al Academiei internaţionale de astronautică. C. Wilfred Jenks este, de asemenea, membru a numeroase alte institute şi societăţi.

Şi-a început activitatea în cadrul Organizaţiei Internaţionale a Muncii în anul 1931. În 1948 este promovat asistent al directorului general al B.I.M., iar în 1964 devine director general adjunct.

Autor al unui mare număr de lucrări de prestigiu în diverse domenii ale dreptului internaţional, C. Wilfred Jenks s-a afirmat şi ca un apreciat conferenţiar. În anii 1939, 1950, 1955 şi 1966 a ţinut lecţii la Academia de drept internaţional de la Haga. Lucrarea sa „Dreptul comun al umanităţii" — 1959 — i-a adus titlul de laureat al Societăţii Americane de Drept Internaţional.

A participat la numeroase conferinţe internaţionale privind : drepturile de autor (1952), utilizarea paşnică a energiei atomice (1952 şi 1958), dreptul mării (1958 şi 1960), privilegiile şi imunităţile diplomatice (1961), codificarea dreptuiui tratatelor (1968) etc. Este unul din redactorii Declaraţiei internaţionale privind drepturile omului (1944).

În anul 1968 la invitaţia Ministerului Muncii a vizitat România.

Exprimîndu-şi încrederea în posibilităţile O.I.M. de a-şi aduce contribuţia la asigurarea egalităţii, libertăţii şi demnităţii oamenilor, în declaraţia făcută cu prilejul alegerii sale, C.W. Jenks a subliniat necesitatea înfăptuirii unor deziderate majore ce stau în faţa O.I.M., cum sînt universalitatea, promovarea neîncetată a drepturilor omului, a progresului economic şi social.

A. M.

TONGA INDEPENDENTĂ

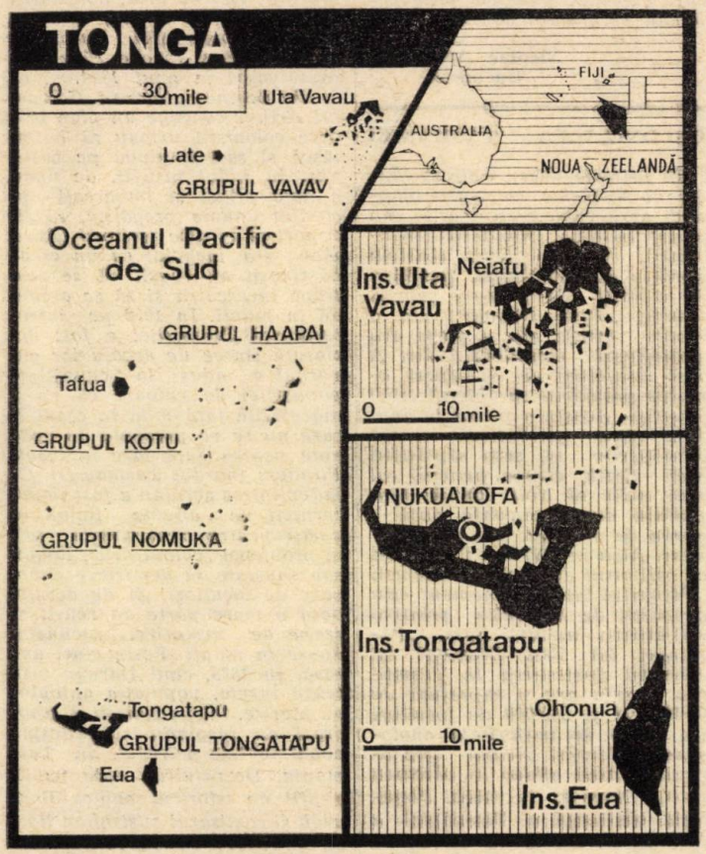

Ion Haralambie, București. Arhipelagul Tonga, aflat în Oceanul Pacific, la sud de Samoa își va obține la 4 iunie independența. Cele aproximativ 150 de pămînturi care formează „Insulele Prietenilor" (Friendly Islands) sau Tonga, se găsesc adunate în mijlocul întinderilor de ape pacifice de-a lungul unei uriașe gropi marine, de peste 9 000 m adîncime, pe o suprafață de 697 kmp. Originea insulelor este diferită: unele sînt formațiuni coralifere, altele, rezultatul activității vulcanice, relativ intensă în această parte a lumii (după erupția din 1946, populația insulei Niuafoo a trebuit evacuată). Arhipelagul Tonga a fost descoperit în 1616 de Lemaire și Schouten. Mai tîrziu, Tasman (1643) și Cook (1773, 1777) acostează aici în timpul călătoriilor lor. Totuși, colonizarea acestor teritorii s-a făcut mult mai încet decît în alte ținuturi. Locuitorii arhipelagului (una din ultimele statistici indicau cifra 63 900) aparțin populației polineziene. Cea mai mare parte trăiesc în principala insulă — Tongatabu — unde se află, de altfel, și capitala: orașul Nukualofa. Populația tongană și-a dezvoltat o cultură proprie care completează marile tezaure ale civilizației polineziene. De altfel, unii cercetători nu exclud posibilitatea ca locuitorii acestor insule să fie armasii „culturii mu" dezvoltată în enigmaticul continent „Mu" (Atlantida Pacificului). De-a lungul istoriei, insulele au format un regat unit, trecut în 1901 sub protectorat britanic. În 1958 Tonga obține o autonomie internă, insuficientă, însă, dezvoltării teritoriului. Tonga e un ținut agricol. Locuitorii trăiesc din pescuit și agricultură. Economia tongană depinde în mare măsură de copra, principalul export (aproximativ 20 000 tone anual, vîndute în Marea Britanie și S.U.A.). Noua Zeelandă cumpără din Tonga banane și fructe. Nu apar ziare, guvernul publică, totuși, un buletin de știri, cotidian. În Tonga există o adunare legislativă și un consiliu privat. Statul e condus de regele Tupou. Independența arhipelagului Tonga, rămas încă un teritoriu subdezvoltat, va duce, incontestabil, la valorificarea resurselor umane, materiale și spirituale ale acestui popor pașnic.

DOCUMENTE ANTIRASISTE

Gh. Bădescu, Craiova. Dintr-o informație dată recent publicității reiese că Serviciul de Informație al O.N.U. a publicat în anul 1969 un număr destul de mare de documente prin care sînt denunțate formele actuale ale colonialismului. A fost editată o broșură împotriva politicii de apartheid în 11 limbi; documente împotriva segregației din Africa de Sud, pentru eliminarea discriminării rasiale etc.

P.R.D. ȘI ALEGERILE DOMINICANE

Gh. Stroescu, Pitești; Al. Enescu, București: După cum știți, Partidul Republican Dominican (P.R.D.) și conducătorul său, Juan Bosch, au anunțat cu mult înainte de 16 mai că nu vor participa la alegerile din Republica Dominicană dacă președintele Balaguer insistă în dorința de a-și reînnoi mandatul. Partidul Revoluționar Dominican consideră că actuala administrație, care se bucură de sprijinul permanent al Statelor Unite, nu poate și nici nu încearcă să vină în întîmpinarea intereselor naționale și populare. Pronunțîndu-se pentru ideea că „poporul trebuie să indice direcția de urmat" în dezvoltarea politică și socială a națiunii, P.R.D. a boicotat, în aceste condiții, alegerile, în care, cum era de așteptat, Balaguer a ieșit învingător.

PHOBOS

Alexei Garștea, com. Armeniș, jud. Caraș-Severin. Aparatura cu care erau dotați sateliții artificiali ai Pămîntului făcea imposibilă obținerea vreunor date în legătură cu alte planete ale sistemului nostru solar. De altfel, misiunile acestor sateliți erau altele: aflarea unor date privind cosmosul, undele electromagnetice, radiațiile, studierea Pămîntului etc. Informații suplimentare celor cunoscute de pămînteni sau care au confirmat supozițiile unor oameni de știință în legătură cu planeta Marte au fost obținute de stațiile interplanetare automate „Mariner 6" și „Mariner 7". Fotografiile în culori trimise de aceste nave cosmice au fost prezentate recent. Experții sînt de acord în constatarea că faptul cel mai interesant relevat de fotografii este lipsa de strălucire a unuia din cei doi sateliți naturali ai „planetei roșii" — Phobos. Aceste fotografii au stabilit: Phobos are o formă turtită (distanța dintre poli este de 17 km în timp ce diametrul la ecuator are aproximativ 22 km); gravitează pe o orbită aflată la o distanță de 6 430 km de Marte; e însoțit în drumul său în jurul planetei de un alt satelit natural, Deimos, cunoscut, de altfel, dar care nu fusese încă văzut (Deimos are 9 km diametru și se află la 19 300 km de Marte). Phobos are o luminozitate extrem de redusă datorită absorbției razelor de lumină de către praful cosmic aflat pe suprafața sa. O mare parte din oamenii de știință sînt de părere că Phobos a fost în vremuri foarte depărtate un meteorit de dimensiuni uriașe fixat în cîmpul gravitațional marțian și care, cu timpul, a ajuns la forma și dimensiunile actuale. Informațiile privind satelitul natural Phobos sînt cele mai recente date publicate despre planeta Marte. Stațiile interplanetare care au fotografiat planeta Marte au stabilit că pe acest corp ceresc nu sînt condiții favorabile dezvoltării unei vieți asemănătoare celei pămîntene dar că există posibilitatea existenței de microorganisme. Date despre Venus și atmosfera sa găsiți consultînd „Poșta redacției" nr. 12 din acest an.

POPULAȚIA RURALĂ

Marian Bucur, București. Am răspuns într-un număr anterior întrebării dv. în legătură cu datele cele mai recente privind populația orașelor lumii. În ceea ce privește populația rurală, în țările „lumii a treia", aceasta este, evident, preponderentă. De altfel formulele, „India celor 560 000 de sate" sau „Indonezia celor 100 000 de sate" sînt foarte răspîndite în publicistica mondială. Iată cîteva date: 90 la sută din populația activă trăiește la sate în Cambodgia, 90 la sută în Pakistanul oriental, 85 la sută în Ceylon, 80 la sută în Indonezia și Birmania, 75 la sută în Tailanda și Turcia, 62 la sută în Filipine, 60 la sută în Coreea de sud și Irak. Populația rurală se găsește în număr mare în statele africane: 95 la sută în Etiopia și Volta Superioară, 91 la sută în Nigeria, 90 la sută în Mali, 88 la sută în Guineea, 87 la sută în Tanzania, 82 la sută în Ciad, 80 la sută în Coasta de Fildeș și în cele două state Congo, 75 la sută în Sudan și Senegal, 72 la sută în Ghana, 70 în Maroc, 62 la sută în Algeria. Procentajul populației agricole în raport cu populația globală este, după cum afirmă ultimile statistici, 75 la sută în Asia și 70 la sută în Africa. În America Latină, țările cu numărul cel mai mare de locuitori rurali: 80 la sută în Guatemala și Haiti, 70 la sută în Santo Domingo și Nicaragua, 59 la sută în Peru, 55 la sută în Brazilia, 54 la sută în Mexic.

ESCADRILELE KAMIKAZE

Silviu Moise, Botoșani. În vara anului 1944 japonezii au introdus în dispozitivele lor de luptă aeriană un element nou, în a cărui eficacitate credeau foarte mult: bomba cu motor, aruncată de pe avioane. Se numea **Tunelul lui Dumnezeu,** sau **Oka.** Era un fel de avion lung de 6 metri, echipat cu un motor care-i da o autonomie de 20 de mile, cu viteza de 250 de mile pe oră, deci putea zbura singur aproape cinci minute. Greutatea aparatului era de 440 de kg, iar a încărcăturii explozive de încă 1 500 de kg. Un avion de bombardament transporta o astfel de bombă pînă la 10—15 mile de obiectivul vizat și apoi o arunca în direcția respectivă, pilotîndu-i zborul de la distanță. Americanii au numit-o **Baka-bomb** — adică bomba imbecilă. Au fost aruncate în luptă 750 de astfel de **Oka,** dar fără rezultate spectaculoase. Comandamentul japonez a fost nevoit deci să renunțe la ele și să adopte o altă armă — avioanele pilotate de sinucigași. Acestea au fost așanumitele **Kamikaze** — avioane militare obișnuite, încărcate cu bombe explozive și incendiare, care erau aruncate direct asu-

poșta redacției

pra obiectivelor urmărite, piloții pierind, inevitabil, în catastrofele provocate. În perioada ianuarie-august 1945, au fost folosite, în luptele din Pacific, 2 950 de astfel de avioane cu sinucigași la bord, dar numai 450 dintre ele și-au atins țintele vizate, celelalte deviind de pe traiectoria fixată și căzînd în apele oceanului. La început piloții sinucigași erau recrutați dintre tinerii de 18—20 de ani, foști studenți încorporați în unitățile de aviație. Apoi s-a recurs la piloții specializați. Și această armă a dat rezultate sub așteptări, nefiind scoase din luptă decît 6 portavioane și 3 mari petroliere americane. Organizatorul inumanelor raiduri, vice-amiralul Onishi, dezavuat pentru nereușita operațiunilor, s-a sinucis, făcîndu-și harakiri, în ziua de 15 august 1945.

SISTEMUL ELECTORAL BRITANIC

La 18 iunie, Marea Britanie se va afla din nou în fața urnelor la mai puțin de un an înaintea datei la care trebuiau să aibă loc în mod normal. În legătură cu alegerile aș vrea să fac unele precizări privind modul de desfășurare al acestora :

În sistemul organelor statale britanice, Parlamentul reprezintă organul legislativ suprem. El cunoaște o formă de organizare bicamerală : Camera Comunelor și Camera Lorzilor. Alegerile legislative privesc doar prima cameră, singura de altfel eligibilă. Prin rolul pe care îl joacă Camera Comunelor în viața politică engleză, alegerile generale se bucură de cea mai mare atenție. Partidul care deține majoritatea locurilor în Camera Comunelor sau care dispune de sprijinul acestei majorități formează guvernul. Acesta, pentru a putea rămîne la putere trebuie să continue să beneficieze de sprijinul amintit. În cazul în care guvernul este pus în minoritate în Camera Comunelor într-o chestiune considerată ca importantă el va demisiona, iar șeful statului, respectiv regina, la sfatul primului ministru fie că invită pe șeful opoziției să formeze un nou guvern, fie că dizolvă parlamentul înainte de a se proceda la organizarea unor noi alegeri. Numeroase elemente de drept constituțional sînt inscrise în legea asupra Parlamentului din 1911. În baza acesteia, la cel mult 5 ani trebuie să aibă loc alegeri generale care să desemneze titularii celor 630 locuri ale Camerei Comunelor. Însă, șeful statului poate, la recomandarea primului ministru, să dizolve Parlamentul, inclusiv Camera Lorzilor, înaintea expirării duratei de 5 ani a legislaturii. Aceasta este o procedură curentă, de care a uzat în prezent și premierul Harold Wilson. Alegerile se desfășoară pe baza sistemului de scrutin majoritar, fiind aleși candidații care mențin majoritatea absolută. Desemnarea deputaților se face pe circumscripții electorale. — de burg sau de comitat —, fiecare din acestea fiind reprezentate în Parlament printr-un singur deputat. Conform legii din 1949 — pe care de fapt se întemeiază actualul sistem electoral — circumscripțiile electorale sînt repartizate astfel : 71 Scoției, 35 Țării Galilor, 12 Irlandei de Nord, iar cea mai mare parte, 512, Angliei. Pot candida în alegerile pentru Camera Comunelor toate persoanele cu drept de vot. Legea din 1957 asupra neeligibilității în Camera Comunelor aduce principiului sus-amintit anumite corective. Astfel, nu pot fi aleși în Camera Comunelor faliții nereabilitați, preoții unor biserici (anglicane, a Scoției, a Irlandei, romano-catolice), precum și persoane care dețin o funcție remunerată de Coroană. Totodată, sînt excluși de la dreptul de a fi aleși titularii unor funcții judiciare, funcționarii publici, permanenți sau temporari, anumiți funcționari ai administrației locale, militarii, membrii poliției, membri ai comisiilor guvernamentale, titularii altor funcții publice. Nu sînt incluși în această categorie miniștrii și șeful opoziției. De regulă, candidații aparțin unuia dintre partide. Legea nu interzice însă prezentarea candidaturilor independente fără sprijinul vreunui partid politic. Candidații reprezentînd un anumit partid politic sînt desemnați de către secțiile locale ale acestuia. Depunerea candidaturii trebuie făcută cel mai tîrziu pînă la a opta zi următoare datei proclamației regale de convocare a noului Parlament. Fiecare candidat trebuie să depună o cauțiune de 150 lire sterline care i se restituie dacă obține cel puțin o optime din voturi. În caz contrar suma depusă este reținută. Fiecare candidat are dreptul să fie asistat de un agent electoral, care îndeplinește pentru el anumite activități privind campania electorală și desfășurarea alegerilor. Cheltuielile electorale ocazionate de alegeri sînt și ele reglementate prin lege. Astfel, fiecare candidat poate cheltui în alegeri maximum 450 lire sterline, plus cîte un penny și jumătate sau doi penny pentru fiecare alegător. Orice încălcare a acestei prevederi se sancționează cu pedepse care pot merge pînă la anularea rezultatului alegerilor. Prevederile acestea nu se aplică în ce privește sumele cheltuite suportate de organizația centrală a fiecărui partid pentru campania sa electorală în ansamblu. Desfășurarea alegerilor are loc în aceeași zi pe întregul teritoriu al Regatului Unit, în a noua zi următoare datei limită de depunere a candidaturilor. Votul este secret și se desfășoară între orele 7 și 22 (o măsură nouă ; anterior, scrutinul se încheia la ora 21). Rezultatul votării se anunță imediat după despuierea scrutinului. În cazul că doi candidați obțin același număr de voturi se procedează, după o nouă numărătoare, la tragerea la sorți. Deschiderea noului Parlament se face de către regină prin citirea mesajului tronului, care cuprinde punctele principale din programul noului guvern.

Nicolae AVRAM
București

COLONIZAREA TASMANIEI

În primele decenii ale secolului al XVII-lea marinarii olandezi care cutreierau mările din sudul Indiilor Olandeze (Indonezia), au descoperit coastele nordice ale Australiei. Rămînea de lămurit dacă noul pămînt (numit „Noua Olandă") era o insulă uriașă sau o parte din presupusul continent sudic. A fost însărcinat cu elucidarea acestei probleme corăbierul Abel Tasman. Acesta a plecat în anul 1642 către pămînturile recent descoperite și, șase săptămîni mai tîrziu, atinge punctul cel mai sudic al Noii Olande fără putința de a constata dacă e vorba de o insulă sau un continent. Abia în 1797 s-a descoperit că teritoriul denumit de Tasman „Pămîntul lui Van Diemen" este despărțit de Australia printr-o strîmtoare, numită Bass. „Pămîntul lui Van Diemen" își schimbă denumirea în Tasmania. Insula are o suprafață de 68 000 ha și 355 000 de locuitori (în 1961) în majoritate anglo-saxoni. Centrul insulei este orașul Hobart situat la vărsarea rîului Derment în mare. Populația băștinașă a Tasmaniei a fost exterminată în întregime în cursul secolului trecut. (Tragedia a început în anul 1803, odată cu stabilirea primilor albi). La propunerea căpitanului Cook care a înconjurat pentru prima oară Australia, guvernul englez hotărăște trimiterea condamnaților pe continent și în insulele înconjurătoare. Coloniștii voluntari și condamnații stabiliți în Tasmania au început lichidarea celor 6—7 000 de membri ai triburilor autohtone. Despre această populație nu au rămas decît extrem de puține informații, sporadice, în scrierile unor misionari. Vechii locuitori ai Tasmaniei trăiau din culesul fructelor și mai puțin din pescuit. Erau nomazi, stabilindu-se doar în timpul verii în locuințe rudimentare. Foloseau bărci confecționate din piei cu care se deplasau pînă în apropierea țărmurilor. Despre arta, obiceiurile și tradițiile lor nu se știe nimic. Situația populației autohtone din Tasmania începe să se înrăutățească în anul 1824, cînd insula devine autonomă. Colonelul Arthur concepe un plan prin care coloniștii urmau să hăituiască și să-i împingă pe băștinași în sudul insulei, de unde, o dată prinși și îmbarcați pe corăbii anume pregătite, să fie deportați în alte teritorii. Acest plan s-a încheiat cu un eșec : băștinașii au reușit să se sustragă încercuirii și să se ascundă în munți. În 1830 pe întreg teritoriul Tasmaniei a fost declarată starea de asediu iar guvernul a adus la cunoștința populației de culoare că va fi măcelărită fără milă în cazul în care nu se va prezenta de bună voie pentru deportare în insula Flinders (nordul Tasmaniei). Cu îndeplinirea acțiunii a fost împuternicit un anume Robinson, vestit pentru cunoștințele sale în problema „colonizării". Robinson reușește să deporteze cîteva sute de locuitori. Și de această dată o mare parte au reușit să scape de urmărire, ascunzîndu-se în munți. Peste cinci ani, însă, în 1835, cînd Darwin vizitează insula, populația autohtonă pierise. Cîțiva ziariști și etnografi au răspîndit știri despre evenimentele petrecute în Tasmania. Dezvăluirile date publicității de istoricul englez Bonwich și comisarul australian Roth au provocat un adevărat scandal. În „insula morții" mai existau 44 de deportați. Guvernul englez hotărăște să-i readucă în Tasmania și să-i restabilească într-o rezervație în apropiere de Hobart. Băștinașii au pierit totuși foarte curînd, în afara unei bătrîne, transportată la Londra. În 1877 cînd bătrîna se stinge din viață, un ziar englez scria : „A pierit un popor întreg pînă la ultimul".

D. MACH
Cîmpia Turzii

COMPLETARE

În legătură cu articolul „Liga Arabă" publicat de revista noastră în nr. 22 din 28 mai : la lista statelor care compun Liga Arabă trebuie adăugat Irakul.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, International 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Combinatul Chimic Craiova

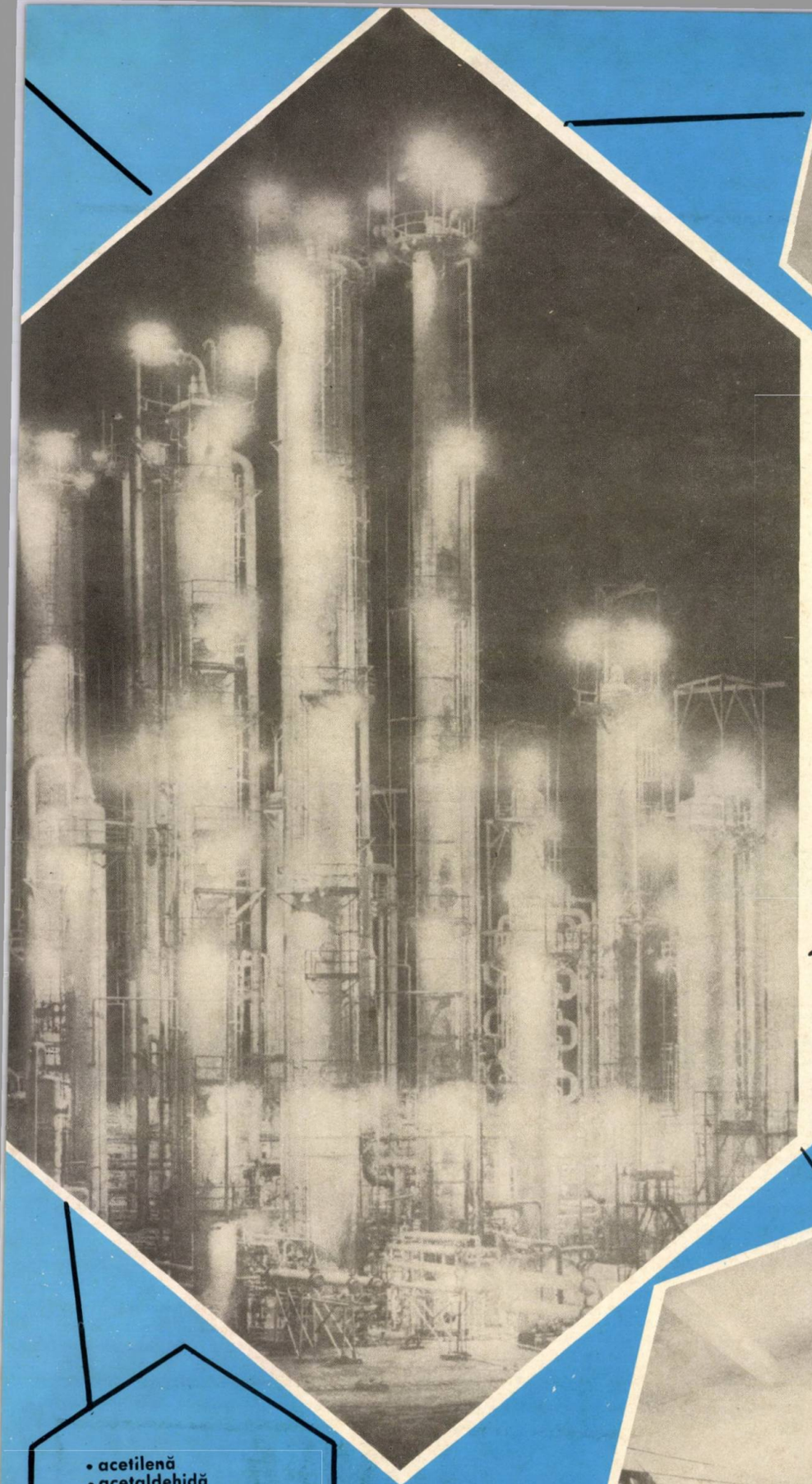

PRODUCE:

- oxigen tehnic
- amoniac
- acid azotic
- azotat de amoniu
- uree îngrășământ și uree tehnică
- catalizatori pt. industria amoniacului

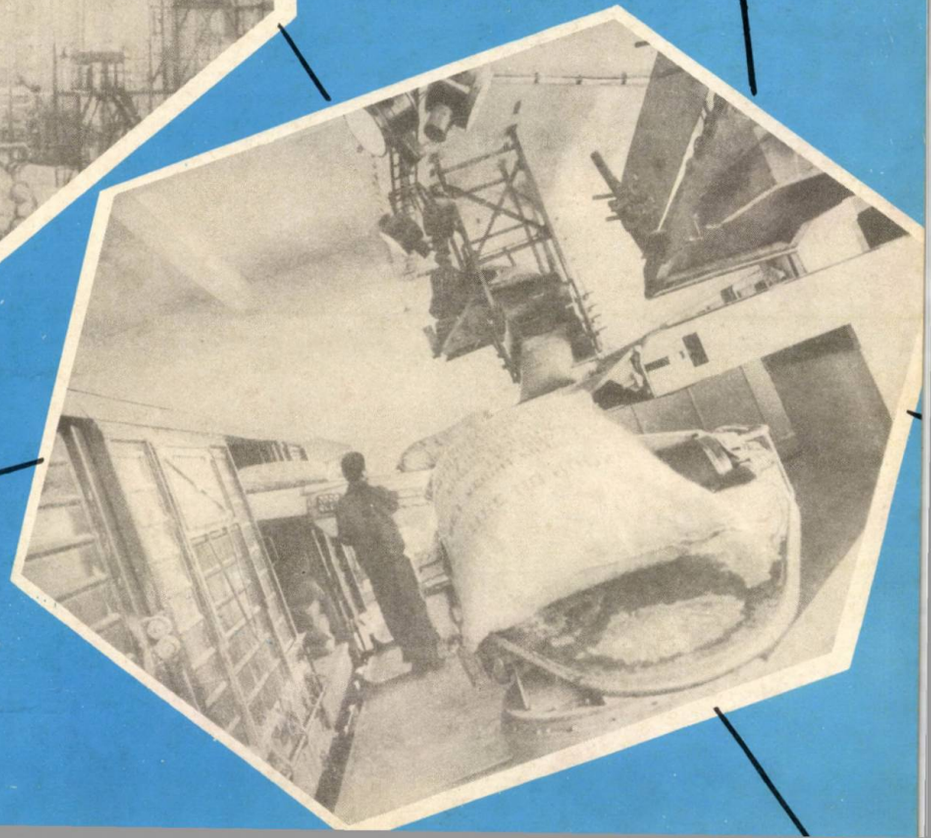

- acetilenă
- acetaldehidă
- acid acetic
- Butanol
- acetat de vinil monomer
- poliacetat de vinil catalizator pt. sinteza butanolului și acetatului de vinil monomer
- acid nicotinic

Lei 2

Întreprinderea de materiale izolatoare și de finisaj

TURDA

livrează fără repartiție :
Tapete semi-lavabile
în diverse culori și desene,
care înlocuiesc zugrăvitul.
Bandă de izolații
pentru conducte
magistrale pe bază de P.C.V.
Comenzile se vor adresa
la sediul întreprinderii,
Orașul Turda

LUMEA

Nr. 24 *11 iunie 1970*

CABINETUL DE LECTURĂ BIBLIOTECA VIENA

Paris:
ÎN PREAJMA VIZITEI ÎNALŢILOR OASPEŢI ROMÂNI

Securitatea europeană în dezbaterea Colocviului de la Bucureşti

reportaj pe glob

ANGLIA

Obiectivele misiunii „Soiuz-9"

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. Nicolae Ceaușescu, a primit, la Palatul Republicii, pe participanții la lucrările celui de-al doilea Colocviu european cu tema : „Problemele conferinței europene pentru cooperare și securitate".

Primirea de către președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a ministrului culturii și artelor din Iran, Mehrdad Pahlbod, care face o vizită în țara noastră.

O delegație a Consiliului orașului Paris condusă de Etienne de Vericourt, președintele consiliului, face o vizită în țara noastră.

La Muzeul de artă al Republicii Socialiste România s-a deschis expoziția „Constantin Brâncuși", prima retrospectivă europeană a operelor marelui sculptor.

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 24 (346) — 11 iunie 1970

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Dumitrescu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

4 PARIS. În așteptarea înalților oaspeți români. *Georges Dascal*
5 Itinerar alsacian. *George Serafin*
7 Vizita delegației M.A.N. și a Consiliului de Stat în R.P.D. Coreeană și R.P. Chineză
8 MOSCOVA. „Soiuz-9" în zbor de lucru și de lungă durată. *Laurențiu Duță*
10 Al doilea Colocviu european cu tema : „Problemele conferinței general-europene pentru cooperare și securitate". Consens în sprijinul securității europene. *George G. Potra, Ilie Șerbănescu* și *Mihai Matei*
13 Promovarea exporturilor și prioritățile industrializării. *Damian Lascu*
14 Washington. Noua strategie a adversarilor războiului. *Felicia Antip*
15 De ce a fost destituit Ongania ? *Eugen Pop*
18 Stadiul convorbirilor dintre R.F. a Germaniei și unele țări socialiste.
19 Militarii și unele evoluții politice latino-americane. *Anca Voican*
24 O lume care dispare.

CONVORBIRE cu :

6 Etienne de Véricourt, președintele Consiliului orașului Paris.

REPORTAJ PE GLOB

16 Anglia. Noua fizionomie urbană. *Liviu Rodescu*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

22 Imperativele istoriei și implicațiile „dezangajării". *Sergiu Verona*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Paris-Match, The Washington Post, Politika, Relazioni Internazionali, Africasia, Borba, The Economist

PROFIL

30 SIRIMAVO BANDARANAIKE, primul ministru al Ceylonului

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Declarația ministrului de externe al Franței, Maurice Schumann

PARIS. În așteptarea înaltului oaspete român

Consens în sprijinul securității europene

Militarii și unele evoluții politice în America Latină

„Soiuz-9" în zbor de lucru și de lungă durată

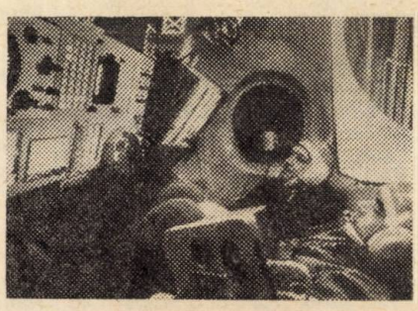

Washington : Noua strategie a adversarilor războiului

De ce a fost destituit Ongania ?

Boșimanii. O lume care dispare

săptămîna în telegrame

Roma

POSTELECTORALĂ

Spuneam, într-un articol precedent, că, din nou, centrul-stînga se află în fața unui examen. Dacă-l va trece și cum îl va trece — nu ne pronunțam. Iată însă că, la 7 iunie, votul, pe care cei aproape 36 milioane de italieni și l-au dat pentru formarea consiliilor administrative ale celor cincisprezece regiuni, a adus victoria centrului-stînga în douăsprezece dintre acestea. Deși sufragiile acordate democrației-creștine au descrescut cu 1,1 la sută (față de cele din mai 1968 — alegerile legislative), al treilea guvern Rumor de coaliție (P.D.C., P.S.I., P.S.U., P.R.I.) a trecut examenul electoral.

Cu toate acestea, s-a confirmat încă o dată orientarea spre stînga a corpului electoral, afirmată cu prilejul alegerilor politice generale din 19 mai 1968. Faptul că Partidul comunist a întrunit din nou 28 la sută din voturile alegătorilor, iar partidele socialiste (P.S.I., P.S.I.U.P.) au obținut sufragiile unei însemnate părți a celor ce s-au prezentat la urne, creează condiții ca noua organizare regională a statului italian să fie influențată substanțial de atitudinea forțelor populare și de stînga. Sînt concludente în acest sens victoria P.C.I. în regiunea Emilia-Romagna (președintele regiunii va fi un reprezentant al P.C.I.), din regiunile Umbria și Toscana, unde majoritatea este deținută de P.C.I., P.S.I.U.P., împreună cu P.S.I.

Se așteaptă însă ca aliantele la nivel regional ale socialiștilor cu comuniștii să se lovească de atitudinea ostilă a social-democraților privind dialogul cu P.C.I., atitudine ce riscă să declanșeze o nouă criză guvernamentală. La nici un an de la demisia sa, în urma scindării socialiste, cabinetul Rumor își vede amenințată, încă o dată, de către membrii P.S.U. stabilitatea. În aceste condiții — sublinia France Presse — *„Mariano Rumor va trebui să găsească o soluție" pentru a evita stricarea din nou a echilibrului guvernamental. O nouă criză ministerială, care de astădată ar atrage după sine alegeri anticipate, nu este totuși scăpată din vedere de unii observatori politici din capitala Italiei.*

Orientul Apropiat

PE FRONT ȘI ÎN SPATELE FRONTULUI

Elemente noi, atît pe plan militar, cît și pe plan diplomatic, au apărut în ultimele zile în Orientul Apropiat. Incidentele din capitala iordaniană izbucnite în dimineața zilei de 9 iunie între fedaini și forțele de poliție iordaniene — tot în aceeași zi s-a produs o tentativă de asasinare a regelui Hussein, în timp ce se afla într-un cortegiu de automobile într-o suburbie a orașului Amman — cu atras în mod deosebit atenția observatorilor. Ciocnirile sîngeroase de la frontiera libano-israeliană, care au produs îngrijorarea populației de o parte și de alta a zonei în conflict precum și incidentele de la Amman vor constitui — se întreabă observatorii politici — pe mai departe element de extindere și agravare a conflictului sau vor determina pe toți cei care pot să contribuie la liniștirea spiritelor să aducă o ameliorare treptată, chiar decisivă, în relațiile dintre beligeranți ?

În orice caz, elementele de ordin militar le-au determinat, ca de obicei în zonă, pe cele diplomatice. În timp ce la New York reprezentantul Libanului la O.N.U., Edouard Ghorra subliniază, într-o scrisoare adresată președintelui Consiliului de Securitate, actele „de agresiune lansate sistematic de Israel împotriva Libanului de la 22 mai", atrăgînd atenția asupra „gravității" create și avertizează Consiliul de Securitate că acesta „va avea datoria să-și asume responsabilitățile", ziarul libanez „L' Orient" afirmă că partizanii palestinieni „își continuă instrucția militară în unele tabere, contrar dispozițiilor acordului de la Cairo și angajamentelor luate în fața autorităților libaneze".

La Damasc, dr. Noureddine Atassi, șeful statului sirian, a insistat, cu ocazia unui mare miting organizat în seara de 5 iunie la Universitatea din capitală, asupra „necesității unității forțelor progresiste arabe pentru ducerea bătăliei decisive și a mobilizării întregului potențial arab" și a reafirmat „sprijinul total și fără rezerve" al Siriei față de rezistența palestiniană. Se află, din surse palestiniene informate, — anunță agenția M.E.N. — că Comitetul Central recent format de consiliul Național Palestinian va examina la Amman, săptămîna aceasta, formarea unui nou consiliu. Întrunirea a șaptea a Consiliului Național Palestinian, care s-a încheiat la 5 iunie, la Cairo, a fost ultima în această formă. De aceea, problema apartenenței la consiliu a unor unități de rezistență (Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei, Frontul Eliberării Arabe și Organizația Populară pentru Eliberarea Palestinei), care a constituit subiectul unei dispute și a dus la participarea lor simbolică la întîlnirea recentă, a fost amînată pentru a fi discutată la ședințele Comitetului Central.

Partizanii palestinieni — arăta Kaid Ahmed, conducătorul Frontului de Eliberare Națională din Algeria (F.L.N.) — trebuie să-și realizeze unitatea pe baza unui program minim. Potrivit lui Kaid Ahmed (o delegație algeriană condusă de acesta a efectuat o vizită în R.A.U., Iordania, Siria și Irak pentru a expune punctul de vedere algerian în problema rezistenței palestiniene), rezistența armată trebuie să se desfășoare pe teritoriile ocupate. În ce privește statele arabe — a arătat șeful delegației algeriene — ele nu trebuie să exercite nici o tutelă directă sau indirectă asupra organizațiilor palestiniene. Ele nu trebuie să se amestece în afacerile interne ale acestor organizații nici direct, prin crearea de grupuri dependente de jurisdicția lor, nici indirect prin intervenții pe lîngă organizațiile palestiniene existente.

Pe alt plan, după vizita lui Abba Eban, la Washington, reexaminarea de către S.U.A. a actualului echilibru de forțe în Orientul Apropiat „este pe cale să se încheie" — declară purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, dar aceasta nu înseamnă că Statele Unite vor anunța imediat hotărîrea lor în problema livrării către Israel a celor 125 de avioane „Skyhaws" și „Phantom" solicitate de Tel Aviv. Se pare, așadar, că Administrația americană a hotărît să-și acorde un timp de gîndire suplimentar în legătură cu cererea israeliană.

Paris

VIZITA LUI ANDREI GROMIKO

„Comunicatul comun și ultimele declarații ale lui Gromiko reflectă fidel diferitele convorbiri care au avut loc la 2 și 4 iunie" — astfel își începe cotidianul „Le Figaro" comentariul privind vizita oficială în Franța, între 1 și 5 iunie, a ministrului de externe al U.R.S.S. La Paris, Andrei Gromiko a fost primit de președintele Franței, Georges Pompidou, de primul ministru, Jacques Chaban-Delmas, și a avut întrevederi cu ministrul economiei și finanțelor, Valéry Giscard d'Estaing, și cu omologul său francez, Maurice Schumann. Întrevederile și tratativele pe care Andrei Gromiko le-a avut în capitala Franței s-au desfășurat — subliniază comunicatul dat publicității — într-o atmosferă de înțelegere reciprocă și de prietenie. S-au discutat, cu acest prilej, aspecte ale colaborării sovieto-franceze în diverse domenii, precum și probleme ale situației internaționale.

Părțile au ajuns la concluzia că consultările politice sovieto-franceze sînt utile pentru întărirea încrederii reciproce și au căzut de acord să depună eforturi în scopul continuei lor lărgiri și aprofundări. „Cooperarea franco-sovietică — spunea Maurice Schumann la dejunul oferit la Quai d' Orsay în cinstea oaspetelui — s-a născut în 1966 în baza unei hotărîri politice comune". Acum — arăta ministrul de externe francez — „trebuie să mergem mai departe și să deschidem o nouă etapă (...) Declarația

Președintele Italiei, Giuseppe Saragat, la urna de vot

comună de la 30 iunie 1966 este de altfel inspirată de principiul progresivității în toate sectoarele. Prin urmare, noul acord semnat în 1969 prevede dublarea schimburilor noastre în următorii cinci ani. Va trebui găsit un nou echilibru, cu o mai mare diversificare, cu o coordonare mai exactă între producțiile noastre".

Călăuzindu-se după principiile neamestecului în treburile interne, ale egalității în drepturi între statele suverane, ale integrității teritoriale și independenței tuturor statelor, cele două părți — se spune în comunicat — vor continua acțiunile susținute pentru întărirea securității internaționale, inclusiv pentru discutarea problemelor respective la O.N.U.

Organizarea unei conferințe general-europene pentru securitate și colaborare — relevă comunicatul — este concepută de ambele părți în afara categoriilor care țin de politica blocurilor, ca un mijloc pentru întărirea și dezvoltarea destinderii și colaborării între toate statele interesate, ca o cale pentru întărirea păcii în Europa.

Abordînd evenimentele din Orientul Apropiat, comunicatul subliniază necesitatea „reglementării pe cale politică a situației în această regiune, pe baza rezoluției din 22 noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate al O.N.U., în toate prevederile sale". În cadrul conferinței de presă care a avut loc la 5 iunie la Ambasada U.R.S.S. din Paris, ministrul de externe sovietic a adus unele precizări, arătînd necesitatea retragerii Israelului de pe toate teritoriile arabe ocupate și reafirmînd că țara sa este dispusă să semneze un acord care ar putea să fie consolidat, dacă va fi necesar, printr-o hotărîre a Consiliului de Securitate, care să garanteze tuturor statelor din regiune, inclusiv Israelului, dreptul la existență, independență și suveranitate.

De asemenea, exprimîndu-și îngrijorarea în legătură cu înrăutățirea situației în Indochina, părțile și-au exprimat părerea că această problemă trebuie rezolvată pe calea tratativelor. Ele și-au reafirmat dorința de a contribui la asigurarea dreptului popoarelor din Indochina de a-și hotărî singure soarta, fără nici un amestec străin, în spiritul acordurilor de la Geneva din 1954 și 1962.

În încheiere, comunicatul menționează acordul privind schimbul de vizite între conducătorii francezi și sovietici: astfel, președintele Franței, Georges Pompidou, va face o vizită oficială în Uniunea Sovietică între 6 și 13 octombrie 1970, iar Leonid Brejnev, Alexei Kosîghin și Nikolai Podgornîi vor vizita Franța în 1971.

„Cooperarea franco-sovietică, consultările între două țări în marile probleme ale lumii sînt — spunea în toastul său ministrul de externe al Franței — un exemplu remarcabil de înțelegere între două state ale căror sisteme politice diferă, dar pe care le apropie prietenia tradițională între popoarele lor, istoria și geografia, ca și o voință comună de pace".

Radica DUMITRESCU

În cadrul vizitei pe care a făcut-o la Paris, ministrul de externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko, a ținut o conferință de presă

În exclusivitate pentru „Lumea"

Maurice SCHUMANN

ministrul afacerilor externe al Franței

despre

VIZITA ÎN FRANȚA A PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT, NICOLAE CEAUȘESCU

Vizita pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, o va face în Franța începînd din 15 iunie, este în primul rînd, pentru francezi, vizita unei națiuni prietene. Prietene dintotdeauna deoarece, totdeauna, națiunea franceză și națiunea română au fost atrase una către cealaltă prin sentimentele de simpatie firească născute din comunitatea de cultură și de temperament. Prietene astăzi pentru că Franța și România sînt hotărîte să îmbogățească acest trecut, atît de scump inimilor lor, cu legăturile noi pe care le creează o cooperare strînsă între două țări decise să acționeze în comun pentru dezvoltarea lor și pentru pace. Iată sentimentele cu care Franța, care nu a uitat cum a primit România acum doi ani pe generalul de Gaulle, se pregătește să întîmpine pe președintele Ceaușescu.

Vizită de prietenie, această vizită este importantă de asemenea pe plan politic. Este întîlnirea a două națiuni europene care, cu toate că au ales căi deosebite de dezvoltare economică și socială, cu toate că aparțin unor alianțe diferite, au, amîndouă, puncte de vedere foarte apropiate cu privire la viitorul continentului nostru. Franța, ca și România, consideră că Europa de mîine trebuie să aibă la temelie instaurarea, între toate țările care o alcătuiesc, a unor relații de pace, de încredere și de cooperare. Respectul pentru independență și suveranitate, neamestecul în treburile interne, spiritul de comprehensiune și de colaborare sînt pentru Franța, ca și pentru România, principiile care trebuie să călăuzească raporturile dintre țările europene, să inspire instituirea unui sistem de securitate colectivă, să îngăduie depășirea împărțirii continentului în blocuri și să favorizeze înflorirea spirituală a națiunilor și statornicirea unui climat de bună înțelegere.

Este evidentă, deci, însemnătatea pe care, în calitate de șef al diplomației franceze, o atribui vizitei președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, convins fiind că ea va consolida relațiile dintre țările noastre, că va servi cauza păcii.

Corespondență din Paris de la Georges Dascal

În așteptarea înaltului oaspete român

În pregătirea vizitei oficiale pe care o va efectua în Franța, între 15 și 19 iunie, președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, manifestații foarte diverse și numeroase articole de presă sau emisiuni de radio au îngăduit unui larg public francez să ia cunoștință sau să se familiarizeze cu diferite aspecte ale realităților românești.

La ultima ședință a Consiliului de Miniștri al Franței, secretarul de stat al Ministerului de Externe, Jean de Lipkowski, revenit dintr-o călătorie în România, a evocat apropiata vizită a președintelui Ceaușescu insistînd asupra cordialității relațiilor dintre cele două țări și asupra interesului pe care îl prezintă cooperarea, atît pe teren economic și tehnic, cît și pe teren politic.

Cotidienele franceze au publicat programul vizitei președintelui român. După sosirea la aeroportul Orly, înalții oaspeți vor fi conduși în elicopter în centrul capitalei, pe Esplanada Palatului Invalizilor, de unde cortegiul automobilelor oficiale se va îndrepta spre Palatul Elysée. Aici, președintele Nicolae Ceaușescu și soția sa, Elena Ceaușescu, vor fi întîmpinați de președintele Republicii Franceze și doamna Pompidou. În cursul serii, după primele convorbiri politice și o recepție la Quai d'Orsay cu participarea corpului diplomatic, președintele Republicii Franceze va oferi un dineu la palatul Marele Trianon din Versailles. La Paris și în provincie, președintele Consiliului de Stat al României va face o vizită la sediul UNESCO, va avea convorbiri politice cu conducătorii francezi, va vizita mai multe unități industriale și agricole. Itinerarul său va mai cuprinde cîteva orașe importante ca Toulouse, Nîmes, Lyon, precum și centrul nuclear de la Cadarache.

Pentru a reveni la pregătirile în vederea vizitei trebuie, în primul rînd, să semnalăm două mari interviuri ale președintelui român: unul, publicat în „Le Figaro", miercuri 20 și joi 21 mai, pe cîte o pagină întreagă ; al doilea, în „L'Humanité" din 25 mai. În librării, publicul de aici găsește de cîteva zile traducerea în limba franceză a unei culegeri de articole și discursuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu, publicată de Editura Nagel. În același timp, se anunță apariția apropiată a unei Istorii a României la Editura Horvath. La aceasta se adaugă numeroasele articole și reportaje apărute în presă despre realitățile românești, despre dezvoltarea economică a României, despre politica ei externă. Numeroase publicații periodice — reviste, magazine — consacră, de asemenea, rubrici speciale României. De pildă, revista semestrială „Preuves", editată de societatea de studii și publicații economice a grupului „Réalités", conține în numărul 3 pe 1970, recent apărut, un articol al ministrului de externe al României, Corneliu Mănescu, pe tema „pentru o conferință europeană a securității".

În domeniile artistic și cultural, manifestațiile au fost, de asemenea, în vremea din urmă, remarcabile și prin număr și prin calitate. Astfel, parizienii au în momentul de față prilejul de a vizita două expoziții românești. Cea dintîi, la Institutul Pedagogic Național, organizată de acest institut împreună cu asociația Franța—România, sub patronajul ministrului educației naționale, prezintă o bogată colecție de costume, ceramică, olărie, giuvaeruri, instrumente de muzică populară — pe scurt, obiecte de artă populară din toate regiunile României, reprezentînd un foarte interesant panoramic al folclorului artizanal românesc. A doua — și cea mai importantă din toate expozițiile actualmente deschise la Paris — este marea expoziție instalată la Petit Palais, a comorilor de artă veche din România. Organizată sub înaltul patronaj al președinților Nicolae Ceaușescu și Georges Pompidou, de către Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă din România, Ministerul Afacerilor Externe al Franței și Direcțiunea de acțiune culturală a Consiliului orașului Paris, această expoziție, de valoare excepțională, oferă publicului francez splendorile a 500 de piese rare. Tezaurul este repartizat în cinci săli, în care operele sînt plasate într-o ordine cronologică, prezentînd filmul complet al evoluției artei metalului în România, de la neolitic pînă la medieval. Aceste obiecte au trecut pentru prima dată cu acest prilej granițele României, iar unele erau chiar pînă acum necunoscute. După ceremonia inaugurării oficiale a acestei expoziții, la 25 mai, în prezența numeroase personalități române și franceze, reprezentantul guvernului francez, Jacques Baumel, secretar de stat pe lîngă președinția Consiliului de Miniștri, a declarat: „Această frumoasă și atît de bogată expoziție constituie un preludiu la manifestările de prietenie care vor marca apropiata vizită în Franța a președintelui Ceaușescu și care vor veni să întărească vechile legături franco-române".

Comitetul francez pentru radio și televiziune a acordat un loc larg în emisiunile sale programelor consacrate României. De-a lungul întregii săptămîni, de la 31 mai la 7 iunie inclusiv, emisiunile „France-Culture" s-au desfășurat sub semnul prieteniei pentru țara noastră, iar posturile de radio „France-Musique" și „France-Inter" au rezervat, de asemenea, României un important număr de ore din program. La „France-Culture", în cursul săptămînii amintite au fost prezentate zilnic mai multe ore de programe literare, științifice, artistice și de informații, care au oferit o imagine multilaterală a actualității românești, cea mai diversă din cîte au fost vreodată înfățișate pe undele franceze.

Marile personalități ale artei românești contemporane și moderne — în muzică, poezie, literatură, sculptură, pictură — ale filozofiei, sociologiei, lingvisticii, matematicii, medicinei și celorlalte științe, au fost evocate în acest cadru. Au fost retransmise piese de teatru și concerte, însoțite de convorbiri și mese rotunde cu personalități competente : profesori, artiști, scriitori, muzicieni, ziariști, sportivi. Auditorii francezi au putut astfel descoperi nenumărate aspecte necunoscute sau puțin cunoscute, dar totdeauna de mare interes, ale fizionomiei și vieții de fiecare zi a României.

Paris, 9 iunie

Aspect de la expoziția de artă veche românească

Strasbourgul modern. În fotografie : Facultatea de Drept și Institutul de Chimie

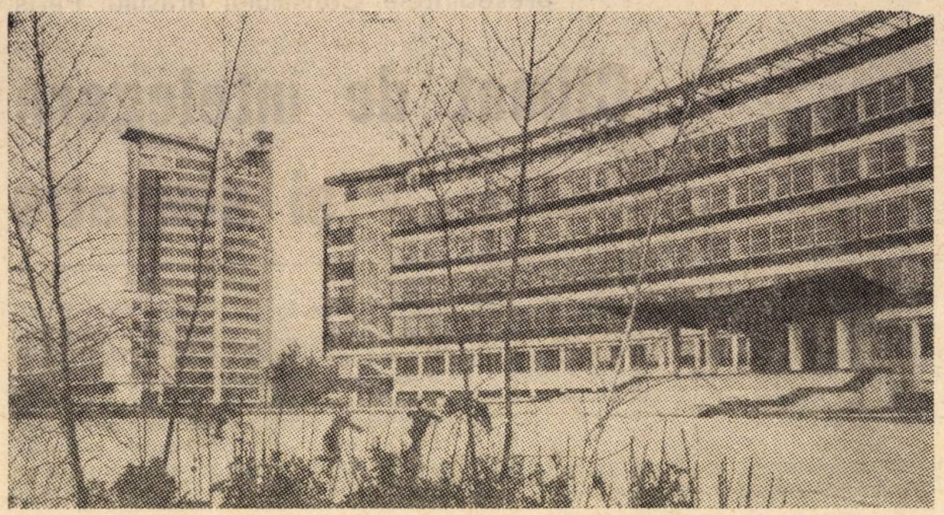

Riquewihr păstrează intactă poezia secolului 16

Itinerar alsacian

În plină eră a cuceririi spațiului cosmic, omul realizează — cu stupefacție — carențele capacității sale de adaptare la ritmul trepidant al modificărilor pe care le înregistrează condițiile sale de existență terestră. Purificați aerul ! Depoluați apele ! Lărgiți zonele de puritate virginală ale naturii ! Conferințe internaționale, consfătuiri naționale, dezbateri publice, pagini întregi de presă dilată pînă la dimensiunile unei grave și iminente primejdii, marele adevăr al traiului urbano-industrializat : omul este întotdeauna influențat fizicește și spiritualicește de cadrul înconjurător.

Consiliul economic și social al O.N.U. a hotărît organizarea, pentru 1972, a unei mari conferințe internaționale consacrate mediului uman. Aproape peste tot în lume, raportul om-natură, om-oraș, om-mediu înconjurător a devenit o preocupare de prim ordin.

A părăsi pentru cîteva zile Parisul și a te refugia în provincia franceză înseamnă a evada din obsesia „mediului ambiant". Iar dacă se întîmplă ca această provincie să se cheme Alsacia, șansa ta este cu atît mai mare. Între Strasbourg și Colmar, de-a lungul a o sută de kilometri ai faimosului „drum al vinului alsacian", șerpuind printre dealuri și văi, urcînd uneori spre munții Vosgi și coborînd alteori spre valea Rinului, întîlnind mereu zeci și zeci de orășele, unul mai pitoresc ca altul, cu greu îți vei mai aminti de smog, de aer viciat, de programele „noii politici a spațiului natural". Aici aerul, curat și luminos, este parcelat în vaste zone, parfumate cînd de flori, cînd de esență de brad, cînd, mai ales, de aroma rieslingului, a muscatului, a traminerului, a pinotului, căci dacă te afli prin acele locuri toamna, la culesul viilor, asiști la principala îndeletnicire a peste 30 000 de familii : viticultura. De numeroase generații, locuitorii regiunii își aduc obolul specific, apreciat, căutat, cu multe laude degustat, la producția de 60 milioane hectolitri pe an a Franței.

Văzusem la Paris, ca o probă materială a efortului îndreptat spre descongestionarea capitalei, acea originală și eficientă realizare care este E.P.A.D. — Întreprinderea publică pentru amenajarea regiunii Défense — care construiește pe o suprafață de 27 hectare un complex de grădini suspendate, 20 blocuri-turn pentru birouri, 7 000 locuințe în blocuri mai scunde și 50 000 m² spații comerciale. Era impresionant în cifre, era vădită valoarea funcțională, era însă rece. Lipsea parcă acea inefabilă sudură între geometria de piatră și om care face plăcută, prietenoasă, ospitalieră orice așezare umană.

Așa cum e la Strasbourg, cartierul Esplanade. Numai că aici, perfecta amenajare și-a dat mîna cu tinerețea. Este, într-adevăr, cartierul institutelor și școlilor naționale tehnice, al Facultății de Drept și de Științe Economice. Alsacia începe cu Strasbourg.

Vechiul Argentoratum roman, din a cărui epocă se păstrează mărturii în unul din cele mai bogate muzee arheologice ale Franței, amenajat în subsolul faimosului castel Rohan, își trage însă marea sa glorie din Evul Mediu. A fost atunci un puternic oraș liber, o adevărată republică independentă, mîndră de bogățiile sale și care a făcut din celebra sa catedrală un simbol al puterii și independenței. Despre această catedrală, a cărei construcție s-a desfășurat vreme de patru secole, Goethe a vorbit ca despre „un sentiment exaltînd proporțiile, măsura și necesitatea acestora". Între orășelul medieval grupat în jurul catedralei și orașul modern tranziția se face ușor, firesc, fără violență, fără șocuri. În funcție de starea de spirit, te oprești mai îndelung fie în fața casei Kammerzell, datînd intactă aproape din secolul XV, fie în trecerea prin parcul Orangerie, construit la începutul celui de al XIX-lea veac pentru împărăteasa Josefina, și îți închei eventual itinerarul în biblioteca modernă a clădirii Consiliului Europei sau în sala de concerte a Casei Radioului.

Strasbourg-ul îți oferă însă și adevărate surprize : afli, de pildă, și vezi, că este al cincilea port al Franței. Construit inițial pe un afluent al Rinului orașul se întinde astăzi pînă la fluviu, participînd la intensa activitate economică a acestuia. Ni se spune că portul său este frecventat de o flotă internațională de peste 10 000 de vase anual. Activitatea portuară a orașului adaugă astfel un coeficient suplimentar statutului de centru industrial pe care capitala Alsaciei îl motivează prin întreprinderile sale forestiere, metalurgice și alimentare, cărora li s-a adăugat în ultima vreme, ca urmare a construirii pipe-line-ului Lavera-Strasbourg, rafinăriile și uzinele de transformare a subproduselor de plastic.

Dar orașul este și punctul de pornire spre explorarea regiunii. Optînd, deci, pentru „drumul vinului", o pornești spre Colmar, poposind din cînd în cînd, de pildă la Obernai, locul de baștină al sfintei Odila, patroana Alsaciei, faimos mai ales pentru piața sa Etoile, plină de flori ; la Barr, dominat de castelele medievale de la Landsberg și Andau ; Sélastat, vatră a școlii umaniste și sediul unei reputate universități medievale ; un mic ocol șerpuit te duce spre înălțimile castelului Hant-Koenigsbourg, fortăreață din secolul XV, și în sfîrșit, după multe altele, ajungi la Riquewihr. Dacă un orășel poate fi asemănat unei bijuterii, Riquewihr poate fi cu prisosință. Se spune că așezarea este și astăzi așa cum era în secolul XVI. Timpul nu a alterat nimic din grația, bogăția ornamentală, și detaliile curioase ale caselor cu porțile în bolți sculptate și curți interioare înconjurate de coridoare și cerdacuri din lemn. Doar firmele moderne de pe străduțele asfaltate îți reamintesc veacul în care trăiești. Iar noaptea, reflectoarele savant disimulate, luminînd căsuțe ascunse printre boschete de trandafiri și podețe peste rîuri cîntătoare, îți amintesc mai puțin cărțile poștale ilustrate — așa cum te-ai fi temut la descrierea lor — cît nopțile cu lună plină de care vorbesc în cîntecele lor trubadurii medievali.

Și după Riquewihr, din nou printre vii și crame, printre hanuri îmbietoare,

spre Colmar. Călătoria nu este de interes exclusiv turistic. Și chiar dacă ar fi, o merită. Merită ea, merită orașul, merită cîtadinul marilor aglomerări. Este operația de re'acere a ochiului, a plămînului, a gîndului. Dacă într-o societate care se urbanizează, reinventarea orașelor este, așa cum spune presa franceză, una din primele sarcini a e viitorului, atunci Colmar a fost „reinventat" de mult. De la confluența Evului Mediu cu Renașterea. O spun bătrînele căsuțe așezate de grădini, o spun bărcile plate ce lunecă ușor pe ape tăcute, o spun străduțele cu sinuozități neprevăzute, o spun toate micile piețe, ce refuză cu grație orice simetrie. Iată casa Ffister, iată casa cavalerilor sfîntului Ioan, iată vechea cramă apărută în secolul XV, în plină expansiune a comerțului cu vinuri. Unii vin la Colmar special pentru muzeu, instalat în vechea mînăstire dominicană, mînăstirea „Unterlinden" ; în muzeu, vizitează în special capela ; în capelă, îl atrage în special ca apoteasma. O capodoperă universal recunoscută a artei medievale. Autorul ei, Mathias Grunewald, a compus această operă halucinantă, în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Pictura este un poliptic trădînd o fantezie mereu nouă în suite de subiecte de cea mai neverosimilă varietate : figuri umane, peisaje, animale, naturi moarte, monștri. Unitatea ei rezultă din intensitatea culorii și a acestei uluitoare fantezii.

Și „drumul vinului" continuă, dincolo de Colmar, pînă la Thann, între Evul Mediu și contemporaneitate legătura cea mai riguroasă făcînd-o din nou, tenace, fidel și convingător, viile și cramele...

În acest peisaj unde natura și creația umană se împletesc în chip armonios, viața nu este de loc patriarhală. Tehnicile moderne au pătruns masiv, deși, poate, mai puțin spectaculos, în activitatea și viața oamenilor. Cramele utilizează tehnologii moderne de vinificație, automobilul a înlocuit demult orice alt mijloc de transport și tracțiune pe șosele și în vii, industrii vechi se modernizează, altele noi se implantează. Dar totul se face cu o mare grijă pentru păstrarea intactă a farmecului priveliștii alsaciene care nu este numai o ambiantă naturală, ci și o atracție turistică din ce în ce mai bine pusă în valoare.

De-a lungul luncii Rinului, baraje și centrale aprovizionează cu energie electrică un vast teritoriu. Pe apele lui care nu mai au, probabil, puritatea ce inspira odinioară poeții, scoboară și urcă șiruri de ambarcațiuni pîntecoase, mișcate de motoare Diesel. Pete vinete-roșiatice de hidrocarburi se lățesc ici și colo pe suprafața fluviului. În octombrie, în locul unde am poposit, lunca era pustie. Dar nu pentru multă vreme : gazdele ne-au vorbit despre planul unor amenajări turistice de anvergură, ambiția alsacienilor fiind de a plasa regiunea lor pe primul plan al atractivităților turismului francez.

Alsacia este, firește, mai diversă, mai interesantă, mai frumoasă, mai modernă decît au putut s-o înfățișeze aceste note. Ea este în plus, și incontestabil, unul din cele mai fericite exemple de conviețuirii omului cu natura. În planul cincinal de dezvoltare elaborat de autoritățile franceze, Alsacia figurează în numeroase capitole. Ea va fi inclusă, fără îndoială, și în programul amplu dezbătut al acestei noi politici privind spațiul natural, recucerirea sa. Datele sale proprii, asigură prin ele însele Alsaciei o perspectivă din cele mai frumoase. Într-adevăr, aici natura nu trebuie recucerită. Ci doar păstrată.

George SERAFIN

Convorbire cu Etienne de VÉRICOURT

preşedintele Consiliului oraşului Paris

Climat de înţelegere şi simpatie

Delegația Consiliului orașului Paris, care ne-a vizitat țara zilele trecute, a fost condusă de președintele Consiliului, Etienne de Véricourt. Domnia-sa a acceptat cu bunăvoință să acorde un interviu revistei noastre.

Anticipînd o întrebare evazivitală, oaspetele vorbește despre primele sale impresii bucureștene :

— La întîia vedere, capitala dv. mi-a apărut ca un oraș foarte modern. E adevărat că am și început cu marea sală a Palatului Republicii și ansamblul în care se inserează ; am vizitat apoi una din zonele de construcții recente. Sînt de altfel informat că acest frumos cartier Titan este numai unul din cele care s-au ridicat și se ridică în jurul vechiului București. Realizare remarcabilă. Și vorbesc în cunoștință de cauză : problema locuințelor este o problemă acută a tuturor capitalelor, în general a orașelor mari și în curs de expansiune... Prin Bucureștiul vechi n-am făcut încă decît să trec, dar am aflat cu interes că s-a întreprins cu multă grijă reconstituirea unor vechi edificii.

— Care sînt prioritățile Consiliului parizian în momentul de față ?

— Problemele care țin de urbanism propriu-zis, cele care privesc asanarea mediului general de viață, circulația, transporturile în comun — și, bineînțeles, cum v-am spus, problema locuințelor Și între ele este greu de stabilit o ierarhie, căci se întrepătrund. Ideea de a locui în imediata apropiere a Parisului, de pildă, ar fi atrăgătoare pentru mulți, dar se pune problema transportului cotidian la și de la lucru : în unele zone soseaua e neîncăpătoare, mijloacele de transport în comun insuficiente pentru traficul de azi.

— Există contacte și schimburi de experiență sistematice între Consiliul Parisului și omologul său bucureștean ?

— Contacte au existat, dar nu sistematice. Fără îndoială, însă, că schimburi de experiență ar fi interesante și utile. Pe de o parte pentru că, așa cum v-am spus, multe dintre problemele pe care le avem de studiat și rezolvat ne sînt comune. Pe de alta, pentru că întîlnirile dintre francezi și români se desfășoară totdeauna sub semnul unei cordiale simpatii reciproce. Nu există între țările noastre nici un motiv de dezacord, iar faptul că avem orînduiri social-politice diferite nu poate constitui unul. Dezvoltarea schimburilor dintre cele două țări — în ceea ce mă privește sînt la curent mai ales cu cele din sfera artistică și științifică — are dublul merit de a continua o veche tradiție și de a-i adăuga verigi noi. Chiar și pe planul, foarte prețios, al solidarității umane. Iată, sînt foarte bucuros că delegația noastră a putut aduce, din partea Consiliului Parisului, 30 000 de franci pentru victimele inundațiilor din țara dv. Sînt bucuros și că, de cînd sînt aici, despre revenirea la normal și opera de refacere în regiunile lovite vin veşti bune. Mi s-a părut de altfel remarcabil tot ceea ce mi s-a relatat despre coeziunea și dinamismul cu care s-a acționat împotriva calamității. Nădăjduiesc ca, foarte curînd, să nu rămînă din această grea încercare decît amintirea exemplarului efort comun...

— Ați mai fost în România, domnule președinte ?

— Nu, e pentru prima dată. Dar atmosfera românească nu-mi este necunoscută. În primul rînd, încă din vremea studiilor : printre colegii mei de la medicină erau destul de mulți români. Iar acum, consiliul nostru — care nu are în principiu vocație diplomatică — este prin complexitatea atribuțiilor sale pus în contact cu probleme legate de relațiile dintre Franța și alte țări : unele manifestări, organizarea anumitor expoziții, de pildă actuala expoziție de artă veche românească de la Petit Palais, se fac și sub egida noastră. Contactele noastre cu România s-au desfășurat totdeauna într-un climat de înțelegere și simpatie. Am fost deosebit de sensibili la primirea atît de călduroasă pe care poporul român a făcut-o generalului de Gaulle cînd, cu doi ani în urmă, ca președinte al Republicii Franceze, a vizitat țara dv. Fiți siguri că sentimentele de profundă prietenie care leagă din totdeauna popoarele noastre vor avea un fericit prilej să se exprime în felul în care francezii se pregătesc să întîmpine pe președintele Consiliului de Stat al țării dv., Nicolae Ceaușescu. Consiliul orașului Paris va avea de altfel cinstea și satisfacția să salute pe înaltul oaspete român în vechea, istorica noastră primărie.

— Cum considerați, domnule președinte, această vizită și întîlnirile pe care le va prilejui, din punct de vedere al evoluției relațiilor româno-franceze și din punct de vedere al climatului internațional în general ?

— Ca pe un moment de însemnătate cu totul deosebită. Fără îndoială în ultimii ani contactele dintre țările noastre s-au înmulțit, schimburile s-au lărgit pe planuri multe și felurite : această evoluție este considerată ca extrem de pozitivă în Franța și mi s-a vorbit în același spirit despre ea de cînd am sosit aici, la București. Vizita în țara noastră a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, va marca, spuneam un moment de însemnătate deosebită, pentru că întîlnirile la acest nivel contribuie neîndoielnic, mai ales cînd se desfășoară pe un fond de veche și sinceră prietenie, la o mai bună cunoaștere reciprocă a problemelor fiecăruia, la definirea unor noi modalități de cooperare avantajoasă pentru ambele părți și pentru cauza generală a destinderii și păcii.

Florica ȘELMARU

Vizita delegației M. A. N. și a Consiliului de Stat în R. P. D. Coreeană și R. P. Chineză

Încadrate în mod organic în ansamblul activității internaționale desfășurate de partidul și guvernul nostru, vizitele în R. P. D. Coreeană și R. P. Chineză ale delegației Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România ilustrează preocuparea constantă a țării noastre de a dezvolta în permanență relațiile de prietenie, alianță și colaborare frățească cu toate țările sistemului mondial socialist. În acest spirit, vizita întreprinsă de delegația română, condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, în R. P. D. Coreeană, la invitația Adunării Populare Supreme și a Prezidiului Adunării Populare Supreme constituie o nouă expresie elocventă a legăturilor multilaterale de cooperare, bazate pe stimă tovărășească și respect reciproc, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncii din Coreea, dintre organele supreme ale puterii de stat din cele două țări, dintre popoarele român și coreean.

„Vizita în Republica Populară Democrată Coreeană a delegației Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România are o semnificație importantă în dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie între popoarele celor două țări" — sublinia Pak Sen Cer, membru al Prezidiului Comitetului Politic al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, vicepreședinte al Cabinetului de Miniștri, în toastul rostit la recepția oferită de Prezidiul Adunării Populare Supeme a R. P. D. Coreene în cinstea delegației române. Relevînd prietenia statornicită între popoarele coreean și român în lupta pentru triumful cauzei socialismului, realizările obținute de țara noastră în înfăptuirea programului de edificare a orînduirii socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de P.C.R., ca și lupta dîrză a poporului coreean în vederea accelerării victoriei depline a socialismului și a victoriei revoluției coreene pe teritoriul întregii țări, Pak Sen Cer sublinia, de asemenea : „Poporul român sprijină lupta poporului nostru pentru izgonirea trupelor agresoare ale imperialiștilor americani din Coreea de Sud și pentru realizarea unificării patriei. Guvernul și poporul român au acordat poporului nostru un ajutor sincer atît în timpul războiului pentru eliberarea patriei cît și în timpul reconstrucției de după război. Noi nu uităm acest lucru și sîntem recunoscători pentru aceasta".

Bazate pe asemenea factori de unitate cum sînt identitatea orînduirii sociale, comunitatea ideologică marxist-leninistă și aplicarea ei creatoare, interesele comune ale luptei împotriva imperialismului, legăturile internaționaliste de prietenie și colaborare dintre România și R. P. D. Coreeană, năzuința sinceră în adîncirea și diversificarea raporturilor reciproce dintre cele două țări au rădăcini solide și perspective vaste de creștere și înflorire. Exprimîndu-și satisfacția în legătură cu dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale, conducătorul delegației parlamentare române, tovarășul Emil Bodnaraș, arăta, la rîndul său, în toastul rostit cu același prilej : „Noi dorim ca aceste relații să se extindă, să se intensifice în toate domeniile construcției complexe a socialismului, spre binele ambelor noastre popoare, al creșterii forței și unității tuturor țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești. În aceasta vedem conținutul cel mai cuprinzător și sensul major al misiunii pe care partidul și poporul nostru au încredințat-o delegației noastre". Știut este că poporul român, constructor al socialismului, atașat profund idealurilor de libertate și progres, este din toată inima alături de lupta popoarelor pentru afirmarea drepturilor lor imprescriptibile de a-și hotărî singure destinul fără nici un amestec dinafară. În acest sens, vizita în R.P.D. Coreeană a delegației române a constituit un nou prilej pentru a se reafirma solidaritatea activă a țării noastre cu lupta eroică, unită a popoarelor din Vietnam și Cambodgia, a poporului coreean aflat în partea de sud a țării, a tuturor popoarelor care opun o rezistență fermă și curajoasă acțiunilor agresive ale imperialismului.

Desfășurată într-o atmosferă de prietenie și solidaritate internaționalistă, ce caracterizează relațiile dintre partidele și popoarele celor două țări socialiste frățești, vizita a permis realizarea unor contacte și schimburi utile de păreri. Convorbirea prietenească care a avut loc cu prilejul primirii conducătorului delegației române, Emil Bodnaraș, de către Kim Ir Sen, secretar general al Partidului Muncii din Coreea, președintele Cabinetului de Miniștri, precum și discuțiile purtate cu factori de răspundere ai vieții politice și sociale a R.P.D. Coreene au favorizat abordarea într-un spirit de încredere și respect mutual a unei game variate de probleme de interes reciproc, identificarea a noi domenii și acțiuni de cooperare în slujba socialismului și păcii.

În același timp, programul vizitei a permis solilor parlamentari români să ia cunoștință directă cu unele din realizările obținute de R.P.D. Coreeană în asigurarea unei vieți libere, prospere și independente. Astfel, oaspeții români au vizitat localitatea Wonsan, ale cărei șantiere navale înființate în anii postbelici — ca și șantierele din Hamhun, Chongjin și din alte orașe ale țării — produc astăzi traulere, vase de transport și frigorifice. De asemenea, Expoziția Realizărilor Industriale și Agricole ale R.P.D. Coreene a oferit oaspeților, prin intermediul datelor, graficelor, exponatelor, posibilitatea unei edificări mai ample asupra însemnatelor succese dobîndite în direcția edificării economiei socialiste a țării.

În dimineața zilei de 9 iunie, delegația Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, și-a încheiat vizita de prietenie făcută în R.P.D. Coreeană. În aceeași zi, delegația română a sosit la Pekin urmînd ca, la invitația Partidului Comunist Chinez și a Comitetului Permanent al Adunării Reprezentanților Populari din întreaga Chină, să facă o vizită de prietenie în R. P. Chineză.

■

Oaspeții români au fost întîmpinați pe pămîntul Chinei populare cu deosebită cordialitate. Mii de locuitori ai capitalei au ținut să salute la aeroport sosirea delegației române fluturînd steguleț, purtînd pancarte cu lozinci consacrate prieteniei dintre popoarele chinez și român. „Bun venit solilor prieteniei poporului frate român !" este intitulat editorialul ziarului „Jenminjibao" apărut în ziua sosirii delegației. Poporul chinez — arată editorialul — se bucură sincer de realizările mari ale poporului român, de importantele progrese în industrie, agricultură, știință și tehnică și în alte domenii obținute de acesta în cei 25 de ani de la eliberare. Poziția justă a României, de fermă solidaritate cu lupta popoarelor cambodgian, laoțian și vietnamez împotriva extinderii războiului agresiv al imperialismului american — se arată în articol — este salutată de popoarele tuturor țărilor.

În seara aceleeași zile, în marea sală a Adunării Reprezentanților Populari din întreaga Chină, premierul Ciu En Lai și Kan Șen, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al P.C Chinez au oferit o recepție în cinstea delegației Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România. Adresînd, cu acest prilej, un cald salut delegației române tovarășul Kan Șen a arătat printre altele : „În îndelungata luptă revoluționară, poporul chinez și poporul român nutresc sentimente de simpatie, se sprijină totdeauna reciproc și, pe baza principiilor de egalitate deplină în drepturi, de respectare reciprocă a integrității teritoriale, de respectare reciprocă a suveranității și independenței naționale, de neamestec reciproc în treburile interne și pe baza internaționalismului proletar, între ele s-a statornicit o prietenie de luptă profundă. În ultimii ani, relațiile de prie-

tenie și colaborare dintre ambele noastre țări au cunoscut o dezvoltare foarte mare". Vorbitorul a arătat că „se va întări în mod sigur și pe mai departe prietenia frățească dintre popoarele noastre și relațiile de prietenie și colaborare dintre cele două țări ale noastre".

În cuvîntul său de răspuns conducătorul delegației române Emil Bodnaraș, referindu-se la lupta îndelungată a poporului chinez pentru libertate și independență, a relevat că „victoria revoluției și proclamarea Republicii Populare Chineze constituie o cotitură hotărîtoare în multimilenara istorie a Chinei, o uriașă contribuție la schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea luptei de eliberare a popoarelor, cel mai important eveniment progresist al epocii contemporane după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Republica Socialistă România, Partidul Comunist Român — a arătat tovarășul Emil Bodnaraș — consideră că Republica Populară Chineză, cu marile sale resurse materiale și umane, joacă un rol deosebit de important în viața internațională contemporană, în lupta împotriva imperialismului, pentru libertate, socialism și pace. Considerăm că problemele internaționale majore nu pot fi rezolvate fără participarea Chinei populare".

Primirea călduroasă făcută solilor poporului român reprezintă o expresie a relațiilor de prietenie tovărășească și colaborare multilaterală statornicite între Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, între popoarele celor două țări care construiesc societatea socialistă. Colaborarea româno-chineză cunoaște o dezvoltare rodnică, ascendentă, pe multiple planuri — economic, tehnico-științific, cultural — în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii.

Vizita delegației Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România în R.P. Chineză se situează în contextul general al politicii externe a partidului și guvernului țării noastre, care acordă o atenție deosebită relațiilor cu Partidul Comunist Chinez, cu marea țară socialistă din Asia, în interesul dezvoltării multilaterale a prieteniei și colaborării dintre partidele și popoarele celor două țări, al cauzei socialismului și păcii în lume. România a considerat dintotdeauna și consideră că marile probleme ale lumii contemporane, ale vieții internaționale actuale nu pot fi soluționate fără Republica Populară Chineză. De aceea, consecventă principiilor sale, țara noastră a militat și militează cu fermitate pentru restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U., în alte organisme internaționale.

Este pe deplin evident că actuala vizită a delegației române la Pekin va constitui o nouă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, în interesul celor două popoare, cît și al cauzei păcii și socialismului în lume.

Vizita în R. P. Chineză a delegației Marii Adunări Naționale și Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România, continuă.

Ileana NICOLAESCU

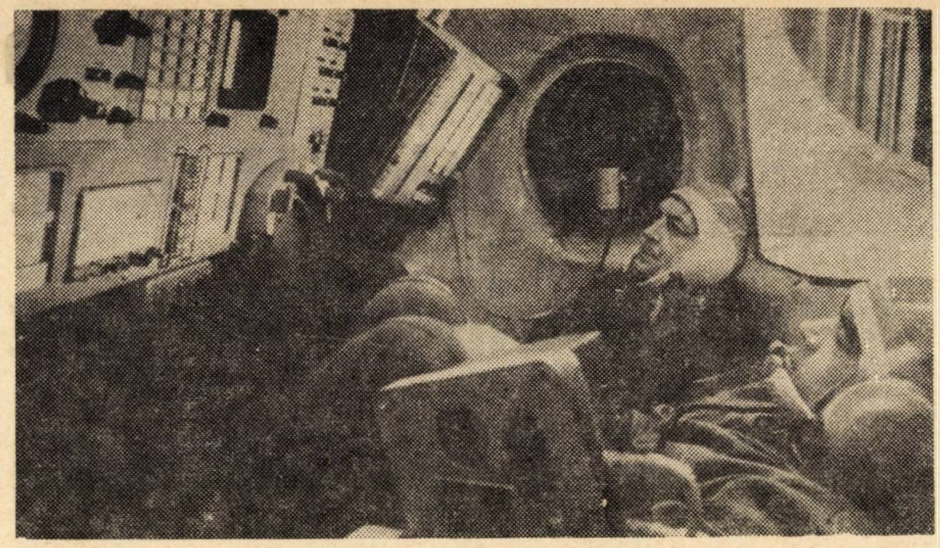

Cosmonauții Andrian Nikolaev și Vitalii Sevastianov la lucru

„Soiuz-9" în zbor de lucru și de lungă durată

Corespondență din Moscova de la Laurențiu Duță

Nimic nu poate caracteriza mai bine performanța realizată de nava cosmică sovietică „Soiuz-9" decît cuvintele proiectantului-șef al programului „Soiuz". La rugămintea ziariștilor de a le vorbi despre zborul început de cosmonauții Nicolaev și Sevastianov în ziua de 1 iunie a.c. — și care astăzi miercuri 10 iunie cînd transmitem această corespondență din Moscova se află în plină desfășurare — PROIECTANTUL-ȘEF a răspuns : *„Asistăm la un zbor experimental a cărui trăsătură esențială este munca de durată în spațiul cosmic circumterestru. Avem convingerea că obiectivele propuse vor fi pe deplin realizate și că eforturile celor doi cosmonauți de la bordul navei «Soiuz-9» vor contribui la perfecționarea sistemelor de navigație și a condițiilor de viață în Cosmos, pentru proiectarea și realizarea viitoarelor stații orbitale.*

O sarcină importantă, îndeplinită cu succes în cursul actualei evoluții a lui „Soiuz-9" a fost definirea celei mai bune corelații între posibilitățile de comandă și manevrare a navelor de către oameni și posibilitățile aparatelor automate. Este de cea mai mare însemnătate pentru noi — afirma proiectantul-șef — *să creăm la bordul navelor spațiale condiții optime pentru ca oamenii să poată lucra în scopuri bine determinate — cum ar fi schimbările de orbită și cuplările de nave — fără a fi obligați să recurgă la punctele de control de pe Pămînt și la comenzile automate".*

COMPLEXUL „OM-MECANISM"

Programul lucrărilor efectuate în cursul zborului, pînă în ziua de 9 iunie, este de proporții impresionante prin amploarea sa. Se poate spune că echipajul de pe „Soiuz-9", aflat „în Cosmos la lucru", a efectuat aproape o sută de mii de experiențe și lucrări, cifră în care se cuprind atît operațiile de manevrare manuală a navei, cît și măsurătorile, fotografierile, observațiile științifice și efectuarea „programului de viață cotidiană", el însuși foarte important datorită constatărilor de ordin mai general ce pot decurge din el. *«Oamenii de știință și tehnicienii care urmăresc efectuarea acestui program de zbor și de lucru, minut cu minut, au obținut* — releva în continuare proiectantul-șef — *astfel un foarte important material de studiu pentru aprecierea complexului „om-mecanism" în condițiile specifice de pe „Soiuz-9". Toate funcțiile corelate ale acestui complex, de la cele mai banale în aparență cum ar fi bărbieritul zilnic cu mașina de ras electrică pînă la orientarea manuală a navei cosmice în spațiu, luînd ca reper steaua Vega, implică un efort metodic, o transpunere materială a activității spirituale a omului și a modului în care acesta poate fi ajutat și completat în acțiunile sale de mecanismele aflate pe navă. În cele din urmă, experimentul actual va contribui nu numai la măsurarea cantităților de efort și de randament ale complexului „om-mecanism" ci și la aprecierea calităților acestui complex și a posibilității sale de a funcționa, fără greș un timp îndelungat. În acest fel, se poate vorbi despre o prefigurare a modului cum vor trăi și vor lucra oamenii pe spațiile orbitale».*

„Trăim începutul unei etape noi în cosmonautică — declara omul de știință sovietic *V. ALIMOV. Perioada admirației delirante față de faptele eroice săvîrșite în Cosmos este înlocuită acum cu perioada în care cercetările cosmice ne ajută pe noi pămîntenii să cunoaș-*

tem din ce în ce mai bine natura înconjurătoare. Începem a înțelege că spațiul cosmic este un loc vast în care pot fi aplicate cu succes știința și tehnica create de oameni. Cu fiecare an ce trece Cosmosul va cere oamenilor mai multă muncă și mai multe cunoștințe, investiții pe care nu va întîrzia să le fructifice, tocmai în interesul oamenilor". La rîndul său, într-o convorbire cu ziariștii străini, NIKOLAI KAMANIN, șeful grupului operativ al cosmonauților sovietici, a precizat importanța pe care începe s-o aibă cosmonautica în viața de toate zilele, la numai 12 ani de la începutul ei: „Veți fi de acord că acum cinci-șase ani cînd spuneam că cercetările cosmice ne vor ajuta la treburile pămîntene mulți credeau că e vorba de afirmații destul de abstracte. Astăzi, nimeni nu se mai miră cînd află că programul de lucru la bordul navei «Soiuz-9» este în întregime consacrat unor lucrări cu caracter practic".

„OMUL IMPONDERABIL"

Zborul de lungă durată și activitatea intensă depusă de Nikolaev și Sevastianov prezintă o semnificație aparte sub aspectul său fiziologic și psihologic. Primul medic-cosmonaut BORIS EGOROV — care verifică acum o serie de experiențe făcute în spațiu asupra propriului său organism — crede că una din cele mai importante consecințe ale unui zbor de durată este studiul efectelor imponderabilității asupra stării fiziologice a cosmonauților. Specialiștii sînt unanimi în a afirma că imponderabilitatea atrage după ea schimbări în funcțiile organice. Dispariția greutății duce la dispariția presiunii hidrostatice creată de sînge, la reducerea cantitativă și calitativă a impulsurilor musculare echivalente încordării fizice terestre. De asemenea, dispare reacția nervoasă și musculară de echilibru, iar scheletul, obișnuit să lucreze în condițiile corpului greu, simțindu-se acum degajat de orice povară, nu mai asimilează calciul și are tendința primejdioasă de fărîmițare.

Numeroși medici cred că pe navele cosmice ar trebui create condiții pentru ca organismul să nu se dezobișnuiască pe deplin de gravitația terestră. „Unul din aceste mijloace — pentru că există un buchet întreg de sugestii în această privință, a declarat BORIS EGOROV — ar fi folosirea unor stimulatori chimici care să provoace solicitări mai mari ale aparatului muscular, să împiedice eliminarea calciului din corp și deshidratarea organismului și să asigure o fiziologie cît mai apropiată de normal. În această ordine de idei, medicii care supraveghează starea cosmonauților aflați în zbor insistă ca — oricît de aglomerat ar fi planul de lucrări — zburătorii să nu neglijeze programul de 50 de minute de gimnastică specială cu aparate, adecvat stării de imponderabilitate. La fiecare 24 de ore, Nikolaev și Sevastianov au executat cu punctualitate acest program și se crede că sănătatea lor bună, pofta de mîncare și somnul liniștit au o relație incontestabilă cu această probă fizică adecvată vieții în Cosmos".

O altă soluție în combaterea sau reducerea efectelor imponderabilității asupra organismului omenesc ar fi — se afirmă — crearea unei cabine spațiale care, învîrtindu-se în jurul unei axe, ar „imita" gravitația Pămîntului. Boris Egorov crede, de pildă, că „aceasta nu ar fi cea mai bună ieșire din situația neobișnuită în care se află lucrătorii cosmonauți, deoarece dacă ea contribuie la restabilirea anumitor funcții fiziologice, creează în schimb numeroase dificultăți pentru efectuarea cercetărilor și observațiilor științifice la bordul navei, face aproape imposibil lucrul în exteriorul cabinei. Pe de altă parte, cercetările tehnologice pentru numeroase materiale și substanțe chimice în starea de imponderabilitate și de vid — de fapt, unul din țelurile cele mai importante ale laboratoarelor cosmice — nu ar mai putea fi efectuate".

Referindu-se la implicațiile aceleeași probleme academicianul V.V. PARIN a declarat: „Deocamdată ipoteza cea mai verosimilă este că după un timp oarecare relativ lung petrecut în spațiu omul se va adapta la condițiile de imponderabilitate. Organismul său va elabora un nou complex de funcțiuni imuno-adaptive, care îl vor apăra. Problema, de altfel, nu se pune numai cu privire la timpul petrecut în spațiu ci și la modificările constatate în starea fiziologică a cosmonauților după înapoierea lor pe Pămînt. Cercetările făcute asupra astronauților sovietici și americani, după încheierea zborurilor, au dovedit că în primele două săptămîni de viață terestră, în condiții de solicitare «standard», pulsul lor s-a menținut mai ridicat decît nivelul normal, iar tensiunea arterială mai mare decît cea obișnuită înainte de zbor".

RELAȚIA OXIGEN-BIOXID DE CARBON

Aceste constatări justifică prin urmare rigoarea cu care controlul medical al stării fizice a cosmonauților este efectuat secundă cu secundă. Orice abatere de la regimul normal este trădată pe loc de conținutul de bioxid de carbon al atmosferei din cabină. Cantitatea de efort fizic a cosmonauților și chiar eforturile intelectuale și starea lor psihică reies cu precizie din cantitatea de oxigen consumat în respirație și cantitatea de bioxid de carbon eliberat. „S-a dovedit, spunea acad. V.V. Parin, că un bărbat în vîrstă de 35 de ani consumă cantitatea maximă de trei litri de oxigen pe minut, în timp ce la vîrsta de 63 de ani această cantitate se reduce la doi litri pe minut. Cunoașterea acestor valori atît la standardul terestru cît și la cel ce se va stabili în condițiile de lucru intens pe nava cosmică, prezintă o importanță foarte mare pentru stabilirea anticipată a solicitărilor ce le pot suporta cosmonauții-piloți și oamenii de știință mai vîrstnici la bordul stațiilor orbitale, în timpul unor lucrări îndelungate". „În concluzie, releva acad. V.V. Parin, biologia și medicina cosmică au găsit căile cele mai bune pentru a garanta sănătatea oamenilor în zboruri îndelungate. Comportamentul fiziologic, starea psihică excelentă și capacitatea de muncă remarcabilă a cosmonauților de pe nava «Soiuz-9» sînt o dovadă elocventă în acest sens. Tot ce li se întîmplă oamenilor din punct de vedere al fiziologiei cosmice este urmărit cu cea mai mare atenție. Cosmonauții, aflați în permanență sub observație, sînt supuși astfel unor adevărate consultații medicale... la distanță".

Cea mai bună confirmare a acestor aprecieri făcute de savanți a dat-o însuși cosmonautul Sevastianov care, de la bordul navei „Soiuz-9", a comunicat acum cîteva zile: „Mă obișnuiesc treptat cu starea de imponderabilitate, dar din cînd în cînd apar și surprize. Trebuie să recunosc că asociația mișcărilor, comenzile mai complicate ale mușchilor îmi sînt încă... terestre, deși aici situația este pe deplin diferită. Totuși se poate lucra destul de comod. Nici mai încet, nici cu o aproximație mai mare decît pe Pămînt. Adevărul este că pentru îndeplinirea anumitor operațiuni manuale este nevoie de mai mult timp decît în condițiile terestre. Aici, în cabină, trebuie să-ți aduni instrumentele care oscilează cuminți în aer, să ai jurnalul de bord bine sprijinit și să-ți controlezi mișcările cu atenție, înainte de a porni să le efectuezi".

O AVALANȘE DE DATE PRACTICE

Cuvintele lui Sevastianov sînt confirmate de cei 900 de indicatori tehnici care transmit în permanență informații despre tot ceea ce se petrece la bord cu oamenii și cu instrumentele. Între zecile de mii de date și observații transmise de navă pe Pămînt — și de care științele beneficiază cu febrilitate — sînt, bineînțeles, nu numai măsurători medicale ci și numeroase altele, privind geofizica. «De exemplu, afirmă K. KONDRATIEV, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., măsurarea din Cosmos a cantității de energie cosmică primită și cheltuită de Pămînt constituie un studiu de însemnătate fundamentală. Pe calea aceasta pot fi definite acele zone ale planetei noastre care capătă căldura altor zone termo-deficitare. Datele privind repartizarea geografică a căldurii atît la nivelul solului cît și în atmosferă prezintă o mare importanță, deoarece pot întesni stabilirea legității proceselor meteorologice de vaste proporții. În ultimul timp, datorită activității cosmonautice, s-a dovedit că valoarea „permanenței solare", adică a cantității de energie radială a Soarelui care atinge limita exterioară a atmosferei terestre, nu este de 2 calorii pe cmp cît se credea, ci de 1,94 calorii. Nu trebuie să vi se pară lipsită de importanță această diferență. Oscilația „permanenței solare" cu o singură sutime de calorie atrage schimbarea temperaturii medii a atmosferei cu un grad centigrad. Se poate, deci, înțelege de ce afirmăm că investigația cosmonautică devine un instrument din ce în ce mai puternic și mai util de cunoaștere a Pămîntului și a Universului», „Observațiile cît mai îndelungate din stațiile orbitale — care în viitorul apropiat vor deveni permanente — asupra teritoriilor acoperite veșnic de zăpezi și asupra limitelor pînă la care se întind calotele de gheață de la Poli vor permite controlul mișcării ghețarilor. Observațiile de pe navele cosmice vor permite, de asemenea, controlul formării de torente pe văile munților, în timpul dezghețului. Se va putea stabili un regim mai bun al apelor curgătoare și se va supraveghea nivelul lacurilor de acumulare care aprovizionează hidrocentralele și lucrările de irigație".

Rolul cosmonauticii în dezvoltarea unor domenii de mare importanță economică, cum sînt telecomunicațiile, cercetările geografice, prevenirea incendiilor în marile păduri, corectarea și precizarea hărților, cercetările mineralogice, devin pe zi ce trece tot mai evidente. Dacă prin fiecare din mile de stații, nave și agregate plasate pînă acum pe orbite circumterestre sau lansate în depărtările nemărginite, cosmonautica a înregistrat mari succese tehnologice, se pare că în prezent ea intră în etapa în care devine tot mai utilă, caută să folosească toate posibilitățile de care dispune în interesul progresului omenirii. Termenul „Lucru în Cosmos" capătă noi și profunde rezonanțe acum, cînd urmărim remarcabila activitate de lungă durată a echipajului navei „Soiuz-9".

Moscova, 10 iunie

Al doilea Colocviu european cu tema:
„PROBLEMELE CONFERINȚEI GENERAL-EUROPENE PENTRU COOPERARE ȘI SECURITATE"

CONSENS ÎN SPRIJINUL SECURITĂȚII EUROPENE

În zilele de 4—6 iunie a.c., au avut loc la București lucrările celui de-al doilea Colocviu european cu tema : „Problemele Conferinței europene pentru cooperare și securitate", organizat sub egida Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale din România. La Colocviu au luat parte specialiști din Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Cipru, Elveția, Finlanda, Franța, R. D. Germană, R. F. a Germaniei, Grecia, Italia, Iugoslavia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Polonia, România, Suedia, Spania, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. Au participat, de asemenea, experți din partea unor instituții specializate și organisme din sistemul Națiunilor Unite, a unor institute și centre naționale și internaționale care se preocupă de probleme ale relațiilor internaționale : Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, Organizația Mondială a Sănătății, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, Institutul de formare și cercetare din cadrul O.N.U. — U.N.I.T.A.R., Institutul internațional de cercetări asupra păcii — S.I.P.R.I (Stockholm), Centrul european al Fundației Carnegie (Geneva), Institutul Atlantic (Paris), Institutul de studii strategice (Londra).

La ședința de deschidere au participat Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, Nicolae Ecobescu, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Secretarul Consiliului de Stat, Constantin Stătescu, a dat citire mesajului președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, adresat participanților la Colocviu, mesaj urmărit cu atenție și primit cu interes.

„Lucrările Colocviului dumneavoastră — arăta președintele Consiliului de Stat al României, NICOLAE CEAUȘESCU — **au loc în condiții care oferă multiple posibilități pentru desfășurarea cu succes a acțiunilor îndreptate spre realizarea păcii și securității în Europa. Ecoul pozitiv de care s-a bucurat ideea unei conferințe europene, inițiativă lansată, după cum se știe, de țări socialiste printre care și România, dialogul activ angajat între guvernele statelor interesate cu privire la problematica și modalitățile de organizare a Conferinței pun în relief tot mai pregnant utilitatea și necesitatea acestei acțiuni. Tema reuniunii dumneavoastră «Probleme ale Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa» este de stringentă actualitate pentru țările și popoarele continentului nostru. Organizarea și ținerea unei asemenea conferințe general-europene ar marca, după convingerea noastră, un important pas înainte în realizarea deziderateloг majore ale popoarelor de pe continent — de pace și securitate, de colaborare pașnică, fructuoasă — ar exercita o influență pozitivă asupra întregului climat internațional".**

Timp de trei zile, participanții — experți și specialiști în domeniul relațiilor internaționale — au abordat probleme privind rolul conferinței europene în procesul de edificare a securității, conținutul și scopurile acesteia, o serie de aspecte ale pregătirii și organizării ei, precum și contribuția directă pe care oamenii de știință o pot aduce la așezarea relațiilor între state pe principiile fundamentale ale dreptului internațional, la instaurarea unui climat favorabil colaborării și cooperării între popoarele continentului nostru.

În dorința de a prezenta cititorilor noștri opiniile participanților la Colocviu în legătură cu diverse probleme discutate, redactori ai revistei „Lumea" au avut convorbiri cu numeroși specialiști în domeniul relațiilor internaționale, care au răspuns cu amabilitate solicitării noastre.

Conferința: o idee de largă adeziune

Lucrările Colocviului au pus încă o dată în lumină realizarea unui consens din ce în ce mai larg în privința necesității și posibilității organizării unei Conferințe pentru cooperare și securitate în Europa, moment important în procesul complex al edificării securității pe continentul nostru. *„Rolul pe care Conferința general-europeană îl poate avea în viața continentului* — sublinia prof. DIMITRIE GHEORGHIEVICI TOMAȘEVSKI, șeful sectorului de relații internaționale din Institutul de economie mondială și relații internaționale din Moscova — *depinde într-o mare măsură de activitatea statelor europene înainte, în timpul și după încheierea Conferinței. Bine pregătită și desfășurată într-un spirit constructiv, Conferința general-europeană se poate înscrie ca un moment important în procesul complex al edificării securității continentului nostru. Este evident că o asemenea Conferință nu va putea dezbate și rezolva toate problemele acumulate de-a lungul a numeroși ani. Firesc, ea se va putea dedica numai unor chestiuni pe care consensul statelor le va evidenția ca fiind susceptibile de a permite un dialog fructuos, pași concreți pe linia asigurării securității europene. Tentativele de a supraîncărca agenda viitoarei Conferințe general-europene, incluzînd probleme pentru care momentul politic nu va întruni cele mai favorabile condiții, nu numai că nu ar face să crească rolul acestei conferințe, ci, din contră, ar putea duce la diminuarea lui. Aceste considerente explică propunerile țărilor socialiste europene privind agenda viitoarei Conferințe : de interes general, propunerile țărilor socialiste circumscriu o problematică de mare actualitate, permițînd abordări și rezolvări constructive de natură să pregătească terenul pentru discutarea în viitor, în alte etape, a chestiunilor mai complexe. Această perspectivă nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune luarea în considerare a tuturor propunerilor, pe care celelalte state europene le vor face în legătură cu organizarea și tematica Conferinței. Totul este să începem".*

Este de natura evidenței că securitatea europeană nu poate fi decît opera tuturor țărilor continentului, care trebuie să fie, în același timp, și beneficiarele ei. Pregătirea și buna desfășurare a Conferinței general-europene apar, în mod firesc, ca o acțiune care trebuie să se împlinească cu participarea tuturor statelor interesate, a tuturor popoarelor de pe continent. Solicitat să-și exprime opinia asupra acestui aspect, prof. dr. EMMANUEL COPPIETERS, director general al Institutu-

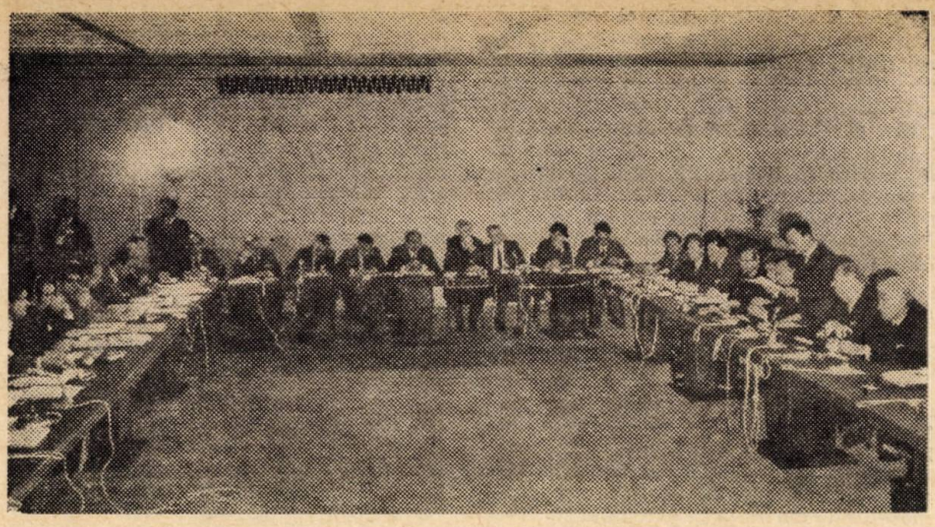

lui regal de relații internaționale din Bruxelles, arăta : *„Cred că nu este inutil de a aminti aici că, în vederea unei consultări eficace, se impune ca toate țările interesate să aibă posibilitatea de a participa pe picior de egalitate la explorări sub toate aspectele și sub toate formele. Această remarcă se referă, de asemenea, și la o eventuală conferință care ar trebui să dea tuturor țărilor, mici sau mari, posibilitatea de a lua parte activă, în condiții de deplină egalitate, la adoptarea tuturor deciziilor. Este dificil de imaginat că pentru a trata lucruri deosebit de delicate, unele țări ar putea să dea mandat pentru a se vorbi în numele lor. Se impune de la sine constatarea că este necesar ca toate țările să-și aducă contribuția, după gradul și natura interesului lor, la elaborarea de propuneri. Mă gîndesc, printre altele, la țările neutre și neangajate, a căror prezență și participare activă sînt nu numai de dorit, ci, mai mult decît atît, sînt indispensabile în orice negociere avînd drept scop progresul securității și cooperării europene"*. În același sens, dr. HARALD ROSE, de la Institutul de relații internaționale din Potsdam Babelsberg, ne spunea : *„Discuțiile purtate în cadrul Colocviului au evidențiat cu claritate că asupra a două chestiuni — utilitatea unei Conferințe general-europene pentru cooperare și securitate și necesitatea participării tuturor statelor la această conferință — se realizează o tot mai largă identitate de opinii. Pregătirea, organizarea și desfășurarea Conferinței general-europene pentru cooperare și securitate, de fapt însuși procesul edificării securității europene, nu ar putea fi concepute fără o contribuție activă din partea tuturor statelor. De interes general, problemele implicate de procesul complex al realizării securității impun logic ca toate statele să aibă posibilitatea reală de a-și spune cuvîntul, de a acționa în acest sens"*.

Viața relevă ca deosebit de utile pentru pregătirea condițiilor propice ținerii unei Conferințe general-europene întîlnirile bilaterale și multilaterale, la diferite niveluri, între toate țările. *„De mai mult timp, noi europenii, am pornit pe calea unui dialog «al fiecăruia cu fiecare» — între toate statele europene — proces de o deosebită importanță*, ne spunea RYSZARD FRELEK, director al Institutului polonez de relații internaționale din Varșovia. *Consider că în acest dialog, noi europenii am făcut progrese în aproape toate problemele privind securitatea și cooperarea europeană. Ele sînt mult mai bine înțelese și luate în considerație acum pe plan european. Printre altele, aș menționa în acest sens o problemă care mi se pare crucială pentru securitatea europeană : recunoașterea hărții actuale a continentului nostru. Soluția problemelor securității și cooperării, a asigurării unor relații normale între toate țările europene poate și trebuie să ducă — prin realizarea unui sistem de securitate general-europeană — la înlocuirea, în viitor, a divizării în blocuri militare. Înaintăm poate mai încet, dar în mod constant către o Conferință pentru securitate și cooperare europeană. Asupra cîtorva probleme ale acestei conferințe am ajuns deja la un acord"*.

O evoluție istorică îndelungată confirmă cu argumente de netăgăduit că pentru a fi eficiente și viabile, răspunsurile la marile probleme care stau în fața Europei, a comunității internaționale în ansamblul ei, trebuie căutate și găsite exclusiv pe căi și prin mijloace pașnice, pe baza principiilor și metodelor consacrate de Carta Națiunilor Unite, a căror respectare și aplicare riguroasă, de către toți și față de toți, reprezintă garanția unei păci și securități durabile. Securitatea europeană implică un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forța în relațiile interstatale, să ofere tuturor țărilor garanții că se află la adăpost de orice act de agresiune. Este un cîștig dintre cele mai importante faptul că a dobîndit o largă acreditare în cercurile politice și în rîndul opiniei publice convingerea că un asemenea sistem va trebui să asigure dezvoltarea pașnică, nestingherită, a fiecărei națiuni, în conformitate cu propria sa voință, într-un climat de respect reciproc al independenței și suveranității naționale, de neamestec în treburile interne și deplină egalitate în drepturi a tuturor statelor și popoarelor. Solicitat să-și spună părerea în acest sens, DJURO NINCIC, ambasador în Secretariatul de stat pentru afacerile externe al Iugoslaviei, ne declara : *„Aș vrea să subliniez, în primul rînd, că securitatea europeană trebuie să fie o securitate pentru toate statele europene. Este natural, deci, ca aceasta să fie construită prin eforturile tuturor țărilor europene. În același timp, edificarea securității trebuie să se sprijine pe respectarea cu strictețe și consecvență a principiilor fundamentale ale Cartei Națiunilor Unite, a normelor și principiilor legalității și eticii internaționale. Reprezintă o condiție indispensabilă a dezvoltării normale a raporturilor dintre state, a creării și menținerii unui climat normal, de cooperare pașnică, respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi și avantajului reciproc, a neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta. Aceste principii trebuie respectate ca un tot inextricabil ; valabilitatea lor universală impune, în același timp, aplicarea lor în relațiile dintre toate statele europene. Cred că numai pe o asemenea bază de legalitate internațională se poate ajunge la o securitate reală"*.

Necesitatea eforturilor asidue, stăruitoare în opera de creare a acelui climat de destindere care favorizează tratarea și, în cele din urmă, soluționarea problemelor ce țin de securitatea continentului, a fost o idee larg acceptată de participanții la recentul Colocviu. Relevînd ca modalitate cu șanse optime de succes abordarea perseverentă, pas cu pas, a problemelor rămase nesoluționate, prof. dr. docent TURKKAYA ATAÖV, de la Institutul de relații internaționale al Universității din Ankara, ne-a declarat : *„Participanții la Colocviu împărtășesc opinia că problema securității europene — și a cooperării intereuropene — trebuie tratată gradat, în etape. O conferință nu ar fi suficientă, probabil, pentru a soluționa problema securității ; ar fi, de aceea, de maximă eficiență o serie de conferințe — cu atît mai mult cu cît securitatea europeană îmi apare ca rezultanta unui proces, nu o stare de realizat instantaneu. Evoluția în această direcție va cere timp, soluțiile vor apărea treptat"*. În aceeași ordine de idei, expertul turc sublinia însemnătatea dialogului și a realizării de înțelegeri pe plan regional ca părți componente ale securității pe plan continental. *„În acest sens* — adăuga domnia sa — *mi se pare că un rol deosebit de pozitiv îl poate avea și dezvoltarea bunelor relații între țările balcanice"*.

Conexiuni și interdependențe

În epoca noastră pacea are un caracter indivizibil. Eforturile pentru realizarea păcii și securității trebuie, de aceea, depuse în toate părțile globului. Evident, cursul spre destindere, în cazul nostru pe continentul european, constituie o contribuție la realizarea securității pe plan mondial. Referindu-se la relația dintre securitatea europeană și securitatea mondială, prof. JACQUES FREYMOND, directorul Institutului universitar de înalte studii internaționale din Geneva, sublinia următoarele : *„Este un fapt că, în prezent, Europa nu mai este — cum a fost cîndva în trecut — centrul unor conflicte sau crize majore. Dimpotrivă. Problemele europene n-au ajuns încă la o soluționare definitivă, dar statele continentului nostru au găsit ceea ce se numește un «modus vivendi». Trebuie mers mai departe pe o asemenea cale în raporturile dintre țările europene. Aș vrea să menționez, în*

acest sens, importanța lărgirii schimburilor culturale între țările europene, care ar trebui extinse în continuare. Schimburile culturale au o mare importanță în eliminarea neîncrederii ; ele fac cunoscute — reciproc — popoarelor cuceririle geniului uman ; ele refuză, prin însuși caracterul lor, înfruntarea — ceea ce reprezintă o colaborare reală, o contribuție în cursul spre destindere și securitate". „Trăim într-o lume în care conflictele nu mai pot fi «localizate», ele avînd tendința de a se extinde. De aceea, o securitate europeană trebuie să existe în cadrul unei securități mondiale. Destinderea în Europa este un curs util pentru întreaga lume. Securitatea europeană contribuie la securitatea mondială. Noi, europenii, trebuie să depunem eforturi pentru a elimina neîncrederea, pentru a contribui la destindere și pace pe continentul european, dar, în același timp, trebuie să ne îngrijim să «îngrădim» dezvoltarea conflictelor din alte părți ale lumii, să le eliminăm, să asigurăm pacea mondială".

Există în mod indiscutabil o conexiune, o interdependență între problema securității și cea a dezarmării. *„Relația dezarmare-securitate* — ne spunea dr. KARL BIRNBAUM, director al Institutului suedez de relații internaționale din Stockholm — *nu se pare a fi extrem de complexă și o încercare de a stabili în mod mecanic priorități ar putea duce la o dilemă similară aceleia : «oul sau găina». Existența armelor este nu numai expresia insecurității, dar chiar generează insecuritatea ; pe de altă parte, dezarmarea trebuie privită în contextul politicii. Progresele pe calea dezarmării și pe aceea a securității ar trebui să meargă paralel. Orice progres pe calea dezarmării creează un cadru favorabil abordării problemelor securității, constituie un pas spre obiectivul securității".*

Cuceririle științifico-tehnice pun în epoca noastră la îndemîna popoarelor imense mijloace și posibilități de a-și spori avuția materială și spirituală, de a valorifica resursele materiale în folosul societății. În aceste condiții, dezvoltarea relațiilor economice între state, participarea la circuitul economic mondial se impun ca cerințe obiective ale progresului uman. În același timp, extinderea și diversificarea legăturilor economice între toate țările lumii se afirmă ca un proces pozitiv în interesul fiecărei țări și al dezvoltării generale a omenirii, constituind un element și factor esențial pe calea destinderii internaționale, a asigurării păcii și securității popoarelor. Cooperarea economică apare, astfel, ca fundamentul material al securității. Iată ce spunea în acest sens JANEZ STANOVNIK, secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa : *„Nu se poate ajunge la realizarea securității fără statornicirea încrederii între țările continentului și consider că încrederea se dobîndește cel mai bine cînd oamenii colaborează, cînd se cunosc mai bine. Prin cooperare se poate elimina neîncrederea. Relațiile economice oferă o temelie pe care să se sprijine încrederea între state și popoare".* Într-adevăr, înfăptuirea securității europene este menită să constituie o premisă și, în același timp, o consecință a dezvoltării multilaterale — pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, social — a relațiilor de colaborare între toate statele continentului, indiferent de orînduirea lor socială și politică.

Știința în slujba păcii și securității

Politica a devenit în epoca noastră, mai mult ca oricînd, o știință. Soluțiile politice se impun a fi în mod imperios rezultatul unor analize și meditații riguroase. Prefigurîndu-se ca un eveniment de importanță remarcabilă în viața continentului nostru, Conferința general-europeană pentru cooperare și securitate impune o pregătire temeinică, asiduă, perseverentă, care să garanteze succesul ei. În pregătirea cu șanse de reușită a acestei conferințe, o deosebită importanță capătă străduințele oamenilor de știință, experți și specialiști în domeniul relațiilor internaționale. Reuniți, mulți dintre ei pentru a doua oară la București, participanții la Colocviu au ținut să ne releve utilitatea schimbului de păreri în problemele securității europene, realizat din inițiativa și sub egida Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale din România. *„Apreciez ca deosebit de salutară inițiativa Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale din România de a convoca acest al doilea Colocviu european consacrat securității continentului* — ne spunea dr. OSMO APUNEN, directorul Institutului finlandez de relații internaționale din Helsinki. *Aș remarca, în primul rînd, utilitatea unei asemenea acțiuni prin prisma posibilităților pe care ea le oferă pentru expunerea neoficială, prin intermediul unor discuții libere, deschise, a unor puncte de vedere foarte diverse, privind securitatea, pentru evocarea tuturor factorilor care concură la realizarea acesteia".* Se vorbește în ultimul timp de „spiritul de la București", ca definind o atmosferă favorabilă în cel mai înalt grad dialogului, unei conlucrări rodnice care permite, dincolo de deosebirile de opinii, identificarea unor puncte de vedere comune, iar acesta este un cîștig a cărui importanță este evidentă. Subliniind acest fapt, dr. SAMMUEL KARRES, de la Fundația Friederich Ebert din Bonn, ne spunea : *„Am auzit multe lucruri bune despre Colocviul trecut. Nu aș putea să ascund faptul că o serie dintre participanții străini întîlniți aici mi-au mărturisit, cu un sentiment de satisfacție, că actualele dezbateri adaugă un plus nu numai prin exprimarea mai clară, mai deschisă a opiniilor, dar și, ceea ce este mai important, în ceea ce privește rezultatele concrete. Punctele de vedere diferite exprimate în cadrul dezbaterilor nu trebuie să ne împiedice să constatăm numeroasele convergențe realizate. Este încurajator și aceasta impune, cred, necesitatea de a organiza și în viitor asemenea reuniuni. Aș vrea să remarc în încheiere, în mod special, contribuția delegației române la reușita acestei reuniuni".*

„Faptul că oamenii de știință care lucrează în domeniul relațiilor internaționale în 25 de țări s-au întrunit, timp de trei zile, într-un efort colectiv de gîndire a problematicii unei Conferințe general-europene pentru securitate, a posibilei ordini de zi și a modalităților celor mai corespunzătoare de pregătire — spunea prof. COSTIN MURGESCU, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, membru în Consiliul Executiv al A.D.I.R.I., șeful delegației române la lucrările Colocviului — *constituie una din expresiile unui puternic curent de opinie care se dezvoltă în Europa. Evoluția climatului politic, dezvoltarea relațiilor de colaborare economică, tehnică, științifică și culturală între țările europene fac ca adepții unei Conferințe general-europene să devină astăzi mereu mai numeroși".*

Într-adevăr, în opinia publică europeană, în rîndul oamenilor politici din Europa se acreditează tot mai mult ideea necesității unui curs pozitiv spre destindere și pace pe continentul nostru. Condițiile actuale permit să se tragă concluzia că există posibilități favorabile ținerii unei conferințe pentru securitatea europeană. La înfăptuirea acesteia, o contribuție importantă pot aduce schimburile dese de păreri organizate pe diverse planuri între oamenii de știință. O dovadă o constituie și faptul că participanții la actuala reuniune au relevat importanța organizării și în viitor a unor întîlniri de acest fel, a menținerii și dezvoltării contactelor între reprezentanții diferitelor institute și asociații care se ocupă cu studiul relațiilor internaționale.

Anchetă realizată de :

George G. POTRA
Ilie ȘERBANESCU
Mihai MATEI

În pauza dintre două ședințe

Promovarea exporturilor și prioritățile industrializării

Reuniunea experților O. N. U. D. I.

Damian Lascu

În aceste zile se desfășoară la București lucrările reuniunii de experți privind cooperarea dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare pentru promovarea exporturilor, acțiune organizată de țara noastră în colaborare cu Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială. Ea reprezintă o formă concretă a colaborării — devenită tot mai largă și mai complexă — a României cu sistemul Națiunilor Unite, unul dintre multiplele ei aspecte.

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) și-a început existența la 1 ianuarie 1967, ca organizație autonomă în cadrul Națiunilor Unite, pentru promovarea și accelerarea procesului de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare și coordonarea activităților organismelor O.N.U. în domeniul dezvoltării industriale.

La data creării Organizației Națiunilor Unite, după cel de-al doilea război mondial, nu a existat nici o prevedere pentru înființarea unui organism specializat privind problemele industriei. Dacă în perioada anilor '50 un mare număr de țări în curs de dezvoltare nu obținuseră încă independența, 10—15 ani mai tîrziu situația era cu totul alta. Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare își cuceriseră independența și problema industrializării acestora se punea cu acuitate solicitînd, alături de eforturile lor proprii, sprijinul internațional al Națiunilor Unite. În lipsa unei instituții specializate în acest sens, anumite organisme ale Națiunilor Unite și-au asumat răspunderea diverselor aspecte ale problemei industrializării, în limitele domeniilor respective de competență.

Pe măsură ce industrializarea tinerelor state independente realiza progrese, a apărut și necesitatea unei instituții a O.N.U., specializate. În 1963, o conferință mondială a fost convocată pentru a studia aplicarea științei și tehnologiei în procesul dezvoltării. Conferința a insistat asupra studierii nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, asupra promovării cooperării regionale și armonizării finanțării noilor industrii. Printre altele, s-au investigat mijloacele de coordonare a asistenței multilaterale în domeniul industrializării. Doi ani mai tîrziu, în 1965, s-a hotărît, în principiu, să se creeze Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (O.N.U.D.I.), iar în 1966, Adunarea generală a adoptat o rezoluție stabilind ca O.N.U.D.I. să intre în funcțiune în anul următor la 1 ianuarie.

În exercitarea mandatului său, care constă în promovarea și accelerarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare, O.N.U.D.I. întreprinde două tipuri fundamentale de activități: „operaționale", care reprezintă un ajutor acordat direct țărilor în curs de dezvoltare și „de susținere", care cuprind studii orientate spre activitatea și programele de cercetare.

În categoria activităților operaționale, contribuția O.N.U.D.I. acoperă o vastă gamă de preocupări vizînd sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în variate domenii: crearea, funcționarea și gestiunea întreprinderilor industriale, încurajînd în special investițiile interne, crearea de organisme naționale eficiente în administrarea serviciilor industriale: stabilirea de programe de dezvoltare industrială și de proiecte specifice; formarea de cadre pentru industrie; investigarea și soluționarea problemelor pe care le pun exploatarea și utilizarea resurselor naturale, materiilor prime și subproduselor industriale; difuzarea de informații asupra tehnologiilor noi și ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare pentru utilizarea lor eficientă; promovarea de acțiuni naționale, regionale și internaționale pentru accelerarea industrializării.

În calitatea sa de organizație participantă la punerea în operă a „Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare" (P.N.U.D.), O.N.U.D.I. execută proiecte încredințate și finanțate de acest program furnizînd experți, consultanți și echipament, ca și burse de specializare în străinătate. La sfîrșitul lunii iunie 1969, au fost încredințate O.N.U.D.I. spre execuție 38 de proiecte mari, în valoare de 80 milioane de dolari.

A doua categorie de activități ale O.N.U.D.I. — activitățile de susținere — cuprind studii, cercetări, schimb de informații și formare de cadre. Acest gen de activități înglobează concentrarea, analiza, publicarea și difuzarea de date asupra diverselor aspecte ale industrializării: tehnologie, investiții, finanțare, producție, gestiune, planificare etc. În cadrul acestei categorii de activități, O.N.U.D.I. organizează reuniuni internaționale pentru a permite schimbul de vederi asupra unor probleme determinate sau asupra unor chestiuni ale dezvoltării industriale între funcționari guvernamentali sau experți din țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Este vorba de cicluri de studii, colocvii sau de reuniuni de experți; concluziile și recomandările lor avînd o largă difuzare. Pentru anul 1970 sînt prevăzute peste 50 de astfel de reuniuni asupra unei vaste game de subiecte.

Actuala reuniune de experți care are loc la București face parte din categoria activităților de susținere și are — după cum arătam — ca temă „Cooperarea între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în vederea promovării exporturilor". Importanța acordată de O.N.U.D.I. creării și expansiunii industriilor orientate spre export se explică prin necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să-și îmbunătățească balanța de plăți, pentru a dispune de resursele financiare necesare accelerării procesului industrializării. De asemenea este necesară rezolvarea problemei găsirii de debușee pentru industria națională, în scopul realizării unor producții mai rentabile sau la o scară mai mare. O politică de dezvoltare a exporturilor fiind o pîrghie puternică de natură să ducă la creșterea eficienței întregului sector industrial, acțiunile O.N.U.D.I. în acest domeniu constau în identificarea industriilor capabile să producă pentru export, sugerarea de măsuri pentru creșterea exporturilor și sprijinirea întreprinderilor sau industriilor țărilor în curs de dezvoltare, în vederea atingerii unui nivel de eficiență compatibil cu activitatea de export.

Agenda reuniunii cuprinde discuții asupra scopului și naturii cooperării industriale dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, rolul acestei cooperări în promovarea exporturilor produselor manufacturate din țările în curs de dezvoltare, trecerea în revistă a experienței unor țări în acest domeniu, inclusiv a celor socialiste.

În ansamblu, reuniunea O.N.U.D.I. de la București urmărește adoptarea unor recomandări în vederea stimulării cooperării între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

În cadrul efortului pentru industrializare al fiecărei țări în curs de dezvoltare, un rol important revine cooperării economice internaționale, menite să contribuie la fructificarea acestui efort, printre altele, și prin îmbunătățirea raporturilor de schimb internaționale pentru țările în curs de dezvoltare, crearea de posibilități de export pentru industria acestor țări în țările dezvoltate, îmbunătățirea și accelerarea transferului de tehnică și tehnologie acordat prin intermediul organismelor O.N.U.

România își aduce o contribuție activă în cadrul O.N.U.D.I. Realizările importante ale țării noastre pe plan economic, social-cultural, științific, experiența ei proprie în opera de industrializare, în promovarea progresului multilateral au găsit și găsesc tot mai mult ecou și simpatie în rîndurile țărilor aflate în curs de dezvoltare. Promovînd în politica sa internațională principiile independenței, suveranității, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, România socialistă, angajată ea însăși într-un amplu proces de dezvoltare economică, împărtășește și sprijină eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea dezvoltării lor, pentru înfăptuirea năzuințelor lor de progres.

WASHINGTON

Noua strategie a adversarilor războiului

Andrew W. Cordier, președintele Universității Columbia, participant și vorbitor la un miting studențesc împotriva războiului

Intervenția militară a Statelor Unite în Cambodgia a reprezentat un punct de cotitură în viața politică americană. Brusc, mase mari de cetățeni, tineretul studios aproape în întregul său, o bună parte a corpului legislativ, elemente influente din Administrație, și-au dat seama că poporul american trebuie să urmărească acum un unic obiectiv: modificarea rapidă și radicală a periculoasei politici de extindere a acțiunilor militare în Indochina. Mai presus de rivalitățile de partid, mai presus de divergențele în privința metodelor de acțiune se situează, după opinia cercurilor amintite, cauza națională majoră a dezangajării militare, imediate. În această lumină, a conștiinței responsabilității comune, trebuie înțeleasă evoluția vieții politice la Washington și pe întreg teritoriul Statelor Unite.

Ce elemente noi a introdus în dezbatere discursul prezidențial de la 3 iunie? Se știe că, din momentul intervenției în Cambodgia, procesul de retragere a trupelor americane din Vietnamul de sud a fost întrerupt. Președintele Nixon a făcut cunoscut că el va fi reluat și că, pînă la 15 octombrie se vor reîntoarce în Statele Unite 50 000 din cei 150 000 de soldați despre care vorbise la 20 aprilie. Pentagonul a intervenit însă cu o precizare: deși președintele a anunțat reluarea retragerilor, ele nu vor reîncepe înainte de luna iulie. Nu au fost desemnate încă unitățile care vor fi afectate.

Problema principală este însă alta: operațiunile militare din Cambodgia vor continua totuși și după 1 iulie. După cum a remarcat Mike Mansfield, liderul majorității democrate din Senat, discursul de la 3 iunie „nu a modificat implicațiile politice decurgînd din invadarea Cambodgiei. Operațiunea este mult mai cuprinzătoare decît scurta incursiune descrisă de președinte și va asigura, de fapt, continuarea implicării americane în Indochina. Alte probleme care se ridică privesc prezența în continuare a trupelor sud-vietnameze în Cambodgia și sprijinul logistic și aerian pe care-l vom acorda unităților sud-vietnameze". Totul tinde să indice includerea pe termen lung a Cambodgiei în teatrul de operațiuni militare.

Recentele declarații ale președintelui Nixon („singura activitate americană care se va desfășura în Cambodgia după 1 iulie va consta în misiuni aeriene pentru a interzice mișcările de trupe și materiale inamice", iar „viitoarea activitate sud-vietnameză în Cambodgia va fi în funcție de acțiunile inamicului"), au clarificat situația și perspectivele.

Se pregătește, așadar, ceea ce s-ar putea numi o „vietnamizare" a războiului din Cambodgia. Nguyen Cao Ky i-a declarat unui corespondent al agenției „France Presse": „Frontul este de acum înainte în Cambodgia". El a adăugat că trupele saigoneze se pregătesc să acționeze în Cambodgia, împreună cu trupe tailandeze („voluntarii" din această țară ar putea să intre în Cambodgia într-una din zilele imediat următoare, informează corespondentul A.F.P. din Bangkok). Cu prilejul unei audieri organizate recent de Comitetul senatorial pentru relațiile externe, președintele Comitetului, William Fulbright, l-a întrebat pe amiralul Thomas Moorer, care urmează să fie numit președintele Comitetului mixt al șefilor de state majore dacă are cunoștință de „vreun nou plan de invadare a unei țări în viitorul apropiat". Cu aceeași amară ironie, Mike Mansfield și-a exprimat temerea că Statele Unite vor sprijini „ambițiile teritoriale ale Saigonului în Laos, în Cambodgia și cine mai știe unde în altă parte".

De cînd a devenit clar că intervenția militară a Statelor Unite a inclus pe nepregătite Cambodgia, în ceea ce a început să se numească „războiul din Indochina", și s-a confirmat tendința spre extinderea acestui război, Congresul american este și mai neliniștit. Nu este pentru prima oară cînd Statele Unite sînt implicate într-un război fără asentimentul Congresului. Constituția atribuie Congresului dreptul de a declara război, dar America a intrat de foarte multe ori în război trecînd peste formalitatea declarației de război. Sînt bine cunoscute cazurile războaielor din Coreea și Vietnam, intervențiile americane în Liban și Republica Dominicană, aventura eșuată de la Playa Giron. Dar dacă președintele are dreptul aproape nelimitat de a angaja în calitatea sa de comandant suprem forțele americane în orice fel de operațiuni militare, Congresul are posibilitatea de a-i acorda sau refuza fondurile necesare desfășurării acestor operațiuni. Aceasta înseamnă că, în ultimă instanță, președintele are neapărat nevoie de asentimentul Congresului pentru a putea purta un anume război.

Problema de rezolvat fiind „exercitarea autorității Congresului în așa fel încît să se corecteze ceea ce se presupune a fi o orientare atît de periculoasă pentru țară încît intervenția Congresului este esențială" („International Herald Tribune"), soluția a fost căutată chiar în direcția indicată de președinte. Trupele vor fi retrase pînă cel mai tîrziu la 1 iulie? Să luăm măsuri pentru a ne asigura că va fi chiar așa. Garanția ar putea să constea în adoptarea amendamentului Hatfield-McGovern la legea vînzărilor de armament. Amendamentul cere ca, în lipsa unei declarații formale de război, să se taie toate fondurile necesare continuării războiului în Cambodgia în termen de 30 de zile, a războiului din Laos pînă la sfîrșitul anului 1970, iar a războiului din Vietnam pînă la 30 iulie 1971. Amendamentul se bucură de sprijinul foarte influentului Mike Mansfield, liderul majorității democrate din Senat, dar observatorii îl consideră prea cuprinzător pentru a întruni, în condițiile actuale, voturile necesare adoptării sale. Ca atare se acordă prioritate unui amendament cu un obiectiv mai limitat: amendamentul Church-Cooper, care preconizează doar retragerea pînă la 30 iunie a tuturor trupelor americane din Cambodgia și interzice noi acțiuni de luptă pe teritoriul acestei țări fără aprobarea expresă a Congresului. Dar Administrația s-a pronunțat împotriva oricărei ingerințe a Congresului în această problemă. Purtătorul de cuvînt al Casei Albe, Ron Ziegler, a declarat că angajamentul de a retrage trupele americane pînă la 30 iunie rămîne valabil, dar că orice măsură legislativă ar „împieta asupra responsabilității președintelui în calitatea sa de comandant suprem". S-a sugerat atunci să se ajungă la o soluție de compromis, să se adopte, așa cum a propus liderul minorității republicane din Senat Hugh Scott, o rezoluție din care „să reiasă clar că Senatul crede că președintele dorește cu adevărat să părăsească teritoriul Cambodgiei pînă la 30 iunie". Amendamentul Church-Cooper a fost reformulat în așa fel încît, prin intermediul lui, Senatul să arate că este „de acord cu obiectivul declarat al președintelui de a evita implicarea Statelor Unite în Cambodgia după 1 iulie 1970" și, ca urmare... urmarea fiind cea din amendamentul inițial. La această reformulare au colaborat și unii membri ai Administrației: secretarul apărării, Melvin Laird și consilierul prezidențial Bryce Harlow.

Se pare că cel puțin 55 de senatori ar fi dispuși să voteze în favoarea amendamentului, ceea ce ar determina automat refuzarea fondurilor necesare continuării operațiunilor (fie chiar și numai aeriene) în Cambodgia. Cîțiva senatori republicani au anunțat însă că vor recurge la străvechea tactică a filibusterului: vor discuta și răsdiscuta

pe marginea amendamentului, astfel încît el să nu poată fi supus votului înainte de sfîrşitul lunii iunie. Vrînd să forţeze mîna Senatului, senatorul Dole a introdus un proiect de amendament prevăzînd dreptul preşedintelui Nixon de a continua operaţiunile militare în Cambodgia. Votul asupra acestui amendament avea să fie, după opinia lui Dole însuşi „un test-cheie" pentru atitudinea Senatului. Pus însă la vot, amendamentul Dole a fost respins. «Este pentru prima dată de la începerea războiului din Vietnam, subliniază agenţia „United Press International", cînd „porumbeii" din Senat sînt în măsură să reunească o majoritate împotriva Casei Albe».

Noua atitudine a Senatului reflectă starea de spirit care predomină în întreaga ţară. Congressmenii, inclusiv republicanii, primesc mai multe scrisori decît oricînd în trecut şi aproape toţi alegătorii care li se adresează protestează împotriva invadării Cambodgiei. De altfel, întreaga mişcare de protest împotriva războiului din Indochina pune acum accentul pe stimularea acţiunilor legislative potrivnice acestui război.

Comitetul „Prezenţă continuă la Washington" şi-a instalat birourile pe Connecticut Avenue, în apropiere de Congres, a închiriat un computer şi şi-a deschis filiale în universităţile de pe întreg cuprinsul ţării. Scopul activităţii sale: organizarea de grupuri de studenţi, oameni de afaceri, lideri sindicali etc., care să vină la Washington pentru a sta de vorbă periodic cu membrii Congresului şi ai Administraţiei. „Mişcarea pentru un nou Congres", iniţiată de universitatea Princeton îşi propune să asigure alegerea a cît mai mulţi congressmeni care se pronunţă pentru încetarea imediată a războiului din Indochina. Are şi ea cîteva zeci de filiale. Niciodată, în trecut, congressmenii nu au fost obligaţi să stea de vorbă cu atît de mulţi oameni care doresc unul şi acelaşi lucru: încetarea grabnică a intervenţiei Statelor Unite în Indochina. De curînd s-au adunat pe scările Capitolului peste o mie de avocaţi din New York, reprezentînd cîteva dintre cele mai prestigioase firme avocaţiale din S.U.A. După o scurtă reuniune de lucru s-au împărţit în grupuri de cîte patru-cinci pentru a discuta cu fiecare membru al Congresului în parte. Proiectele de rezoluţii şi amendamente care au ca obiectiv încetarea acţiunilor agresive ale S.U.A. în Asia de sud-est sînt susţinute printr-o acţiune de lobby de o amploare fără precedent în istoria Congresului american. În numai cîteva zile, un grup intitulat Acţiunea pentru pace a strîns, la New York, cîteva sute de mii de semnături în favoarea unui asemenea amendament. Acum grupul a trimis prin poştă formulare pentru strîngerea de semnături colegiilor şi universităţilor din întreaga ţară. Aşteaptă douăzeci de milioane de răspunsuri. Lista exemplelor ar putea continua. Caracteristică, nouă, deschizătoare de perspective este intervenţia activă a universităţilor — profesorii militează cot la cot cu studenţii — pentru influenţarea procesului legislativ, pentru determinarea unei intervenţii hotărîte a Congresului în problema războiului în Indochina.

Congresul este realmente stimulat de această presiune sobră şi hotărîtă.

Felicia ANTIP

De ce a fost destituit Ongania ?

Cinci minute a durat discuţia dintre generalul Juan Carlos Ongania — în minutele acelea mai era încă preşedintele Argentinei — şi comandanţii forţelor armate care i-au anunţat hotărîrea lor de a-l destitui din funcţia supremă. Imediat după întrevederea cu liderii militari, generalul Ongania se îndrepta spre reşedinţa sa civilă de la Olivos, situată la 20 de km de Buenos Aires. După cum s-a anunţat, comandanţii forţelor militare terestre, navale şi aeriene (Alejandro Lanusse, Pedro Gnavi şi Carlos Alberto Rey) au dat publicităţii un comunicat în care declară că „au hotărît să-şi asume imediat puterea politică în Argentina".

Rocada militară de la Buenos Aires nu a constituit o prea mare surpriză pentru observatorii politici. În ultimele luni s-au evidenţiat o serie de premise care explică slăbirea pîrghiilor de exercitare a puterii de la Casa Rosada. Într-adevăr, dacă am trece în revistă pe scurt evenimentele semnificative ale ultimei perioade, am putea distinge trei aspecte, să spunem cauze explicative ale noului **pronunciamiento** din Buenos Aires.

1) **Pe planul vieţii social-politice,** în cei patru ani care au trecut de la lovitura de stat din iunie 1966, cînd Ongania a preluat postul prezidenţial, s-au acumulat o serie de nemulţumiri cu efecte explozive. Deşi în perioada respectivă economia argentiniană a înregistrat unele progrese, mai ales pe linia dezvoltării industriei, promisiunile privind democratizarea vieţii politice şi îmbunătăţirea situaţiei sociale au rămas în suspensie. Limitarea activităţii sindicatelor şi suspendarea dreptului de autonomie a universităţilor au determinat o serie de greve muncitoreşti şi mari agitaţii studenţeşti la Rosario, Cordoba, Tucuman şi Santa-Fé. Anul trecut, în aceste centre au avut loc acţiuni unitare ale muncitorilor şi studenţilor. Represiunile care au urmat împotriva muncitorilor şi studenţilor l-au discreditat pe purtătorul funcţiei prezidenţiale. Este de presupus că unii conducători ai armatei — care de mult făceau aluzie la faptul că Ongania guvernează **în numele lor, dar fără ei** — nu doresc să apară ca susţinători ai unei politici care a provocat mari nemulţumiri.

De altfel, recent, o serie de conducători militari din unele provincii, chiar din Cordoba, s-au desolidarizat într-un fel de represiunile antimuncitoreşti, ordonate de la centru. Deşi nu se ştie în ce măsură asemenea poziţii intră în viziunea politică a comandanţilor armatei din Buenos Aires, se poate presupune că liderii militari din Cordoba n-au acţionat cu totul independent de conducerea centrală a armatei.

2) **Relaţiile lui Ongania cu conducătorii militari s-au deteriorat** din ce în ce mai mult în legătură cu modul de exercitare a puterii de către preşedinte. Deşi în iunie 1966 partidele politice au fost dizolvate, puterea prezidenţială sprijinindu-se numai pe armată, conducătorii militari n-au privit deloc cu ochi buni tendinţa lui Ongania de a guverna „peste capul lor". În urma unei recente călătorii făcute în Argentina, ziaristul francez Marcel Niedergang scria în „Le Monde" (21 mai) : „Generalul Ongania ascultă pe şefii armatei, se spune la Buenos Aires, dar nu ţine cont de părerile lor decît în probleme militare şi de politică externă, domeniu care, de fapt, nu-l interesează. Dacă militarii i-ar cere să plece, el ar fi în stare să nu le răspundă nimic şi să-i lase să părăsească biroul. El nu respectă regula jocului".

Conflictul a răbufnit o dată cu publicarea unui comunicat în care comandanţii armatei anunţau că nu vor mai da „cec în alb" preşedintelui Ongania în adoptarea măsurilor de importanţă excepţională pentru ţară. Ongania a refuzat satisfacerea ultimatum-ului armatei. În consecinţă, a fost obligat să plătească pentru faptul de a nu fi respectat „regula jocului". Şi astfel, la 8 iunie, biroul prezidenţial a fost părăsit nu de conducătorii militari, ci de „sfinxul de la Casa Rosada", cum i se spunea lui Ongania.

3) În noua ţesătură politică de la Buenos Aires nu se vor putea neglija, decît cu riscuri mari, **motivele prezenţei şi acţiunii forţelor peroniste.** Se cunoaşte adversitatea tradiţională dintre armată şi peronişti, iar răpirea generalului Aramburu, care a stîrnit o vîlvă excepţională, este aparent o acţiune peronistă sfidătoare la adresa armatei. Responsabilitatea răpirii generalului Aramburu a fost asumată de un comando peronist, care, în manifeste difuzate la Buenos Aires, a înlăturat orice posibilitate de negociere pentru eliberarea lui, anunţînd că fostul preşedinte va fi pus sub acuzare şi „judecat". Dar există presupuneri în sensul că dispariţia lui Aramburu ar fi fost de fapt o „autosechestrare" care, prin scandalul provocat, trebuia să precipite căderea lui Ongania.

În tot cazul, răpirea lui Aramburu nu este o acţiune a **mişcării peroniste,** ca entitate politică. Reprezentantul personal al lui Peron în Argentina, Jorge Paladino, a refuzat să aibă discuţii cu reprezentanţii comando-ului şi a dezaprobat actul răpirii lui Aramburu. Se ridică atunci întrebarea dacă Aramburu — care, în ciuda trecutului său violent antiperonist, s-a pronunţat recent în favoarea restabilirii relaţiilor cu Peron — n-a acţionat cu acordul conducerii armatei sau măcar al unei fracţiuni a acesteia ? De răspunsul la această întrebare depinde în mare măsură şi conţinutul schimbărilor de la Casa Rosada.

Se pot intui, totuşi, de pe acum, unele orientări de viitor. Noua conducere s-a angajat să pregătească alegeri generale — ceea ce ar însemna reluarea activităţii partidelor politice, inclusiv a celui peronist — şi a promis revenirea la un regim constituţional.

Eugen POP

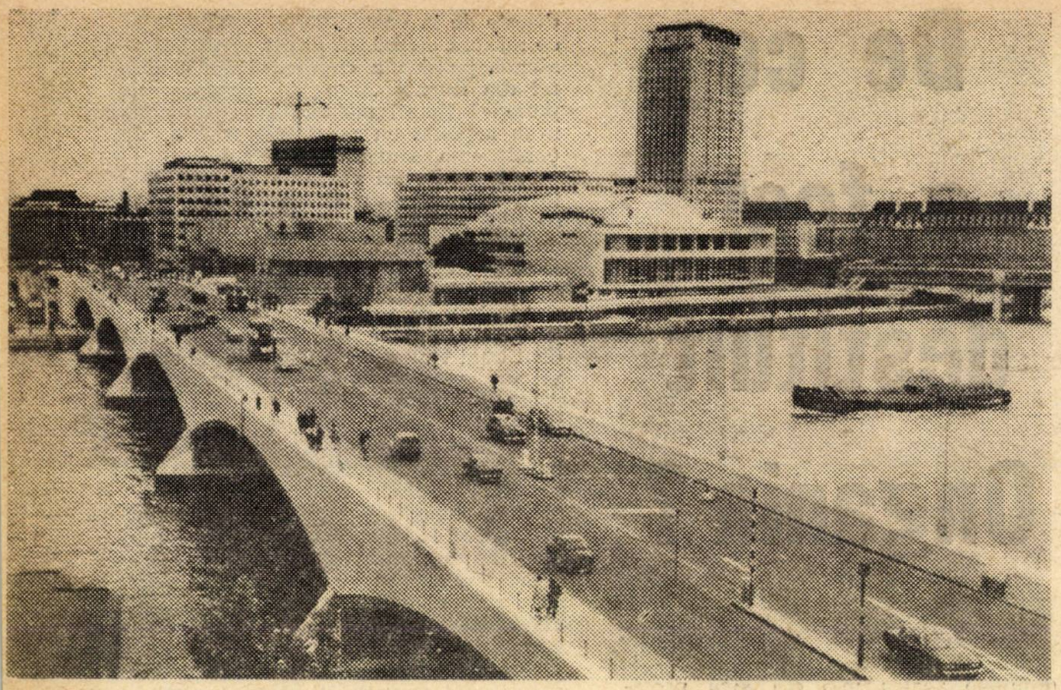

Podul Waterloo: o confluență a vechiului și noului în arhitectura Londrei

Un colț din peisajul londonez prevăzut a fi modernizat

reportaj pe glob

ANGLIA

Noua fizionomie urbană

Liviu Rodescu

În clasicul peisaj al sudului Scoției, cu dealuri dezgolite, cu rare așezări durate din piatră sură, Livingstone oferă călătorului un spectacol contrastant, neobișnuit. De la distanță, orășelul pare o machetă inertă plasată într-un decor sterp. Abia cînd te apropii descoperi că acele clădiri în stil modern, aliniate geometric în terase de-a lungul străzilor, adăpostesc o comunitate de circa 10 000 de oameni, cu școlile, magazinele și întreprinderile locale. Curînd am intrat în perimetrul Glasgow-ului, traversînd cartiere vechi, cenușii, care mai dezvăluie și astăzi file din istoria stratificării sociale de-a lungul deceniilor de concentrare industrială. La margine am găsit obiectivul căutat — East Kilbride —, o altă oază a arhitecturii moderne. De fapt, poate fi socotit ca un oraș de sine stătător. Are 60 000 de locuitori, numeroase blocuri din beton și sticlă, unități industriale, centru comercial, tot complexul necesar de servicii sociale și culturale. Aici a fost instalat, spre mîndria localnicilor, laboratorul național al industriei construcțiilor de mașini.

În vecinătatea unei copleșitoare aglomerări umane, East Kilbride nu este un simplu accident arhitectural, ci mărturia unei bătălii aprige pentru spațiu. Asemenea eforturi de descleștare urbană sînt vizibile și în zonele altor mari centre industriale ca Liverpool, Manchester, Newcastle, Birmingham, Cardiff, dar mai ales în jurul Londrei. Imediat după cel de-al doilea război mondial, au căpătat o anumită prioritate problemele reconstrucției urbane. Atît autoritățile centrale, cît și cele locale, se aflau atunci în fața unei situații complexe : golurile lăsate de bombardamentele hitleriste, în special în regiunile dens populate, vechile cartiere insalubre — moștenire stăruitoare a aglomerării haotice de pe vremea revoluției industriale din secolul trecut —, precum și continua deplasare demografică spre centrele cu pondere crescîndă în economia națională. Dimensiunile acestui tablou general au fost întrucîtva reduse, dar mai există încă, potrivit unor evaluări făcute anul trecut, circa 1 800 000 de locuințe șubrede sau insalubre, destinate demolării, dintr-un total de aproape 16 milioane.

S-a constatat că în marile orașe operațiunile de resistematizare necesită terenuri mult mai întinse decît cele disponibile. Astfel, de pildă, în cursul aplicării proiectelor de reconstrucție, Birmingham-ul, al doilea mare oraș industrial al țării, își pierde circa 45 la sută din totalul locuințelor vechi, ceea ce implică replasarea cetățenilor dincolo de perimetrul urban, în mici localități nou create. Din motive similare, inclusiv descongestionarea industrială, circa 1 milion de londonezi urmează să se mute în 1981 dincolo de actuala centură a suburbiilor. A devenit cunoscută în ultimul timp intenția de a menține populația londoneză sub cifra de 8 milioane.

Nu sînt ignorate, desigur, anticipările de ordin demografic : s-a calculat că ritmul de creștere a populației va adăuga, pînă la sfîrșitul acestui secol, încă 20 de milioane de britanici, astfel încît, pe această insulă cu o suprafață doar puțin mai mare decît a țării noastre, peste 74 de milioane de oameni vor avea de înfruntat problemele firești ale densității.

Crearea unor orașe noi s-a pus treptat ca una din soluțiile propuse. Punctul de plecare l-a constituit o lege adoptată ae Parlamentul britanic în 1946, după care au urmat îndelungate studii și operații de prospectare. A fost constituită o comisie peniru noile orașe, precum și cîteva corporații care au preluat aspecte concrete ale dezvoltării. Ca rezultat, pînă la sfîrșitul anului 1968 se încheiase proiectarea a 30 de localități — 20 în Anglia, 5 în Scoția, 3 în Irlanda de Nord și 2 în Țara Galilor. Unele sînt integral terminate, altele se află într-o fază a-

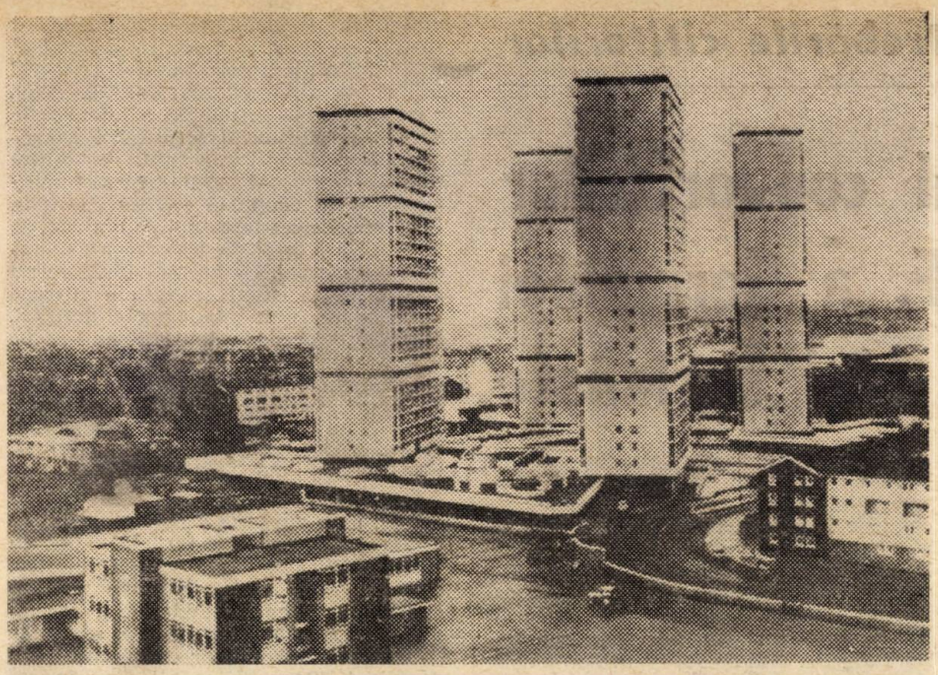

Glasgow : se încearcă rezolvarea problemei spațiului prin construcții pe verticală

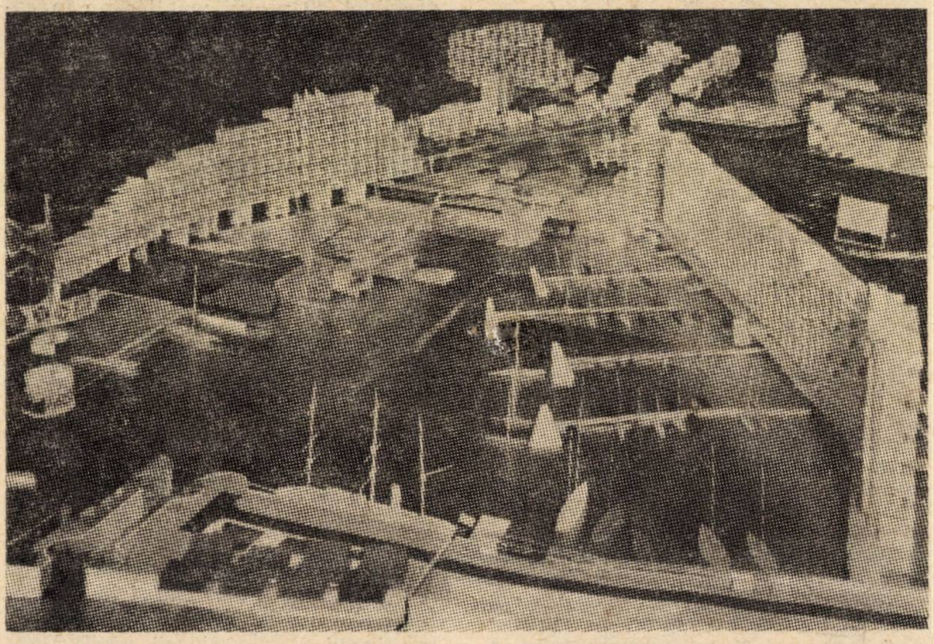

O machetă a proiectanților londonezi: construirea unui nou cartier, pentru 60 000 de locuitori, prin valorificarea frumuseții naturale a Tamisei

vansată, iar cîteva abia își prefigurează șantierele.

Străbăteam nu de mult drumuri secundare în căutarea terenurilor pe care se va construi viitorul oraș Milton Keynes, aflat deocamdată numai pe planșetă. Prin împrejurimi am găsit puțini localnici care știau cîte ceva despre proiect : „O altă generație va locui în el, unii dintre noi nu vom mai fi pe atunci". În anul 2000, Milton Keynes va avea 250 000 de locuitori, în timp ce majoritatea celorlalte orașe noi sînt prevăzute să cuprindă o populație de circa 100 000 fiecare. Cifrele acestea arată că 1 milion de oameni locuiesc în noile orașe, care numără circa 200 000 de case și apartamente, aproape 1000 de unități industriale, mii de magazine, sute de școli, spitale. Paralel au fost construite șosele de legătură, au fost introduse servicii de apă, gaz, electricitate, a fost organizat transportul public.

La scara întregii țări, pare într-adevăr puțin față de necesitățile reale. Vor trebui să treacă probabil cîteva bune decade pentru a înlocui cea mai mare parte a locuințelor condamnate de pe acum la demolare. Aceste noi orașe sînt privite doar ca o modestă contribuție la proiectele mult mai ample de modernizare și resistematizare a marilor orașe.

Apărute ca nuclee urbane cu anumite perspective de extindere, aceste localități noi își dovedesc utilitatea practică. De pildă, din imensul conglomerat uman și industrial al Londrei, numeroase unități au fost atrase și convinse să se mute în orașele noi, pe o rază de 30—50 km distanță, împreună cu salariații, familiile, serviciile etc. Mulți au acceptat, au renuntat la locuințele lor londoneze, vechi și necorespunzătoare, pentru a se muta în blocuri noi. Alții au fost fericiți să scape de atmosfera poluată a Londrei, de naveta lungă și costisitoare pînă la locul de muncă. Unii nu se despart totuși atît de ușor de prieteni, rude, anturaj social, și preferă să rămînă în Londra.

După cum mi s-a spus în cîteva locuri, de pildă, condițiile moderne oferite în noile orașe atrag într-o bună măsură și populația din regiuni învecinate. La Harlow, Bracknell, Hemel Hempstead, Welwin Garden City și în alte orașe pe care le-am vizitat în jurul Londrei, s-a observat de la început avantajul proiectanților de a putea concepe pe planșetă o întreagă localitate, pe un teren liber. Dispunînd de spațiu, au putut apela la fantezie și crea complexe arhitecturale agreabile, reușind, în genere, cu unele excepții, să evite uniformitatea stilului. Potrivit unui principiu larg acceptat al confortului modern, aceste orașe noi sînt compuse în general din cîteva comunități de cîte 4—5 mii de locuitori, fiecare din ele cu școli, clinică și magazinele respective, dar avînd și un centru al întregii localități, unde pulsează principala activitate culturală, socială, administrativă, comercială. Unitățile industriale sînt plasate la diverse intervale pe un teritoriu separat, pe o latură a orașului, cu drumuri de acces pentru autobuze și turisme. Respectarea normelor de evitare a poluării, precum și multiplele spații verzi create — parcuri, peluze, terenuri sportive — asigură locuitorilor o ambianță cu totul diferită de cea a marilor centre aglomerate.

Circulația a constituit încă de la început o preocupare majoră, cunoscută fiind creșterea anormală a numărului de accidente rutiere în fiecare an. Prin simple trăsături de condei a fost posibil ca pietonii să fie complet separați de mașini. Străzile sînt de obicei îngrădite, izolate, și traversarea se poate face numai prin pasagii subterane sau aeriene. Am întîlnit străzi care au doar partea carosabilă, rezervată mașinilor, nici urmă de trotuare. Nu vezi decît spatele caselor, separate de străzi cu un cordon lat de peluze și flori. Acolo pietonii n-au ce căuta, n-au cum pătrunde. În unele orașe, centrele comerciale sînt total inaccesibile mașinilor, astfel încît cetățenii pot parcurge nestingheriți o zonă de 10—12 străzi, numai trotuar. Cumbernauld, unde toate străzile principale sînt lipsite de trotuare, este considerat cel mai ferit oraș al țării. Din 1962 nu a avut nici un accident mortal.

Pe lîngă admiratori, noile orașe au și destui critici, care le reproșează, fie profilul monoton al siluetelor caselor, fie anonimatul stilului, fie unele erori de concepție. Firește, în Marea Britanie predomină încă preferința pentru casele cu „personalitate", este întreținut un adevărat cult pentru stilurile tradiționale ale epocilor trecute, numeroase palate evocă farmecul și nostalgia unei arhitecturi venerabile, ca de pildă Palatul Medieval al Edinburgh-ului sau centrul unic al Londrei. Cu toate acestea, statisticienii afirmă că 4 cincimi din locuitorii acestor noi așezări pe harta țării se declară satisfăcuți sau împăcați cu mediul în care trăiesc acum și numai foarte puțini se decid să plece în altă parte.

Între timp, autorii de proiecte acumulează experiență, metodele de construcție se perfecționează, aplicarea acestor idei în alte țări este urmărită și studiată cu multă atenție. Cîțiva arhitecți cu care am discutat îmi spuneau că e vorba de un domeniu vast și complicat, care va cere, pe termen lung, fonduri și energii din ce în ce mai mari. Cu timpul, desigur, spuneau ei, noile orașe vor ajunge la rîndul lor veterane și vor avea nevoie de alte înnoiri.

Stadiul convorbirilor dintre R. F. a Germaniei și unele țări socialiste

Cititorii Valeriu Mîndru, din Roman, Gavril I. Aștelean, din comuna Țaga, județul Cluj, I. Goia din Oradea și Iosif Șuth din Cluj doresc să cunoască date în legătură cu evoluția convorbirilor sovieto — vest-germane, polono — vest-germane cît și a celor dintre șefii de guvern ai R.D.G. și R.F.G.

Opinia publică internațională urmărește cu interes desfășurarea convorbirilor dintre Republica Federală a Germaniei și unele țări socialiste — U.R.S.S., R. P. Polonă și R. D. Germană.

În ce privește *schimbul de păreri dintre U.R.S.S. și R.F.G.*, acesta a debutat la 8.XII.1969, cînd, la Moscova, a avut loc prima întîlnire dintre ministrul de externe al Uniunii Sovietice, Andrei Gromiko, și Helmut Allardt, ambasadorul R.F.G. în capitala sovietică. Discuțiile au fost apoi continuate, tot la Moscova, prin succesive întrevederi (pînă în prezent — 14) între ministrul de externe Andrei Gromiko și secretarul de stat la Ministerul Afacerilor Externe al R.F.G., Egon Bahr. Convorbirile s-au referit la probleme legate de intenția de a se încheia un acord de renunțare la folosirea forței în relațiile dintre U.R.S.S. și R.F.G. În legătură cu evoluția acestor convorbiri, ministrul de externe vest-german, Walter Scheel, a declarat ziariștilor (după întrevederea sa cu ministrul de externe francez, Maurice Schumann, la Paris, spre sfîrșitul lunii mai) : „Se pare că s-a ajuns la o bază în vederea unor tratative posibile cu privire la încheierea unui acord pentru renunțarea la forță". Duminică, 7 iunie, în cadrul ședinței guvernului federal, s-a anunțat că R. F. a Germaniei intenționează să reia tratativele cu U.R.S.S. în vederea încheierii unui tratat între cele două țări cu privire la renunțarea la folosirea forței. S-a precizat că vicecancelarul și ministrul afacerilor externe, Walter Scheel, va conduce delegația oficială vest-germană la convorbirile ce vor avea loc la Moscova .Data începerii convorbirilor nu a fost anunțată.

În acest an au început, de asemenea, *convorbiri între R.P. Polonă și R.F. a Germaniei* cu privire la normalizarea relațiilor dintre cele două țări. Tratativele polono — vest-germane s-au desfășurat, mai întîi la Varșovia, pe parcursul a trei runde (5.II.1970, 9.III.1970, 22.IV.1970) și au fost conduse de Josef Winiewicz, adjunct al ministrului de externe polonez, și Ferdinand Georg Duckwitz, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe al R.F.G. La începutul acestei luni (Bonn — 8 iunie) a început o nouă rundă de convorbiri. Cu acest prilej, adjunctul ministrului de externe polonez, Josef Winiewicz, s-a întîlnit cu ministrul de externe vest-german, Walter Scheel, care participă pentru prima dată la aceste convorbiri.

Așa cum se știe, poziția părții poloneze a fost fundamentată într-o serie de declarații oficiale și comentarii, de presă : „Sîntem gata — a afirmat primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Wladislaw Gomulka, în cuvîntarea ținută la Wroclaw, cu prilejul comemorării zilei de 9 Mai — să normalizăm relațiile și tindem spre această normalizare. Iată de ce cerem Republicii federale recunoașterea fără echivoc a graniței de vest a Poloniei, stabilită prin acordurile de la Potsdam ca definitivă și imuabilă, ca și obligația ca, de această recunoaștere, să se țină seama în toate acordurile privitoare la pacea și securitatea în Europa". Exprimînd poziția guvernului vest-german, ministrul de externe Walter Scheel declara, spre sfîrșitul lunii mai, în Bundestag, că „guvernul federal are intenția să ajungă la o reglementare contractuală cu Polonia în problema frontierelor" și adăuga : „guvernul R.F.G. nu are nici o pretenție teritorială față de această țară".

În ce privește *convorbirile dintre R.D. Germană și R.F. a Germaniei*, ele au fost precedate de un dialog între cele două părți — ale cărui momente importante le-au constituit schimbul de mesaje dintre președinții Walter Ulbricht și Gustav Heinemann (18 și 20. XII. 1969) ca și schimbul de scrisori dintre primminiștrii celor două state, Willi Stoph și Willy Brandt — precum și de cinci runde de discuții tehnice, pregătitoare, duse la nivelul experților. În vederea unei reglementări, pe bază de tratat, a relațiilor dintre cele două state germane, R.D.G. a adresat R.F.G. un „Proiect de tratat cu privire la stabilirea de relații egale în drepturi între R.D.G. și R.F.G.", aprobat de Consiliul de Stat al R.D.G. (textul a fost publicat integral în revista „Lumea" nr. 53/1969). După cum se știe, la 19 martie, a avut loc la Erfurt, pe teritoriul Republicii Democrate Germane, prima întîlnire dintre șefii de guvern ai celor două state germane, Willi Stoph și Willy Brandt. Convorbirile au fost apoi continuate, la 21 mai, la Kassel, în Republica Federală a Germaniei. La această întîlnire nu a fost fixată o dată pentru o viitoare întrevedere între cei doi prim-miniștri. Pozițiile celor două delegații au fost pe larg prezentate de revista noastră prin reproducerea integrală, în ambele ocazii, a principalelor cuvîntări. Întîlnirile de la Erfurt și Kassel pot fi considerate ca etape semnificative în evoluția relațiilor dintre cele două state germane.

Înscrise în contextul politic european actual, ca o expresie a tendințelor pozitive care prevalează tot mai mult în viața politică a continentului nostru, convorbirile purtate de unele țări socialiste cu Republica Federală a Germaniei au fost, așa cum se știe, apreciate — în ciuda inerentelor divergențe sau deosebiri de poziții manifestate în cadrul lor — de către opinia publică din țara noastră cît și de opinia publică internațională ca utile pentru cauza normalizării relațiilor bilaterale, cît și a situației politice din Europa. Se evidențiază, și cu aceste prilejuri, valabilitatea și necesitatea metodei negocierilor și contactelor bilaterale, purtate într-un spirit realist și constructiv, pentru rezolvarea diferitelor probleme litigioase și dezvoltarea unor raporturi interstatale normale. Convorbirile și contactele sovieto — vest-germane, polono — vest-germane, precum și cele dintre șefii de guvern ai R.D.G. și R.F.G. corespund, astfel, eforturilor generale ale națiunilor europene pentru o mai bună înțelegere reciprocă, se înscriu în contextul tendințelor politice majore de pe continentul nostru, îndreptate spre consolidarea climatului de destindere și înfăptuirea securității europene. Este firesc că succesul acestor convorbiri ar reprezenta o contribuție de seamă în direcția dezvoltării unor relații normale în Europa și în întreaga lume, în conformitate cu exigențele menținerii și consolidării păcii.

R. P.

Cea de-a patra rundă a schimbului de păreri dintre guvernele R. F. a Germaniei și R. P. Polone a început la Bonn printr-o convorbire între Walter Scheel, ministrul afacerilor externe al R.F.G., și Jozef Winiewicz, adjunct al ministrului afacerilor externe polonez

MILITARII ȘI UNELE EVOLUȚII POLITICE LATINO-AMERICANE

America Latină are o legendă a ei : a părut întotdeauna continentul gărzilor pretoriene, al dictatorilor militari de operetă și „golpes"-urilor (lovituri de stat). Pe scurt, „tropicele coloneilor". De aici pornesc majoritatea comentariilor pe această temă apărute în presa mondială : pentru a constata că în ultimii doi ani o anumită precipitare a evenimentelor în cîteva țări latino-americane a plasat în centrul atenției elita militară și a ajunge la concluzia că în fizionomia devenită tradițională sînt de semnalat elemente și date noi. „Ar fi, fără îndoială, o eroare să ne lăsăm pe laurii cunoștințelor noastre trecute care ar putea deveni prejudecăți perimate. Pe de o parte, și din ce în ce mai mult, există lovituri și lovituri de stat. Nu toți generalii sînt la fel. Un militar nu este în mod necesar echivalentul sau sosia unui alt militar". („Jeune Afrique"). „Clișeul obișnuit arată un general dornic de putere, acoperit de ordine și medalii, care destituie după bunul plac președinții. Realitatea de pe continent creează azi alternative noi" („Die Presse"). „În definitiv, pentru a nu păcătui prin schematism și simplism, e bine să aprofundăm mișcările care au făcut ca, în condiții determinate, militarii latino-americani să preia funcția de conducători politici" („Relazioni Internazionali").

VARIANTE : SIMÓN BOLIVAR — TIRANUL BANDERAS — DOMNUL PREȘEDINTE

Este vorba, într-adevăr, nu de un caz sau altul, izolat, ci de o problemă în sine, cu o extindere teritorială de mari dimensiuni : zece state latino-americane — sau mai mult de jumătate din populația de 270 de milioane a continentului — sînt conduse de reprezentanți ai armatei*). Pe lîngă acestea, prezența lor este evidentă — chiar fără a se afla la putere — în țări (ca Chile sau Uruguay) de factură civilă prin tradiție. La Santo Domingo, presiunile generalului Wessin y Wessin acreditează opinia că militarii de dreapta nu au pierdut speranța de a-l înlocui pe președintele Balaguer, reales pentru a doua oară în 1970. Coloneii ecuadorieni au cedat locul președintelui Velsaco Ibarra abia în martie 1966. În același an, în Guatemala au trebuit să se resemneze a-l vedea pe Mendez Montenegro preluînd președinția după un deceniu și jumătate de dictatură militară, pentru a reveni totuși la putere (în persoana generalului Arana Osorio) cu prilejul alegerilor prezidențiale din 6 martie 1970.

Ponderea se exprimă și în alte unități de măsură : pe continent se află sub arme 850 000 de oameni. Cheltuiesc totuși mai puțin decît forțele armate din restul lumii a treia : 2,9 la sută din produsul național brut, față de 7,4 la sută în Orientul Apropiat, 4,84 în Asia, 4 în Africa de nord și 3 în Africa neagră, informează „Le Monde Diplomatique". Cifrele relevă inclusiv că armatei îi revin 25 la sută din buget în Haiti, 18,9 în Republica Dominicană, 18,4 în Paraguay. Iar acestea sînt unele din cele mai slab dezvoltate regiuni ale continentului.

Întotdeauna explicațiile pornesc de la originile îndepărtate ale acestei structuri. Destinele popoarelor Americii de Sud au fost prin tradiție legate de cele ale militarilor. În parte, pentru că au smuls Spaniei, un secol și jumătate în urmă, independența : lideri militari ai secolului XIX, ca Simón Bolivar și José de San Martín, sînt astăzi eroi naționali. „Este absolut necesar să se sublinieze că forțele armate au fost un factor important în dezvoltarea istorică a națiunilor latino-americane. Făcînd să se unească oameni din toate colțurile teritoriului național, transformîndu-se în reprezentanții spiritului național, profesînd patriotismul și exaltînd virtuțile naționale, ei au avut o influență semnificativă în înfrîngerea regionalismului și localismului. În multe țări au contribuit la trecerea de la societatea tradițională la cea modernă". (L. N. McAlister : „Relația civili-militari în America Latină").

Concluzia — în America Latină, un ofițer politician nu este o noutate. S-a născut în împrejurări proprii, de adîncă înrădăcinare istorică, de autentică substanță colonială. Din momentul independenței față de Spania, națiunile continentului au continuat să fie conduse de o oligarhie care asigura militarilor, funcții cu precădere politice. „Sfînta alianță" pe care oligarhia o încheia cu armata și clerul prevedea apărarea „instituțiilor și legilor", altfel spus a privilegiilor. Înzestrați cu apetit gargantuesc pentru putere, cîțiva arivești au acumulat bogății (fără să atingă structurile sociale feudale) : a apărut atunci „el caudillo", personalitate grotescă, neșlefuită, care cu ajutorul gărzilor pretoriene a luat în proprietate personală aparatul de stat. America Latină a creat acest tip în multe variante, de la „Tiranul Banderas" la „Domnul Președinte", pur și simplu. În parte datorită acestei moșteniri, militarii istoriei moderne au considerat mult timp că dispun de libertatea de a prelua guvernarea atunci cînd politicienii civili păreau a încurca lucrurile. Pe măsură ce înlocuiau regimurile civile, terminau prin a-și asuma funcții care depășeau cadrul atribuțiilor lor. Nu se întorceau la garnizoană după îndeplinirea misiunii politice, ci preluau înalte posturi administrative, în reprezentanțele diplomatice, sau deveneau funcționari, alcătuind un fel de „clasă universală", cum o denumea Hegel.

Militarul erijat în restauratorul ordinii pleacă, deci, de la postulatul incapacității puterii civile de a conduce mersul națiunii : iată-i raționamentul propriu. Dată fiind „misiunea renovatoare" pe care o îndeplinește, polemizează direct cu politicienii. Este adevărat că au fost dese situațiile în care partidele oligarhice, și mai ales liderii lor, au fost acuzate de a nu fi știut să răspundă exigențelor naționale și de a fi amăgit poporul printr-un limbaj ermetic. În Brazilia, partidul social-democrat al lui Kubitschek, sau partidul „trabalhista" al lui Goulart și, într-o oarecare măsură, partidul liberal al lui Lacerda erau considerate nepregătite să se prezinte ca autori potențiali ai „marilor realizări". În Argentina, partidul radical al lui Illia sau al lui Frondizi, erau, și unul și celălalt, prizonierii unor ideologii depășite, aliați ai unor cercuri numai aparent interesate în dezvoltarea generală. În 1968, Peru constituia, de asemenea, o scenă politică propice schimbărilor : Acțiunea populară a președintelui Belaunde Terry se redusese la o grupare aservită intereselor oligarhice interne, iar A.P.R.A. lui Haya de la Torre își pierduse elanul tinereții. Competițiile electorale din Republica Dominicană, adesea rezumîndu-se la o farsă înscenată în avantajul uneia sau alteia dintre grupările burgheze influente, au favorizat, pe de altă parte, ascensiunea militarilor. Pluralitatea partidelor determină, în multe cazuri, ca puterea președintelui să se sprijine pe majorități efemere și fragile. Dacă se va mulțumi cu imobilismul, va fi răsturnat pentru că nu este acceptată neputința. Dacă va conta pe armată, ea va deveni arbitrul suprem : cazul președinției lui Joaquin Balaguer (Republica Dominicană) sau a lui Mendez Montenegro (Guatemala).

Pe alt plan, Thomas M. Millington, profesor asistent de științe politice la Colegiul Hobart din S.U.A., opina — într-un articol intitulat „Elita militară a Americii Latine" publicat de revista „Current History" — că prin angajarea în diverse domenii economice, în care armata poate face uz de calificarea, priceperea tehnică și efectivele sale organizate, militarii ajung să se convingă că pot conduce guvernul cu mai multă eficiență decît reușesc s-o facă civilii. Aceste domenii pot merge de la angajarea militarilor în administrarea industriei (Argentina) pînă la programele de „acțiune civică" în țările situate în Munții Anzi și în America Centrală, unde militarii furnizează ingineri și soldați pentru construirea de școli, drumuri, instalații de comunicație etc.

*) Acestea sînt : Argentina, Bolivia, Brazilia, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador.

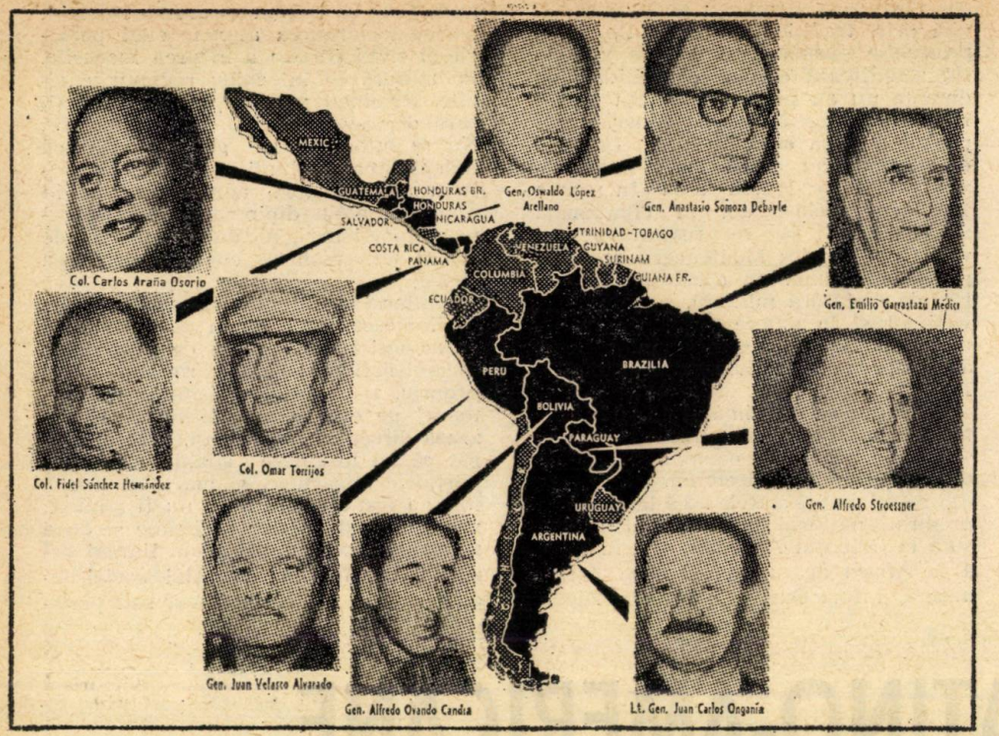

Conducătorii militari a zece țări din America Latină, printre care și generalul Ongania, destituit la 8 iunie

Succesul forțelor armate ar însemna, prin urmare, eșecul celor civile, la putere. Și totuși nu este sigur că ele reușesc să fie mai eficace decît guvernele pe care le-au răsturnat. „Făgăduiala precipitată de a organiza alegeri (cele mai multe, dar nu toate, juntele fac astfel de promisiuni — n.n.) sugerează că militarii au preluat puterea din motive politice și nu pentru că ar fi convinși că pot conduce guvernul mai bine decît civilii" (Thomas M. Millington).

NU ESTE VORBA DE SIMPLE CONFLICTE ÎNTRE PERSOANE

Ofițerii nu reprezintă o castă uniformă. Armata are, la rîndu-i, „porumbeii" și „uliii", „durii" și „liberalii" ei, iar unanimitatea de păreri se referă mai ales la rolul său strict profesional. Tinerii ofițeri par mai penetrabili la ideile noului decît dascălii lor. Poziția față de Washington, la fel, nu-i unește : primii sînt mai convinși de conținutul ideilor de independență și suveranitate. Sînt elemente evidente în Brazilia și Argentina, de exemplu, disensiunile demonstrînd că nu este vorba de simple conflicte între persoane. Foarte proaspătul eveniment care a intervenit la Buenos Aires — destituirea președintelui Ongania (luni, 8 iunie) de către liderii militari ai celor trei armate — relevă epilogul unor disensiuni de principiu. Președintele Ongania a refuzat să accepte propunerile șefilor militari de a revizui constituția în sensul acordării unor prerogative sporite juntei militare pentru luarea hotărîrilor politice majore. (Detalii asupra acestor aspecte veți găsi în articolul de la pag. 19). Între generalul politician Ongania și generalul Lanusse se echilibrează ofițerii argentinieni decișî să continue o „revoluție" care le-a fost promisă. În Brazilia, aceiași tineri ofițeri sînt cei care își manifestă dezacordul față de politica latino-americană a Washingtonului.

Este, în același timp, o opoziție care coincide cu o diferență de origine socială. Fiilor marii burghezii deveniți ofițeri superiori le succed tinerii ofițeri proveniți din păturile mijlocii, lezate continuu de interesele marii proprietăți. Coloneii pretorieni în serviciul oligarhiei fac loc celor profesînd apărarea intereselor naționale. După generația generalilor pacifiști se naște aceea a ofițerilor „populiști".

Conflictul are loc în principal pe două planuri fundamentale : relațiile cu Statele Unite și transformarea structurilor interne.

Față de Statele Unite, unii șefi militari, aparținînd generației de pe vremea cînd relațiile cu vecinul din nord decurgeau pe baza „bunei vecinătăți", sînt în continuare aliați influenți. Mai mult sau mai puțin, este cazul mareșalilor, generalilor și coloneilor la putere în Paraguay, Nicaragua, Salvador. Din două motive : fie că ascensiunea lor la putere a fost facilitată, încurajată, permisă sau recunoscută la Washington pentru că favoriza o ordine dorită și de unii și de alții, fie că a fost admisă sau susținută pentru că punea de acord interesele Statelor Unite, ale monopolurilor, cu cele ale oligarhiei locale. În aceste condiții nu pare ciudat de ce Nelson Rockefeller a fost cel mai bine primit în Paraguay ; este adevărat că în schimb Stroessner a cerut un ajutor de un miliard de dolari... mai puțin bine primit. În Nicaragua, unde s-a prevăzut construirea unui alt canal Panama, afacerile familiei Somoza cu Statele Unite sînt înfloritoare.

Dar aliații Statelor Unite din interiorul continentului și-au schimbat poziția în măsura în care s-au schimbat înșeși interesele americane. Suprafețele de teren și materiile prime constituie principalul punct de atracție pentru investițiile private nord-americane, dar în ultimul timp atenția se îndreaptă insistent asupra industriilor tinere, în formare. În același timp — exemplul Braziliei, eventual și al Perului și Boliviei, o confirmă — militarii sînt divizați în raport cu relațiile și forțele sociale. Așa se ajunge ca ofițeri, brazilieni sau peruvieni, proveniți din rîndurile păturilor mijlocii lezate de expansiunea marilor întreprinderi străine să se declare fără menajamente împotriva monopolurilor nord-americane, indirect a Statelor Unite. S-ar explica astfel opoziția declanșată în Peru între generalul Benavides, credincios vechilor interese agrare, și generalul Velasco, adept al dezvoltării industriei naționale.

Față de schimbările de structură se manifestă aproximativ aceeași poziție neomogenă. Sînt foarte mulți militarii care din sensibilitate pentru „păstrarea ordinii" și din fidelitatea inițială față de vechile privilegii resping reformele profunde. Alții, mai sensibili la imperativele dezvoltării naționale, în același timp la decalajele sociale, ar dori să întreprindă schimbări radicale.

Primii, cei mai cunoscuți, sînt fără îndoială și cei mai numeroși. Datorită lor, transformări esențiale nu s-au produs în timpul lui Castelo Branco sau Costa e Silva, în Brazilia.

Ceilalți, mai puțini dar în vădită creștere și cu tendințe de a depăși acest decalaj, sînt partizanii reformelor democratice de structură. Mai puțin legați, prin originea lor, de cei pe care îi lezează aceste transformări, sînt tentați să treacă la fapte.

RAȚIUNILE UNOR EXPERIENȚE

Raportată la acest trecut și în contextul dat, devine posibilă explicarea și examinarea experienței peruviene și, într-o oarecare măsură, a celei boliviene. Întrebările vin de la sine : doresc aceste guverne militare să atace în sfîrșit problemele de fond ale subdezvoltării ? Vor putea să le rezolve ? În ce condiții și cu ce preț ? Este, poate, prea devreme pentru un răspuns definitiv, dar nu pentru a constata că se vizează corupția, că se apără interesele naționale, că se dezvoltă o voință neîndoielnică de schimbare a structurilor. Și în Brazilia partizanii „liniei dure", ca generalul Lira Tavares, denunță prezența „anumitor elemente corupte" în anturajul președintelui Costa e Silva, iar mai tîrziu Albuquerque Lima, fost ministru de interne, acuza (în octombrie 1969) „neregulile inadmisibile în succesiunea lui Costa e Silva". Dar în Peru s-a mers mult mai departe : corupție, scandaluri implicînd mediile guvernamentale, devaluări, cîrdășie cu cercurile de afaceri, clauze secrete în acordurile dintre I.P.C. și Belaunde Terry — toate au figurat ca rațiuni ale preluării puterii. Ofițerii îl susținuseră pe Belaunde Terry să ia puterea în 1963, dar acesta dezamăgise speranțele de „ordine, eficacitate și progres". Au conchis, ca urmare, că sînt singurii care pot interveni împotriva oligharhiei peruviene, „asociată intereselor străine".

Sentimentul apărării intereselor naționale nu este, bineînțeles, nou, la Lima și nici pe continent. Au luat la început forma tradițională a antiamericanismului, așa încît declarațiile noului guvern răsunau ca un ecou a multor altora asemănătoare. Constituția peruviană afirma deja că „subsolul este proprietatea exclusivă a statului". Centrul de înalte studii militare de la Lima declara de mai mulți ani că „dezvoltarea rațională a țărilor Americii Latine nu este conciliabilă cu imperativele securității Statelor Unite în emisfera continentală".

Mult mai nouă este, însă, continuitatea și perseverența cu care guvernul peruvian a urmărit aceste obiective în numele „suveranității Perului". „Nu vom ceda niciodată", a declarat Velasco Alvarado într-un interviu din sep-

tembrie 1969. Şi într-adevăr nu a cedat nici la ameninţările de suspendare a ajutorului sau de anulare a cumpărărilor de zahăr, nici la promisiunile trimisului preşedintelui Nixon, John Irwin. De trei ori, în octombrie 1968, aprilie 1969 şi apoi în august trecut, a obligat Statele Unite să cedeze. Junta a cerut în acelaşi timp plecarea misiunilor militare americane la Lima, anularea vizitei lui Nelson Rockefeller — n-a fost de altfel singura surpriză neplăcută a acestui turneu — a naţionalizat ultimele bunuri ale I.P.C. şi cinci companii străine de telegraf şi telefon.

Reformele sociale constituie, de acum, un test semnificativ. „Vom lupta împotriva privilegiilor inadmisibile ale oligarhiei peruviene. Sîntem decişi să folosim toată energia noastră pentru a-i înlătura pe aceia care ar vrea să se opună indispensabilei transformări a structurilor arhaice din Peru", a declarat generalul Alvarado, denunţînd „injusta distribuire a proprietăţii agricole". Exproprierea bunurilor I.P.C., reforma agrară, naţionalizarea altor companii străine sînt, într-adevăr, fapte.

Scena politică boliviană este mai puţin spectaculoasă şi mai echivocă pentru moment — deşi primele măsuri decretate de generalul Ovando merg în acelaşi sens cu cele peruviene. Generalii bolivieni au anunţat la rîndu-le că vor asigura „o participare activă a poporului la procesul revoluţionar". Ei declară că „vor favoriza clasa muncitoare a cărei putere de cumpărare a scăzut". După naţionalizarea companiei Gulf Oil, au suspendat legea din 1966 care limita activităţile sindicale, au decretat evacuarea armatei din centrele miniere şi au anunţat crearea unor noi locuri de muncă. Cursa pare însă cu mai multe obstacole aici. Reacţiunea are mai multă forţă, echilibrul este mai puţin stabil. Dar pe ansamblu evoluţia indică un sens nou, „bolivian", „pentru Bolivia".

Ce şanse au aceste mişcări latino-americane? În aceeaşi măsură, ce obstacole rămîn de escaladat? Succesul lor a depins, conform unor opinii, de conjunctura actuală de pe continent: pentru un nou Santo Domingo momentul ar fi fost cu totul rău ales de către Statele Unite. Cu greu ar fi putut fi acuzaţi de „comunism" — motiv în numele căruia s-au desfăşurat intervenţiile S.U.A. — militarii formaţi în propriile lor şcoli.

Dar ceea ce realmente explică apariţia acestor noi acţiuni de tendinţă progresistă în America Latină este afirmarea unui curent larg, favorabil dezvoltării independente şi suverane a ţărilor Americii Latine. Aceste manifestări contemporane scot în evidenţă marile transformări înnoitoare ale continentului latino-american sub influenţa ideilor apărării intereselor naţionale şi a egalităţii în drepturi. Ele reflectă, şi evident confirmă, mutaţiile produse pe continent în direcţia unei atmosfere noi, favorabile dezvoltării, a afirmării unor noi forţe în avantaiul celor deja angajate pe calea progresului. Dezvoltarea latino-americană pe căi corespunzătoare asipiraţiilor popoarelor continentului, în pas cu progresul general al omenirii, este sprijinită de pături tot mai largi: partidele comuniste, sindicatele, unele părţi ale intelectualităţii, unele ale clerului constituie o bază de masă eficientă pentru acţiunile guvernelor militare orientate spre satisfacerea cerinţelor populare. Pe continent, sprijinul s-a exprimat într-un glas — un „consens" la Viña del Mar. Au aderat la el guverne civile — din Chile sau Venezuela — şi altele militare — din Brazilia sau Argentina.

■

Deci ca toate forţele continentului, armata este în transformare, aceeaşi care a cuprins în ultimul timp şi cercurile bisericii catolice. Se fac multe apropieri în evoluţia unora şi altora: ambele şi-au acreditat, prin tradiţie, figura de forţe conservatoare, adversare schimbărilor. În unele ţări, ca Paraguay, Republica Dominicană, Haiti, cercurile militare chiar la nivel guvernamental, rămîn, în esenţă, forţa care apără privilegiul într-un cadru instituţional dat. Partidele încetează să mai existe, sistemul parlamentar este anulat, greve şi mişcări studenţeşti resping şi condamnă dimensiunile „ordinii". Se guvernează pe bază de decrete şi de acte instituţionale, se anulează drepturi politice şi se fac arestări. Dar, în acelaşi timp, tot la nivel guvernamental, Peru şi Bolivia confirmă o activizare a ofiţerilor „revoluţionari", cum sînt numiţi pe continent.

Se constată prin urmare că, în ultimul timp, sînt tot mai numeroşi ofiţerii conştienţi de corelaţia: reforme profunde de structură — independenţă naţională. Prezenţa lor acreditează o opinie extrem de actuală: asistăm la naşterea unui nou tip de militari. Pe continent, ideea nu este acceptată întru totul. Nu atît în ceea ce priveşte conţinutul — modificările în rîndurile militarilor au fost, din contră, salutate, ca orice elemente favorabile progresului de pe continent — cît referitor la plasarea ei în cea mai strictă actualitate: „Aprecierea despre noul tip de militar este, potenţial, înşelătoare. Militarii sînt noi în primul rînd în raport cu eronata imagine despre ei ca o adunătură de caudillos. Schimbarea foarte des remarcată azi de observatori şi comentată de raportul Rockefeller a început să se manifeste cu forţă încă după al doilea război mondial", scrie un foarte cunoscut publicist peruvian, Enrique Zileri Gibson. Trăsăturile noii generaţii de ofiţeri sînt semnalate chiar în raportul prezentat de Nelson Rockefeller la întoarcerea din turneul latino-american, unde sînt, de asemenea, notate dilemele unor astfel de acţiuni: „Există întotdeauna riscul ca stilul autoritar să aibă drept rezultat represiunea. Nu este uşor să reziştitentaţiei de a extinde măsurile de securitate, disciplină şi eficienţă pînă la a restrînge libertăţile individuale dincolo de ceea ce cere restaurarea ordinii şi a progresului social".

Fenomenul se dovedeşte, aşadar, extrem de complex, evoluînd sinuos şi de cele mai multe ori contradictoriu. Prognozele sînt, de la sine înţeles, excluse, doar viitorul, mai mult sau mai puţin apropiat, urmînd a lumina faţetele deocamdată obscure. Fapt este că toate aceste manifestări de înnoire există, sînt palpabile. Ele confirmă tendinţele de lărgire a evantaiului de forţe favorabile schimbărilor şi evoluţiei pe continent, chiar dacă certificate definitive nu se pot da deocamdată. Sînt procese în formare, care cunosc, într-un moment sau altul, într-un loc sau altul, contradicţii de formă sau chiar de fond, dar pe ansamblu, cursul înnoitor este sesizabil, de unde oportunitatea semnalării lui.

Anca VOICAN

reflector

„VICTORIA TOTALĂ NR. 43"

Din stenograma întîlnirii dintre preşedintele Nixon şi comitetele pentru relaţii externe ale Senatului şi Camerei Reprezentanţilor, organizată după declanşarea „operaţiei Cambodgia": După ce preşedintele Nixon expusese „obiectivele limitate" ale intervenţiei, senatorul democrat Clayborne Pell a întrebat:

— Domnule preşedinte, operaţiunea este denumită „Operaţiunea Victoria Totală". Această denumire nu trădează oare un obiectiv cu totul diferit?

— Eu, ca preşedinte, a răspuns Richard Nixon, nu mă ocup cu botezarea operaţiunilor. În orice caz, militarii noştri nu i-au dat acest nume. Numele indicat de noi a fost „Zdrobirea Stîncii". Sud-vietnamezii au fost cei care au folosit numele de cod „Victoria Totală".

— Domnule preşedinte, a intervenit Henry Kissinger, principalul consilier prezidenţial de politică externă, sud-vietnamezii dau acest nume tuturor operaţiunilor lor. Aceasta a fost „Operaţiunea Victoria Totală nr. 43".

Sobra şi îngrijorata asistenţă — ulii şi porumbeii deopotrivă — a izbucnit în rîs. Dar Kissinger nu intenţionase să fie spiritual, cei de faţă şi-au dat curînd seama că preşedintele nu găseşte că s-ar fi spus ceva comic şi rîsetele au încetat brusc.

ARHIPELAGUL INSULELOR COMORE

La 10 000 de km depărtare de Franţa, arhipelagul insulelor Comore constituie un „teritoriu de peste mari" căruia începînd din decembrie 1968, un nou statut „ultima etapă a evoluţiei în cadrul Republicii Franceze" îi acordă o foarte largă autonomie internă.

În nordul Canalului Mozambic, la jumătatea distanţei dintre Africa Orientală şi Madagascar, arhipelagul Comorelor se întinde pe o suprafaţă de 2236 km². Fiecare insulă posedă o originalitate fizică, Grande Comore, cea mai mare din toate, 1 148 km², este totodată cea mai apropiată de continent (la 700 km de Dar es Salaam şi 300 km de Porto Amelia—Mozambic).

Anjouan (424 km²) este „perla Comorelor". Riurile cu cascade, o vegetaţie luxuriantă, o topografie variată, fac din Anjouan o insulă de mare interes turistic. Populaţia arhipelagului, de o mare diversitate etnică, este estimată la 200 000 locuitori. Capitala este Moroni, cu 10 000 locuitori, un oraş administrativ şi comercial, ale cărui activităţi portuare reflectă viaţa economică a arhipelagului. Masa locuitorilor comorieni o constituie ţăranii care locuiesc în sate compacte.

Producţia cea mai originală din arhipelag (în afară de vanilie, cacao, sisal, nuci de cocos, o constituie plantele din care se extrage esenţa de parfum: palmarosa, basilic, jasmin, şi mai ales ylang-ylang. Exporturile din acest domeniu (45—55 t/an) asigură 3/4 din consumul mondial.

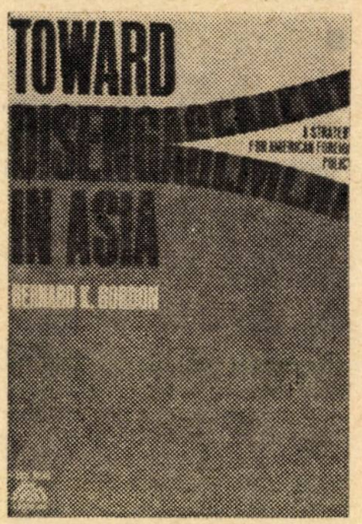

Imperativele istoriei și implicațiile „dezangajării"

Bogata literatură consacrată războiului din Vietnam, politicii americane în Asia obligă la o triere foarte atentă pentru a te putea opri asupra lucrărilor celor mai semnificative și într-un fel concluzive. Iată două lucrări recente [1]), apărute în capitale diferite, scrise de personalități la fel de diferite ca formație, dar avînd un numitor comun : unghiul sub care privesc procesul angajării și implicit „dezangajării" Statelor Unite în sud-estul asiatic. Într-un fel ele se plasează pe un plan de continuitate și chiar de dialog, întrebările puse de un autor găsindu-și răspunsurile la celălalt.

În spațiul pe care-l avem la dispoziție nu ne propunem decît un obiectiv restrîns : acela de a consemna cîteva din ideile expuse de autori, idei care se încadrează în problematica complexă a războiului din Vietnam, a crizei politico-militare din Indochina.

Prima lucrare aparține unui istoric francez, Gabriel Bonnet, specializat în problematica „lumii a treia". În afara cărții de față, el a mai publicat alte 13, consacrate mai ales războaielor coloniale. Alte trei titluri se află sub tipar. A doua lucrare este semnată de un cunoscut specialist american în probleme asiatice, Bernard Gordon.

[1]) Gabriel Bonnet : „La guerre révolutionaire du Vietnam-Histoire techniques et enseignements de la guerre americano-vietnamienne" Paris, Payot 1969

Bernard K. Gordon : „Toward Disengagement in Asia. A strategy for American Foreign Policy". Prentice-Hall Inc. 1969

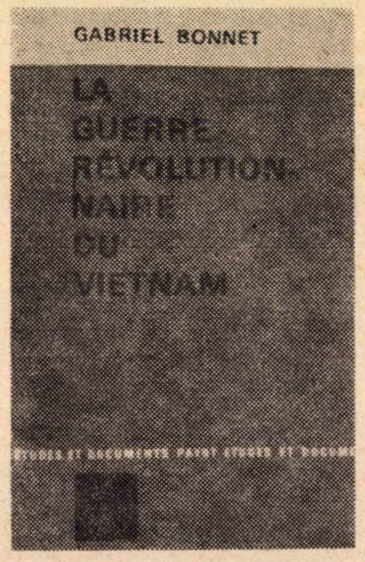

UNDE ESTE EXPERIENȚA ISTORIEI ?

Prima intră în scenă istoria. Și este, cred, firesc faptul ca punctul de pornire al argumentării autorului francez să fie experiența istorică a acestei regiuni greu încercate — Asia de sud-est. Experiență istorică în dublu sens : pe de o parte vechile războaie coloniale din Indochina, pe de altă parte practica generală a războaielor coloniale din Asia. Istoria este citată ca punct de referință prea adesea omis de politică. Poate chiar mai mult, ignorat : *„Șase ani după războiul din Algeria — scrie Bonnet —, 14 ani după războiul din Indochina, în inima orezăriilor, în lianele pădurilor și junglelor, americanii s-au angajat în cea mai nebunească aventură avînd de învins aceleași probleme pe care le-au avut de întîmpinat francezii, multiplicate însă cu 100. Regretele sînt vii. O dată cu trecerea timpului, atunci cînd îți dai seama cît de mult greșesc ei împotriva curentului istoriei... cum să nu fii frapat de incapacitatea lor de a se servi de experiența trecutului ? De ce oare au căzut ei în cea mai stupidă aberație ? De ce puterea lor militară și industrială — cea mai mare din toate timpurile — a dat înapoi în fața unui mic popor... ?"* (pag. 7).

Întrebarea cere răspuns. Și aceasta mai ales prin prisma evoluției generale a războiului dus de americani în Indochina. Ceea ce părea recent că devine perspectiva unei încercări de dezangajare americană, numită în limbaj oficial „onorabilă" și concretizată nu numai în declarațiile primare ale actualei Administrații, dar și în negocierile de la Paris, apare substituit unei angajări din ce în ce mai extinse în război. Rînd pe rînd au fost cuprinse de pîrjol Vietnamul de sud, Laosul și Cambodgia.

Istoricul francez este categoric în sentința sa afirmînd că nu poate fi vorba de o victorie militară. Iar pentru aceasta, analiza sa parcurge cîteva etape deosebit de interesante. În primul rînd, el examinează *„țara și oamenii"*, trecînd în revistă ceea ce numește *„datele fundamentale"* ale Vietnamului. Scopul ? Demonstrarea rădăcinilor succeselor mișcării de eliberare a poporului vietnamez : *„A analiza acest popor, a înțelege viața, religia sa, moravurile și suferințele sale ; a judeca forța voinței sale, profunzimea patriotismului care-l animă, continuitatea spiritului său ; a cunoaște, de asemenea, substanța istoriei sale înseamnă a descoperi adevărurile incontestabile, a explica și justifica hotărîrea națiunii vietnameze"* (pag. 9).

Două mari secțiuni ale lucrării sînt consacrate analizei războiului din Vietnam privit de ambele părți ale conflictului : deci politica și strategia vietnameză și cea americană. Aceasta permite cititorului să fie confruntat cu o prezentare sintetică, dar totodată profundă a elementelor fundamentale ce definesc latura militară, politică și economică a războiului.

Ceea ce imprimă războiului de eliberare dus de poporul vietnamez un caracter deosebit în cadrul luptei pentru independență a popoarelor din continentul asiatic este *concentrarea întregii energii* a poporului — în lupta împotriva invadatorilor. Gabriel Bonnet exprimă această idee prin aprecierea că *„războiul constituie un tot indivizibil"*, *neexistînd, după el, frînturi — un război politic, unul diplomatic, altul psihologic sau militar. Totul este subordonat strategiei globale a forțelor populare din sudul și nordul țării.*

Ideea merită atenție, deoarece ea relevă tocmai acea forță invincibilă a rezistenței populare, liantul care a transformat într-un monolit de granit mișcarea de eliberare vietnameză, permițîndu-i să repurteze succesele răsunătoare pe care le cunoaștem. Și astfel, devine firească opinia autorului că *„războiul din Vietnam prezintă înainte de toate un caracter popular. Întregul popor își apără propriile interese, independența și libertatea. El duce cu toate resursele sale o luptă în care factorul social rămîne un element determinant"* (pag. 42).

Se înfruntă astfel două metode diferite de a duce războiul, două strategii de

sine stătătoare. „*Metoda* (F.N.E. — n.r.) *se dezvoltă conform acelei legi potrivit căreia trebuie pornit de la mici angajări pentru a ajunge la mari implicații, trebuie acționat în același timp prin combativitatea guerilei și eficiența luptei regulate pînă la dezintegrarea totală a dușmanului. În fiecare val operațional ca și în fiece campanie această combinație se efectuează în mod armonios, pe un front foarte larg. Ele decimează rîndurile adversarilor, le imobilizează... ele evocă acea imagine de flux și de reflux în jurul bazelor americane, asaltate din toate părțile...* (pag. 97).

ANGAJAREA ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ

După cum este ușor de presupus, strategia economică este indisolubil legată de costul uriaș al războiului din Vietnam. Bugetele militare ale S.U.A. au cunoscut în epoca postbelică o scară de progresie geometrică, depășind în 1969 suma de 82 miliarde de dolari.

Aceasta este *angajarea economică* a Statelor Unite. Operînd cu datele prezentate în lucrare, putem înțelege și ce înseamnă din punct de vedere comparativ această angajare : războiul din Vietnam absoarbe 30 la sută din totalul bugetului militar al Statelor Unite. Respectiv 27 miliarde de dolari pe an, sau 74 de milioane de dolari pe zi. Mai precis, bugetul anual depășește totalitatea cheltuielilor militare americane în perioada războiului din Coreea (1950—1953).

Cealaltă latură, la fel de importantă, este *angajarea politică americană* și repercusiunile acestei angajări în Statele Unite și în exterior. Autorul lucrării reamintește că în 1941, în primii ani ai războiului mondial provocat de forțele fasciste, Statele Unite au proclamat dreptul popoarelor de a dispune de ele însele. Dar politica americană postbelică a fost „dominată de virusul imperialismului colonial" (pag. 125). „*Americanii își subestimează în mod grav adversarii. Ei se încred prea mult în propria lor putere, convinși că vor obține victoria în cîteva luni... Ei nu-și dau seama că un conflict de această natură nu va putea duce în nici un caz la o victorie militară*" (pag. 125).

Și în numele căror idealuri ? Cu ce argumente ? „*Petrol, cauciuc, metale neferoase, mină de lucru abundentă, perspectiva unor piețe imense, stăvilirea progresului înregistrat de comunism în sud-estul asiatic — toate aceste argumente acționează laolaltă*" (pag. 126).

Într-adevăr, acestea stau la originea intervenției în Vietnam și în general în Indochina. Dar la „argumente" de felul celor de mai sus nici un popor căruia le sînt scumpe independența, ființa sa națională nu poate subscrie. Și atunci se încearcă siluirea conceptiei de viață a popoarelor : „*Este o eroare* — conchide însă autorul — *de a încerca să oprești prin forță pe cei care luptă pentru independența și libertatea lor. Cum putem uita că în ciuda detractorilor ei, istoria — cea scrisă de oameni, ca și cea a oamenilor — se repetă în permanență. O mie de greci luptînd pentru libertate au învins un milion de persani. Ceea ce acum 2 000 de ani era adevărat, nu încetează să fie și astăzi...*" (p. 126).

Incidențele politicii angajării sînt examinate pe larg de autor. Mai întîi în Statele Unite. Trecînd în revistă principalele luări de poziții în lumea politică a Statelor Unite — documente oficiale, lucrări ale unor personalități, declarații etc. — autorul explică campania americană favorabilă încetării războiului din Vietnam.

Oare aduce strategia militară mai multe argumente în favoarea politicii de angajare ? Autorul francez este net ostil acestui mod de a pune problema. Angajarea militară nu oferă și — fapt dovedit în acești ani — nu poate oferi soluții, *nu mai poate servi* interesele politicii. Fenomenul a devenit anti-istoric.

MITURI ȘI REALITĂȚI

Dacă Bonnet ne schițează panorama războiului, limitele și implicațiile angajării americane, deci coordonatele actuale ale politicii S.U.A. în Vietnam (și implicit în Asia) celălalt autor — americanul Bernard Gordon preia într-un fel ștafeta, continuă dialogul din prezent spre viitor. El încearcă să propună soluții, alternative la actuala situație. Se impune însă o precizare : Bernard Gordon nu se numără printre acei care dezavuează în mod absolut războiul din Vietnam. El nu pune în cauză *fondul* politicii americane, ci caută să exploreze acele căi accesibile unei „retrageri onorabile" din Asia pe care o numește dezangajare. Dezangajarea este motivată de Gordon prin pregnanța deplasării pe care războiul din Vietnam a produs-o și o produce în societatea americană : „*Dintre toate problemele de politică externă ce se ridică în fața americanilor, nici una nu este mai flagrantă și mai controversată decît amestecul Statelor Unite în Asia de est. Războiul din Vietnam a împins dezbaterile pînă la un punct culminant și numeroși conducători politici cîntăresc zilnic toate aspectele politicii americane în Asia*"... (pag. 1). Și autorul citează ceea ce el consideră drept criticile cele mai semnificative și ceea ce de altfel este cunoscut — opiniile fostului ambasador Kennan după care războiul din Vietnam nu justifică în nici un fel efortul pe care Statele Unite îl susțin în acea zonă, ale senatorului Fulbright care consideră angajarea S.U.A. în Vietnam ca rezultanta „aroganței puterii" sau ale unui militar ca fostul comandant de marină Shoup după care afirmația că războiul din Vietnam este legat direct de securitatea națională a Statelor Unite este falsă.

Prin urmare, actualul impas se cere depășit. Politica de viitor, perspectiva nu pot fi în nici un caz privite prin prisma angajării militare și politice americane. Gordon reia termenul de dezangajare, ca opusul momentului prezent de criză și încearcă să vadă „*cum se poate ajunge la un continent asiatic pașnic și stabil*" (pag. 2).

Subscriem, firește, la un astfel de obiectiv. Dar să urmărim schema argumentelor precum și etapele preconizate de autor a fi parcurse.

Autorul, intitulîndu-și lucrarea „Spre dezangajare în Asia", caută, firește, să concretizeze acest proces. Și este interesant faptul că *mecanismul* atingerii acestui obiectiv trece prin încetarea războiului și întronarea colaborării între țările asiatice, sau între țările asiatice și Statele Unite. Ne oprim de aceea la partea a doua a cărții, cea a sugestiilor de viitor (în prima parte făcîndu-se o incursiune în istoria raporturilor între Statele Unite și Asia). Autorul se face ecoul unei idei care cîștigă tot mai mult teren în politologia americană, a multipolarității, care nu poate omite în ultimă instanță luarea în vedere, recunoașterea și implicit respectarea independenței și suveranității fiecărei țări.

În accepțiunea care i se dă, multipolaritatea trebuie să înlocuiască starea de dependență a statelor, de amestec în treburile lor interne printr-o afirmare a posibilităților lor, a dreptului de a acționa pe planul politicii mondiale în conformitate cu voința și interesele proprii.

Concretizarea pe plan asiatic a acestei teorii presupune — în politica S.U.A. — „încurajarea tendințelor regionaliste". Este vorba însă de un regionalism limitat, și anume de acela care „să vină direct în sprijinul intereselor naționale ale S.U.A. în Asia" (pag. 61). „Obiectivul cel mai fundamental al Statelor Unite se referă la structura politică internațională în Asia de est. Este vorba de speranța americană că regiunile asiatice vor ajunge la un *sistem multibloc* în deceniul al 8-lea, ceva asemănător cu *sistemul echilibrului de forțe care funcționa înainte de primul război mondial*" (pag. 62 — sublinierea red.)

Reținem cele două formulări : „sistem multibloc" și „sistemul echilibrului de forțe care funcționa înainte de primul război mondial". Este o *negare în sine* a principiului multipolarității, o întoarcere în trecut spre sferele de influență ale imperialismului colonial, spre noi variante ale politicii de blocuri. Iar dacă la aceste raționamente adăugăm altele, de pildă cele potrivit cărora „pactul S.E.A.T.O. nu este aplicabil în viitor" (pag. 137), propunîndu-se însă înlocuirea sa cu alte sisteme de alianță, reiese că în cele din urmă se propune o *substituire formală*, o înlocuire fără urmări directe a actualei politici.

Astfel, recunoscînd necesitatea dezangajării și enunțînd asemenea judecăți cum ar fi aceea că „poporul american nu dorește să se vadă pus în fața altor Vietnamuri" și că „americanii opun rezistență acestei politici care implică angajarea universală a guvernului lor" (pag. 2), autorul nu susține totuși reconsiderarea *fondului politicii actuale*. Schema pe care o propune — pe planul creării unei organizații regionale de securitate — are în subtext o veche concepție. El declară : „Prima implicație ce rezultă pentru Statele Unite este gruparea acelor state asiatice ce reprezintă o dezvoltare în general favorabilă intereselor americane" (pag. 125). O a doua problemă este pentru Gordon aceea de a nu se proceda la o „prematură dezangajare americană" cum ar fi din Filipine sau Tailanda (pag. 176).

Susținînd asemenea concepții, Bernard Gordon se depărtează inevitabil de la obiectivul propus. Deoarece, dacă admitem că problema cooperării în Asia constituie alternativa salutară la politica războiului, conținutul acestei cooperări nu trebuie să parcurgă aceleași căi ale politicii de forță, de ingerință în afacerile interne.

Încheiem aici incursiunea noastră în cele două lucrări consacrate dosarului vietnamez. Tema în sine — războiul din Vietnam, sau actualmente mai precis războiul din Indochina — rămîne în continuare un obiect de constantă atracție pentru reporteri, publiciști, experți, politicieni etc. Firește, vom întîlni — și chiar cele două lucrări prezentate sugerează aceasta — un larg evantai de opinii, opțiuni, concluzii. Dar ceea ce ne interesează este că în ele se reflectă puternica mișcare mondială spre încetarea imediată a agresiunii. Acest unghi de vedere este singurul acceptabil, înscriindu-se în cursul normal al evoluției istorice.

Sergiu VERONA

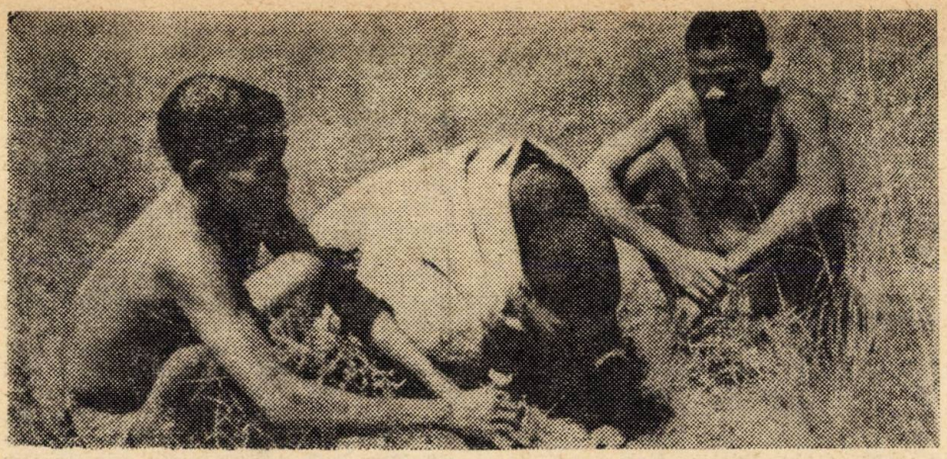

Boșimanii în căutare de apă prin aridul deșert Kalahari

O lume care dispare

În miezul Africii, la nord de Republica Sud-Africană, la sud de Rhodesia și Zambia, se întinde uriașul deșert Kalahari, în care trăiesc rămășițele celui mai vechi popor african — boșimanii. Săptămînalul italian „L'Espresso" publică un reportaj de Mino Monicelli, consacrat acestui popor pe cale de dispariție.

Gaberones. Acum patru ani nu erau decît colibe și drumuri de pămînt roșu. Astăzi totul e proaspăt, nou : hotelul, muzeul, palatul guvernamental, clădirea Parlamentului sau Barcklay Bank. Capitala Republicii Botswana, o republică a cărei arteră principală se mai cheamă încă Queen' s Road (Calea Reginei). Deșertul Kalahari începe la 25 mile mai sus, la Molepolole. Dar va trebui să străbați 150 mile, spre nord, trei zile cu mașina, ca să ajungi la capătul drumului deschis în ținutul virgin, sălbatic și pur. Pornim spre acest colț însetat al lumii în căutarea unui popor de vînători care dispare — boșimanii — rămășiță a unei etnii foarte vechi, în totalitatea lor considerați drept „homines sapientes" mulțumită nobleții artistice, inteligenței și forței fizice. Destinul lor e însă pecetluit. Cine vrea să vadă, pînă nu-i prea tîrziu, chipul lumii de acum vreo mie de ani, chipul înapoiat și primitiv al umanității, ar trebui să meargă la Kalahari.

PENTRU ȘTIINȚĂ NU EXISTĂ OAMENI PRIMITIVI

Dar nu va găsi oameni simpli și primitivi, pentru că nu există în nici o parte a lumii. Dimpotrivă, din punct de vedere etnologic nu există nici un singur popor lipsit de cultură sau sărac din punct de vedere cultural. Există popoare (boșimanii, de exemplu), care trăiesc într-o organizare politico-socială extrem de fragilă, care ignoră țesătoriile, ceramica, agricultura, marile descoperiri ale revoluției neolitice, pînă și tehnica de a construi colibe ; dar își fac un merit din structura familială dezvoltată, fundamentată pe căsătorie și monogamie ; ei posedă un geniu al picturii, al desenului zgîriat pe piatră și al artei figurative într-o măsură inegalată de alte populații africane. Civilizația se naște o dată cu omul — o spun antropologii. „Oriunde sînt oameni există și un anume tip de civilizație". Primitivitatea tehnologică nu echivalează cu lipsa civilizației.

Pentru știință nu există, așadar, oameni primitivi ci doar oameni care trăiesc în stare naturală. Și, în timp ce unii dintre aceștia cedează înșelătoriilor și violenței unor popoare avansate din punct de vedere tehnologic, integrîndu-se încetul cu încetul unui mod de viață diferit de al lor, alții preferă capitulării necondiționate, izolarea. Pigmeii stepei au înțeles că sînt născuți pentru o altă civilizație, pentru un alt mediu, că renunțarea ingăduie sfîrșitul libertății lor, personalității, demnității de om. „Marginalizați de cuceririle albilor, în ținuturi inaccesibile și neprimitoare, ei preferă să dispară ca oameni decît să accepte o viață de sclavi. Refugiile lor sînt mereu mai strîmte și mai precare. Unul din aceste ultime sanctuare e partea centrală a deșertului Kalahari : de un secol se desfășoară aici actul final al rezistenței disperate a omului mărăcinișurilor în fața „civilizației" care înaintează.

Dintre oamenii care populează pămîntul, boșimanii sînt cei mai mîndri. Oameni ai Selvei : așa i-au numit primii coloni olandezi de la Capetown. Hotentoții, care au contribuit la masacrul lor, îi numeau San. Cînd emigranții olandezi i-au întrebat : „Dacă nu vreți să cultivați pămîntul, de ce nu creșteți vite ca rudele voastre hotentote ?", mărunții vînători le-au răspuns : „Animalele sînt făcute să ne hrănească pe noi, iar nu noi să slujim animalele".

Specialiștii consideră că boșimanii aparțin neamului Khoisa, dar nu se aseamănă nici unei alte rase negroide ori de locuitori ai Selvei. Ei nu depășesc în înălțime un metru și cincizeci. Spre deosebire de negrii bantu, au pielea deschisă, mergînd de la galbenul palid la brunul gălbui închis. Corpul e aproape fără păr, în afară de craniu și arcadele sprîncenelor. Fața e largă și plată, fruntea îngustă și convexă. Ochii sînt închiși la culoare și adînciți. Figura e uscățivă, membrele mici, proporționate cu bustul. Femeile din grupul pe care l-am întîlnit la vreo 20 de mile nord de Kunwane aveau mîinile și picioarele foarte frumoase și delicate și o lumină grațioasă în priviri. Multe din aceste caractere somatice sugerează o înrudire între boșimani și locuitorii Egiptului antic. Aceasta nu înseamnă că vechii egipteni ar fi fost boșimani, sau e posibil ca amîndouă popoarele să posede aceeași obîrșie primitivă.

Nu se știe cînd au ajuns pigmeii galbeni în zonele meridionale ale Africii ; probabil în urmă cu 12—15 mii de ani. A fost, cu siguranță, o migrație îndelungată de la nord la sud, de-alungul continentului negru. Timp de mii de ani, acești vînători și culegători de fructe nomazi, au fost stăpînii nesfîrșitului paradis al vînătorii care se întinde între Capul Bunei Speranțe, fluviul Orange și munții Beciuana. Oamenii se îndeletniceau cu vînătoarea, înarmați cu săgeți otrăvite, cu vîrful din os, piatră sau lemn ; ca să prindă pește se foloseau de capcane sau otrăveau apa. Struțul era urmărit multumită deghizărilor realizate cu însăși penele păsării. Femeile dezgropau cu unelte speciale rădăcini de plante sălbatice, tuberculi, bulbi ; adunau fructe, insecte și carnivore mărunte, rozătoare, reptile. În platourile imense ale Africii australe apa se găsea din abundență, ca și vînatul.

Adăposturile boșimanilor erau temporare : simple paravane semicirculare pe care femeile le construiau din prăjini și ramuri acoperite de iarbă. Delicatesele lor erau lăcustele, termitele și mai cu seamă mierea. Credeau într-un demon al hățișurilor, stăpîn al vînatului, rău și viclean, reprezentat, adesea, sub chipul leopardului ; printre hățișuri, tinerii se inițiau în toate noțiunile vieții de vînător nomad, în tradițiile, miturile și cele mai însemnate înțelepciuni ale tribului.

Organizarea socială se concentra în mici comunități, legate între ele prin rudenie. Nu exista nici o organizație politică. Boșimanii constituie și astăzi un colectiv anarhic. Nici un conducător, nici un privilegiu, nici o instituție represivă. Dar e posibil ca în timpurile vechi, cînd hrana și apa erau din abundență, și gințile erau formate din 100—200 de membri, să fi existat un embrion de organizație social-politică.

TUNTSI ATACĂ

Și iată că, dintr-o dată, toate procesele naturale, cu care nomazii erau obișnuiți din vremuri foarte îndepărtate, sînt răscolite de sosirea omului alb. Începe astfel o lungă tragedie, al cărei sfîrșit poate fi dispariția lor, ca grup et-

nic. Pentru că omul mărunt al Selvei poate suporta dușmănia și asprimea naturii, inundațiile și seceta, nenorocirile produse de sete și foame, gerul și căldura toridă, dar nu „civilizația", mirosul omului alb.

Ca să-l numească pe alb, boșimanii folosesc cuvîntul „tuntsi", care înseamnă trăgător : e onomatopeea împușcăturii. În 1651, olandezul Jan Van Richeek debarca în golful Table, aproape de actualul Capetown ; spre sfîrșitul secolului 17 a început invazia europeană care i-a alungat spre interior pe hotentoți și boșimani. Primii, posesori de mari turme de vite, au opus o foarte redusă rezistență ; boșimanii, însă, au împiedicat pas cu pas înaintarea omului alb. Doreau să păstreze puținele bunuri pe care le aveau, mierea sălbatică a munților, fîntînile în care se adăpa vînatul și, mai ales, integritatea lor de nomazi vînători liberi. Dar, împărțiți în grupuri mici, răspîndite pe un teritoriu imens, lipsiți de conducători care să se priceapă în a-i uni împotriva invadatorului, erau înfrînți în mod inevitabil. Imensul teritoriu al micilor vînători galbeni s-a pierdut și boșimanii au încercat un refugiu în munți.

Înainte de a opune o ultimă rezistență în trecătoarea Drakenberg, omul stepei e alungat din cîmpiile verzi însuflețite de antilope. De mai bine de 200 de ani e urmărit, vînat — cu cai și cu cîini. Le Vaillant va istorisi fără rușine cum el și servitorii săi au urmărit și exterminat un grup de 13 boșimani. Numai pentru că se stabiliseră în locurile unde păsteau turmele sale. Printre triburile hotentote sau zulù, s-au găsit conducători vestiți pentru îndîrjirea cu care au susținut cauza acestor populații, în timp ce măruntul nomad, considerat chiar de triburile bantu drept un paria din cauza înălțimii reduse și a sărăciei extreme, n-a găsit nici un apărător.

Îndelungata înfrîngere, începută la sfîrșitul secolului 17, va continua după 1900. Expedițiile de pedepsire ale colonilor olandezi, sprijinite de păstorii hotentoți și de agricultorii bantu, au devenit tot mai frecvente.

Primilor colonizatori, oamenii hățișurilor li s-au părut atît de deosebiți încît de-abia îi considerau ființe umane : nu pentru că aveau pielea închisă la culoare, nu posedau îmbrăcăminte și erau foarte săraci, ci pentru că păreau a nu da prea multă importanță lucrurilor de care dispuneau și nu se îngrijeau să strîngă proprietăți și bogății.

În 1915, după cum povestește Jan Smuts, boșimanii treceau drept „drojdia umană" a acestor ținuturi. În sensul european al cuvîntului, pigmeul stepei nu era stăpînul a nimic și de aceea nu i se cuvenea nimic. Trokkerii înaintau spre interior, puneau stăpînire pe resursele vitale de apă ale boșimanului, ucideau vînatul care-l hrănise secole de-a rîndul, îi prădau mierea, îi distrugeau pășunile, eliminau sistematic nu numai frumusețea existenței sale nomade, dar și sursele elementare ale acestei existențe și apoi găseau demn de represalii sîngeroase faptul că blajinul om al tufișurilor, orbit de mînie și durere, ucidea și jefuia la rîndul său. Unul din acești trokkeri, comandantul Nel, a condus timp de 30 de ani, între 1793—1823, într-un mic sector de-a lungul frontierei, 32 de expediții împotriva boșimanilor, masacrînd de fiecare dată cam 200 de bărbați, femei și copii. Era suficient ca unul din oamenii Selvei, lipsit de vînatul necesar, să prade o oaie, ori o vacă, pentru ca să fie biciuit în public (în cazul în care era prins de viu), ars cu fierul roșu și condamnat la muncă silnică.

ULTIMUL ACT AL DRAMEI

Prin statornicirea unei părți a colonilor dincolo de fluviul Orange, ultimul stăvilar care se opunea inundației albe a dispărut. Grosul clanului se refugiază atunci dincolo de fluviul Caledin, în podișul înalt al Basutolandului și continuă lupta pînă la capăt. Printre prăpastiile și stîncile ascuțite ale munților Maluti se desfășoară ultimul act al dramei. Comandouri de boeri (descendenți ai olandezilor sud-africani) îi urmăresc pe boșimani pînă la grotele pe care aceștia le împodobiseră cu picturi, masacrînd bărbații și luînd sclavi pe femei și copii. Atunci, ultimele clanuri s-au împrăștiat. De acum înainte nu vor mai fi un popor, ci doar o mînă de grupuri răzlețe.

Boșimanii au dispărut definitiv din Republica Sud-Africană, din Rhodesia și Zambia. Astăzi se mai găsesc, condamnați la domiciliu forțat, în Africa de sud-vest, Angola și mai ales în Botswana, unde rătăcesc în grupuri mici. Mulți au cedat în fața popoarelor vecine, lucrînd ca păstori sau plătind tribut satelor bantu ai căror supuși au devenit : la Tsumkwe în Africa de sud-vest și la Ghanzi, în Botswana, autoritățile încearcă să-i determine la o viață sedentară în scopul de a ușura „serviciile care li se vor oferi" (citește : „serviciile care se vor obține de la ei"). Nomazii neștiutori realizează, cu naivitatea pe care ne-o putem închipui, începuturile revoluției neolitice de acum 20 de mii de ani, cu diferența că marea revoluție neolitică a transformat vînătorii în agricultori și crescători de vite, în timp ce revoluția agraro-industrială din Ghanzi îi transformă în sclavi ai pămîntului. Boșimanii din Kalahari însumează cam 25 de mii de oameni, dar o bună parte din ei, refuzînd meseria de argat, s-au retras în dezolarea verde a deșertului, unde nimeni nu le contestă pentru moment acea libertate pe care au dobîndit-o cu prețul unei vieți extrem de dure. Acolo, în miezul deșertului, va trebui să-i cauți pe ultimii pictori liliputani ai Africii.

O DEZOLARE LUXURIANTĂ

Kalahari e ținutul setei. Miracolul acestui „deșert" constă în faptul că e verde și e deșert în sensul că nu posedă ape permanente de suprafață. Nisipurile sale, scăldate în adîncuri de pînze subterane de apă, se acoperă cu covoare de iarbă care unduiesc în vînt ca lanurile de grîu. Omul alb se aventurează acolo doar cu mari provizii de apă. De fapt, numai boșimanul poate rezista la groaznica lipsă de apă și la căldura sufocantă.

Cum rezistă totuși ? Astăzi în R.S.A., în Rhodesia, în Angola se spune că boșimanii din Kalahari au fost dintotdeauna văzuți în infernul acela. Astăzi pictorii pigmei nu mai au vreme să picteze ori să împodobească grotele cu desene zgîriate în piatră. Cea dintîi preocupare a lor e apa. Au învățat s-o soarbă din adîncuri prin țevi de stuf, prevăzute cu filtre de pene și iarbă. Am văzut într-o după-amiază foarte caldă o mamă sorbind din adîncuri apa, folosind limba drept supapă într-un singur sens, filtrînd impuritățile în propria-i gură și lăsînd să se scurgă un șuvoi limpede pe buzele copilului său : numai aceasta ar fi fost de-ajuns ca să justifice călătoria și să ne facă să înțelegem incredibila capacitate de adaptare a acestor bărbați și femei într-un mediu ostil. Dacă nu găsesc mocirle urît mirositoare ori pînze subterane, pornesc să caute buruieni și tuberculi care conțin

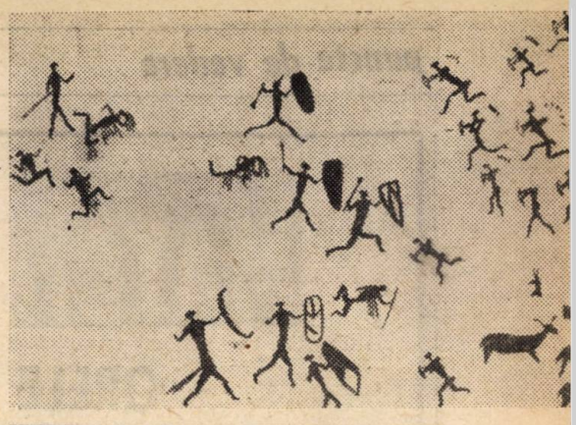

Artă boșimană : desen pe stîncă reprezentînd o scenă de luptă

sucuri ce sting setea : strivesc bulbul în mînă și-și lipesc buzele de miezul umed : sau beau sucurile gastrice ale antilopei ucise (și pînă și lichidul amniotic al femelelor gravide), din care obțin, pe lîngă apă, săruri minerale, vitamine și proteine. După ce mănîncă și ung cu venin vîrfurile săgeților, își spală întotdeauna mîinile : dacă nu au apă, folosesc propria lor urină, care e un bun antiseptic și, pe deasupra, un mijloc de a păstra prospețimea în lunile marilor călduri (urinează în nisip și apoi se freacă cu nisipul umed pe corp).

Dacă vreodată apa e din belșug, strîng lichidul prețios în găoace de ou de struț, închise cu dopuri de iarbă și păstrată pentru perioadele de secetă în scorburile copacilor, în firidele rocilor sau în gropi săpate în nisip, unde le vor regăsi după săptămîni sau luni. Apa e unicul bun pe care îl înmagazinează : au trebuit să învețe să-l păstreze pentru ziua de mîine.

Rătăcind în semilibertate prin partea centrală a deșertului Kalahari, mai rezistă încă doar cîteva mii de ființe umane. Dar pentru cît timp ? Mortalitatea infantilă în primul an ajunge la 10 la sută și nu cred să fie numeroși cei ce depășesc 45 de ani. Încă o generație sau două și destinul acestor nomazi din Kalahari ca grup etnic, e pecetluit. Vor rămîne de la pigmeii stepei picturile splendide și extraordinarele desene zgîriate în piatră cu care și-au presărat drumul în timpul migrației care i-a purtat de la malurile Nilului spre cimitirul nisipos din Kalahari. După evaluările experților, cea mai veche din aceste picturi atinge 8—10 mii de ani înaintea erei noastre.

Am rămas puține zile printre pigmeii galbeni din Kalahari. Le-am dus lucruri obișnuite : tutun, făină. Cînd i-am părăsit, am dorit să le lăsăm ceva, o amintire, un bun care să dureze. Și abia atunci, în clipa plecării, am înțeles că orice lucru pe care l-am fi lăsat, le-ar fi îngreunat viața. Nu au practic nimic în afară de un veșmînt din păr de animal și un săculeț de piele : nu pot avea. Nu au nimic care să nu poată fi strîns într-o clipă, pus într-o traistă și aruncat în spate pentru o călătorie de mii de kilometri.

Dacă mănîncă unul, atunci mănîncă toți : dacă unuia îi e foame, le e tuturor. Nu mi s-a întîmplat să zăresc vreun boșiman mîncînd singur, în timp ce alții să-l privească. Și, dacă i se dă o frunză de tutun unuia, după două trei fumuri acesta trece pipa vecinului și așa mai departe. Sînt ultimele amintiri ale unei naturi primitive.

PARIS MATCH

ORELE NEGRE DIN WALL STREET

SOARELE care răsare aureşte vîrfurile de beton sumbru ale zgirie-norilor de modă veche şi străluceşte pe acoperişul din sticlă şi metal al clădirii lui „Chase Manhattan Bank". Între masele abrupte care îi ascund cerul, strada, îngusta Wall Street, este încă tăcută. În acest loc care va fi peste puţin timp inima vie a unui imperiu zgomotos al dolarului, soarele nu pătrunde niciodată. Apoi din gurile metroului ies la lumina zilei mii de businessmeni proaspăt raşi şi mii de secretare cu ciorapi noi dintre care majoritatea au călătorit o oră cu trenul pentru a ajunge la lucru. În curînd strada le aparţine, e strada lor, merg prin mijlocul ei, între Cadillac-urile negre, toate la fel, care alunecă pînă la marginea trotuarelor pentru a lăsa acolo pe „executives", pe patroni, pe şefi, pe acei care poartă pe umerii costumelor lor bine croite marea povară a celor 250 de miliarde de dolari pierduţi la Bursa din New York în decurs de 18 luni. Începe o nouă zi în Wall Street, o altă zi proastă a lui „Bear-Market", a pieţei în scădere, şi pentru prima oară săptămîna aceasta, „The Wall Street Journal", a cărei primă pagină este şi mai sobră decît cea a ziarului londonez „The Times", a publicat următorul titlu: „Recesiune 1970". Se manifestau încă ezitări în faţa acestui cuvînt.

Nu este pentru prima oară cînd Bursa din New York înregistrează o scădere. Istoria economiei americane este scrisă în zig-zaguri. A existat scăderea din 1946 (23 la sută), cea din 1957 (19 la sută) pe care Eisenhower a ştiut s-o contracareze, cea din 1961—1962 (27 la sută) pe care J. F. Kennedy a înfrînt-o. S-a produs şi o altă scădere în 1966 (25 la sută), dar cea din 1969—1970 este cea mai lungă, mai lungă decît cea mai lungă, adică decît faimoasa depresiune din 1937—1938 ca şi cum viaţa s-ar retrage picătură cu picătură din puternica maşină financiară care alimentează economia americană.

„It's feast or famine", spune vechiul dicton din Wall Street. În materie de bursă, nu există vreme liniştită: ori e sărbătoare ori e foamete.

Nimeni nu se poate lăuda că scapă de acest dezastru, nici „blue chips", valorile sigure, giganţi ai industriei, ca „General Motors", şi „Standard Oil of New Jersey", nici valorile atrăgătoare, „glamour stocks", cum li se spune, de pildă „I.B.M." sau „Xerox". Într-adevăr acţiunea „General Motors" a scăzut de la 83 la 69 de dolari, „Standard Oil" de la 85 la 54, „I.B.M." de la 387 la 257, iar „Xerox" de la 115 la 77. Cît despre valorile speculative, ele au scăzut la a 36-a parte din valoarea lor iniţială.

Dacă Statele Unite nu ar fi Statele Unite, influenţa acestor nenorociri asupra vieţii de zi cu zi ar fi de proporţii reduse. Dar numărul locuitorilor Statelor Unite care posedă valori de bursă a crescut de la 20 milioane în 1968 la peste 26 milioane în momentul de faţă şi, în majoritatea cazurilor, este vorba de mici acţionari pentru care un portofoliu de acţiuni joacă rolul pe care îl are în alte ţări un libret la casa de economii. Dar această cifră nu spune totul. Companiile şi colectivităţile care plătesc pensii de bătrîneţe şi asigurarea pe viaţă la milioane de familii americane şi-au constituit o mare parte din capitaluri în valori bursiere. Din aceasta se poate deduce că numărul americanilor care pot fi afectaţi în realitate, direct sau indirect, de marea depresiune a pieţei valorilor este de ordinul a 100 de milioane.

Marile universităţi, municipalităţile marilor oraşe, fundaţiile ştiinţifice sau filantropice, muzeul oraşului New York, de pildă, toate colectivităţile imaginabile deţin o mare parte a averilor lor în acţiuni. De aceea scăderea cursurilor este un dezastru naţional. Grupul newyorkez de restaurante „Longchamps" oferă de cîteva zile un menu al cărui preţ este fixat la 10 dolari „minus numărul de puncte cu care Dow Jones a scăzut în ajun". Este vorba de indicele Dow Jones asupra căruia îşi aţinteşte toată lumea privirile. Creat în vremurile eroice din 1898, cînd Bursa de valori îşi desfăşura activitatea în tot cursul anului chiar pe stradă, sub ploaie, pe caniculă sau zăpadă, de către Charles H. Dow şi Edward D. Jones, indicele Dow Jones, care rezumă într-o singură cifră situaţia bună sau proastă a pieţei, este obţinut făcîndu-se media cotei cotidiene a 30 de valori, alese ca fiind deosebit de reprezentative pentru industria americană. Dow şi Jones se instalaseră în Wall Street, nu pentru a cumpăra sau a vinde acţiuni, ci pentru a vinde informaţii financiarilor.

Diagrama scăderii cursurilor la Wall Street în 1970 şi în 1929

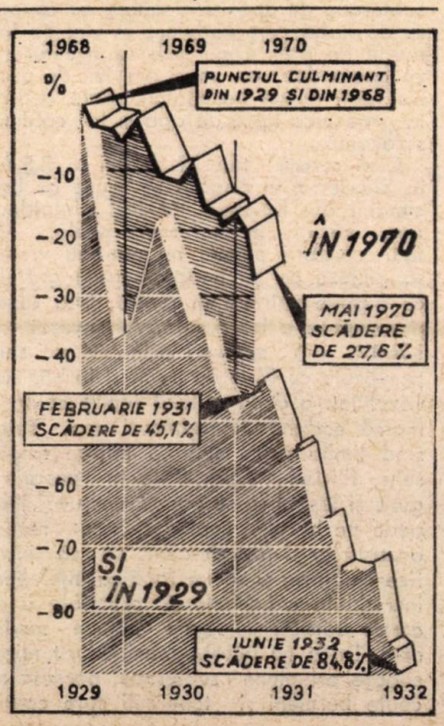

Pe atunci, industria americană era foarte diferită de ceea ce este azi, deoarece singurul automobil existent pe piaţă se plimba pe pista circului Barnum între intrările elovnilor, iar Statele Unite nu aveau decît 74 de milioane de locuitori.

În consecinţă, primul indice Dow Jones nu a fost alcătuit decît din 12 valori. În 1916, i s-au adăugat alte opt, ceea ce a ridicat totalul la 20, şi în sfîrşit, în 1928, dezvoltarea industriei a dus la sporirea lui la 30 de valori, cifră la care se menţine pînă azi. Dar din cele 12 valori iniţiale, acele 12 care reprezintă oarecum aristocraţia economiei americane, numai două, „American Tobacco" şi „General Electric", după ce au rezistat celor treizeci de remanieri pe care succesorii lui Dow şi Jones le-au adus indicelui începînd din 1928 — ultima din punct de vedere cronologic avînd loc în 1959 — figurează încă în indicele Dow Jones de azi.

Unii îndrăzneţi contestă caracterul reprezentativ al indicelui Dow Jones, reproşîndu-i că nu este alcătuit decît din treizeci de valori. Dar apărătorii lui răspund că aceste treizeci sînt atît de importante încît suma lor atinge aproape 25 la sută din totalul celor 1767 valori cotate la Bursa din New York.

Unul din businessmenii cu evoluţie tipică acestei perioade de scăderi de valori a acţiunilor este James J. Ling. El ilustrează foarte bine toată această lume de afaceri care ameninţă să sfîrşească în crah.

Conglomeratele economice au apărut ca urmare a conflictului dintre boomul economic început în 1965 şi legea antitrust care interzice unei societăţi să absoarbă o societate fabricînd acelaşi produs ca ea. Pentru a putea, în ciuda legii, să construiască imperiul la care visase în vremea tinereţii lui grele, James J. Ling a cumpărat succesiv societatea de aviaţie „Braniff", o uzină de cabluri de oţel („Okonite"), societatea „Allied Radio Co.", firma de echipament mecanic „Ling Altec" şi în sfîrşit „Jones and Laughlin Steel", a şasea firmă americană producătoare de oţel. Ansamblul acestor întreprinderi constituia conglomeratul „Ling-Temco-Vought".

Dar, după ce a fost cotată 135 dolari în 1968, acţiunea „Ling-Temco-Vought" valorează azi 14, iar James Ling a fost nevoit să părăsească toate fotoliile de conducere pe care le cucerise. Obligat să se explice în faţa consiliilor lui de administraţie, el a afirmat că conducerea conglomeratului a devenit un lucru atît de complicat încît cei mai buni specialişti financiari pe care i-a angajat nu înţeleg nici ei nimic.

Izgonit din paradisul miliardarilor, Ling a plecat săptămîna aceasta în purgatoriu, acolo unde nu mai eşti decît milionar, alături de oameni ca Bernard Cornfeld, promotorul firmei „Investors Overseas Services". Sau ca Henri Ross Perot (în vîrstă de 29 de ani) care a pierdut în cîteva zile 470 de milioane de dolari. Bircy Mason Junior, preşedintele firmei „Union Carbide", declară: „Evident, nu este plăcut să asişti la scăderea acţiunilor societăţilor solide şi serioase, dar dacă acesta este preţul pe care trebuie să-l plătim pentru ca tot valul de speculaţie să fie măturat de pe piaţă, atunci e foarte bine!"

Nimeni nu contestă că economia era deja bolnavă atunci cînd Richard Nixon a venit la Casa Albă în ianuarie 1969. De cinci ani inflaţia începuse să roadă dolarul într-un ritm anual de 5 sau 6 la sută. Procentul şomajului, după ce fusese multă vreme menţinut la 2-7 la sută, începuse să crească şi el, îndreptîndu-se spre 4 la sută, cifră care a fost azi mult depăşită. În acelaşi timp, producţia industrială era în scădere, dobînda era în creştere, iar numărul de locuinţe în construcţie se reducea : tot atîtea semne nefaste.

Johnson se lansase din plin în războiul din Vietnam în 1965, după faimosul incident din Golful Tonkin, şi, în acelaşi timp, în războiul împotriva sărăciei, din care dorise să facă marea idee a regnului său. Aceste două mari planuri îl făcuseră să cheltuiască miliarde de dolari, şi risipa lui declanşase inflaţia.

În cursul campaniei sale electorale, Richard Nixon a spus : „Voi pune frînă inflaţiei. Şi după ce voi pune în disponibilitate economiştii Administraţiei Johnson, lucrurile vor fi mult mai clare". Acum, cînd economiştii Administraţiei Johnson au găsit fără greutate alte slujbe, cînd Nixon se află la putere şi cînd a strîns un anumit număr de frîne, este clar că recesiunea există şi că inflaţia încă nu a dispărut.

Recent, în speranţa de a da încredere investitorilor, Nixon a declarat în mod public : „Dacă aş avea bani, acum este momentul cînd aş cumpăra acţiuni în Wall Street". „Din păcate — a replicat imediat cineva din Wall Street — nimeni nu are bani, nici băncile, nici societăţile, nici particularii".

Pus în faţa unei situaţii comparabile, adică a unei inflaţii periculoase, a cărei cauză principală era excesul de cheltuieli ale statului, în 1959 Eisenhower a reacţionat ca un ofiţer de artilerie. În acelaşi an, el a făcut politica sa fiscală să pivoteze de la un deficit de 12 miliarde dolari la un excedent de 1 miliard dolari şi manevra a reuşit. În ce îl priveşte, Nixon, prin intermediul lui Robert Mayo, directorul bugetului din S.U.A. şi mare specialist în finanţele publice, anunţă un excedent bugetar de două miliarde dolari. Dar la Washington, toată lumea ştie că acest buget este „fabricat", şi că, în realitate, deficitul va fi de aproximativ opt miliarde dolari, la o sumă totală a bugetului de 202 miliarde dolari, cel mai mare deficit din istoria Statelor Unite, reprezentînd un sfert din produsul naţional brut al ţării.

Roger MAUGE

The Washington Post

BAZELE AMERICANE DIN SPANIA

VIZITA la Madrid a secretarului de stat al S.U.A., William Rogers, nu a rezolvat divergenţele dintre Statele Unite şi Spania în legătură cu prelungirea acordului dintre cele două ţări cu privire la bazele militare. Comunicatul publicat la încheierea întrevederilor lui Rogers cu ministrul afacerilor externe al Spaniei, Gregorio Lopez Bravo, arăta că s-au realizat progrese pe calea spre un acord. Dar ştirile despre un impas se menţin, şi dacă cererile atribuite în mod curent guvernului Franco corespund realităţii, este greu de văzut cum se poate ajunge la un aranjament acceptabil.

Se afirmă că Spania cere din partea Statelor Unite angajamentul de a o apăra în cazul în care ar fi atacată. După cum se declară, dacă nu se poate obţine o asemenea garanţie americană, Spania va insista asupra unui program masiv de livrări de arme. Prima alternativă ar reclama un tratat, şi există foarte puţine şanse ca majoritatea necesară de două treimi din Senat să consimtă la un asemenea angajament. Pentru aprobarea unui program de ajutor ar fi necesară doar majoritatea simplă a ambelor Camere ale Congresului, dar chiar şi un asemenea sprijin indirect acordat cauzei Spaniei ar fi privit — şi pe drept cuvînt — cu scepticism, dacă nu chiar cu ostilitate, de către Congres.

Pe lîngă faptul că un acord de securitate cu Spania lui Franco ar fi considerat dăunător de mulţi dintre aliaţii noştri din N.A.T.O. şi de un mare număr de cetăţeni americani, în prezent nu este momentul să ne extindem angajamentele în nici o regiune a lumii. Ţara aşteaptă din partea Administraţiei Nixon o retragere mai degrabă decît extinderea rolului nostru global. Supraextinderea din Vietnam şi

Preşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Ungare, Jeno Föck, care a făcut o vizită oficială la Belgrad, împreună cu preşedintele Vecci Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia, Mitia Ribicici

reflector

RELAŢII UNGARO-IUGOSLAVE

Referindu-se la recenta vizită în Iugoslavia a premierului ungar, Jeno Föck, ziarul „Politika" din Belgrad, relevă, printre altele, faptul că „între Ungaria şi Iugoslavia există posibilităţi însemnate pentru o colaborare economică multilaterală şi stabilă. În cursul convorbirilor între Föck şi Ribicici s-a ajuns la un acord deplin asupra acestor probleme. S-a constatat, de pildă, un asemenea acord în problema posibilităţilor existente pentru o colaborare stabilă şi de lungă durată în domeniul folosirii, sub forme moderne, a diferitelor resurse energetice, în domeniile petrochimiei, transporturilor, gospodăririi apelor, precum şi în alte domenii.

Între cele două guverne ale ţărilor socialiste vecine s-a constatat un asemenea acord şi în ceea ce priveşte necesitatea dezvoltării relaţiilor în domeniul politic. O mai bună informare reciprocă ar contribui şi la evitarea tuturor neînţelegerilor, suspiciunilor sau îndoielilor în ceea ce priveşte aprecierea dezvoltării politice, economice şi sociale interne. Invitaţia făcută de Jeno Föck lui Mitia Ribicici de a vizita Ungaria a fost acceptată cu satisfacţie, ceea ce reflectă hotărîrea ambelor ţări de a continua schimbul de vizite la nivel înalt.

Convorbirile între Föck şi Ribicici s-au referit şi la problemele internaţionale ale continentului european ca şi la problemele internaţionale în general. Atît Ungaria cît şi Iugoslavia sînt interesate în îmbunătăţirea atmosferei în Europa şi sînt hotărîte ca fiecare, în cadrul platformei sale politice, să contribuie în mod sincer la slăbirea încordării pe continentul european, proces care, după aprecierea celor doi preşedinţi, a şi luat o anumită amploare. Premierul ungar a exprimat, totodată, interesul pe care-l manifestă Ungaria pentru activitatea ţărilor neangajate şi pentru pregătirile în vederea apropiatei Conferinţe a şefilor de state ai ţărilor neangajate. Indiferent de existenţa anumitor deosebiri în ceea ce priveşte abordarea acestei probleme, Föck şi Ribicici au scos în evidenţă necesitatea întăririi Organizaţiei Naţiunilor Unite şi respectării mai stricte a Cartei O.N.U., ceea ce şi constituie una din principalele direcţii în care acţionează ţările neangajate.

Cu alte cuvinte, vizita făcută în Iugoslavia de Jeno Föek şi convorbirile sale cu Ribicici, reprezintă un eveniment pozitiv şi important în cadrul relaţiilor ungaro-iugoslave. Această vizită reprezintă şi un nou stimulent foarte important pentru procesul de adîncire a colaborării multilaterale, durabile şi stabile între cele două ţări socialiste vecine".

mai recent din Cambodgia a determinat cereri energice în sensul unei examinări mai atente a garanţiilor acordate de Statele Unite altor ţări.

Se afirmă că bazele militare din Spania au devenit mai importante pentru Statele Unite de la negocierea în 1953 a acordului iniţial. Desfiinţarea bazei aeriene de la Wheelus (Libia) a determinat Pentagonul să pună un preţ mai mare pe bazele aeriene de la Torrejon şi Saragossa. Dar sînt oare suficiente avantaje militare decurgînd dintr-o extindere a acordului cu Spania pentru a compensa dezavantajele diplomatice care ar rezulta dintr-un acord cu Franco într-un moment în care se presupune că Statele Unite îşi consolidează resursele şi îşi adaptează angajamentele la realităţile interne curente ?

Oficialităţile au dezminţit că la sesiunea N.A.T.O. de la Roma s-ar fi exercitat presiuni pentru admiterea Spaniei în organizaţie. Dar chiar şi un aranjament de securitate limitat între Statele Unite şi Spania tinde să exercite presiuni indirecte asupra aliaţilor noştri din N.A.T.O. Este o poziţie nefericită pentru Washington. Statele Unite nu trebuie să încerce, nici măcar în mod indirect, să strecoare Spania în N.A.T.O. printr-o tranzacţie bilaterală.

De aceea, este greu de văzut cum se poate oferi o compensaţie satisfăcătoare pentru folosirea în continuare a bazelor din Spania. Oricît de scump ar costa închiderea lor, ea s-ar putea dovedi măsura cea mai puţin costisitoare pe termen lung. Argumentul militar în favoarea menţinerii bazelor nu trebuie în nici un caz să pună pe planul al doilea necesitatea generală de a redefini răspunderile globale ale S.U.A. în termeni mai puţin grandioşi decît acei care au prevalat în anii '60.

RELAZIONI INTERNAZIONALI

SETTIMANALE DI POLITICA ESTERA

BOLIVIA: GUVERNUL ŞI PARTIDELE POLITICE

DE CÎND Ovando Candia a luat puterea, declarînd că vrea să ducă o „politică revoluţionară de apărare a intereselor naţionale", interpretările şi aprecierile asupra hotărîrilor noului guvern au fost contradictorii, atît din partea grupărilor politice interne, cît şi din partea observatorilor străini. Naţionalizarea bunurilor lui „Bolivian Gulf Oil Company" (o societate cu capital în majoritate american), care beneficia practic de monopolul de extracţie şi de comercializare a petrolului, a fost bine primită de majoritatea grupărilor politice. Totuşi, Mişcarea Naţionalistă Revoluţionară — M.N.R. — (una din principalele grupări politice care a avut un rol important în revoluţia din 1952 — n.n.) este împărţit în diferite curente. Partea rămasă credincioasă vechiului lider Victor Paz Estenssoro (aflat în exil) nu a acceptat măsurile guvernului militar. Un alt curent, cel condus de Jorge Alderete consideră linia lui Ovando drept continuarea revoluţiei de la 1952 şi, în consecinţă, a acceptat colaborarea cu guvernul. Un alt important dizident al M.N.R., fostul vice-preşedinte Juan Lechin, şeful P.R.I.N. (Partido revolucionario de la izquierda nacionalista), adoptase o atitudine de espectativă, şi unele voci sînt de părere că poziţia lui va influenţa platforma politică a guvernului militar. Lechin, care în primele luni ale noului guven fusese în exil, s-a reîntors în patrie la sfîrşitul lunii aprilie. El a fost reales preşedinte al puternicelor sindicate ale minerilor, tradiţionala sa forţă politică. În sfîrşit, democraţia-creştină, care, în octombrie, a exclus pe unii din membrii săi pentru că au acceptat să colaboreze cu guvernul militar, este acum favorabilă unei apropieri.

Pînă acum, preşedintele Ovando a ştiut să se descurce cu abilitate printre nisipurile mişcătoare ale numeroaselor partide boliviene. În adevăr, dreapta nu mai are de loc aceeaşi pondere, — chiar dacă este reprezentată de Falanga Boliviană şi alte partide —, şi se exprimă în special prin presiuni asupra cercurilor financiare şi comerciale.

Generalul Ovando, deşi declara în octombrie intenţia sa de „a elibera ţara de imperialismul străin", nu poate rupe dintr-o dată toate legăturile cu cercurile financiare deţinătoare de capitaluri. „În sistemul nostru revoluţionar, trebuie să coexiste proprietatea de stat, proprietatea socială, cooperatistă şi comunitară şi proprietatea particulară", spunea preşedintele Ovando.

Tocmai în acest context trebuie să se aprecieze noua echipă guvernamentală, care dă dovadă de un mare entuziasm şi dinamism în realizarea programului său. În special miniştrii civili, tineri intelectuali (ministrul planificării, José Ortiz Mercando, are abia 29 de ani) dizidenţi din M.N.R. sau democraţi-creştini, au imprimat un ritm mai susţinut politicii boliviene. Dar dacă tinerii tehnocraţi sînt elementele de vîrf ale transformării boliviene, forţa guvernului rezidă, încă, mai ales în armată.

Poate tocmai pentru că este sigur de armată Ovando a refuzat pînă acum să-şi formeze propriul său partid politic. Politica sa a fost pînă acum aceea de a se sprijini pe forţele care s-au arătat dispuse să colaboreze cu el şi, în acest fel, el a putut să înainteze pe calea unor realizări concrete.

Unul din punctele principale ale programului guvernamental constă în campania de alfabetizare lansată de Ovando la sfîrşitul lui aprilie. Este ştiut că circa 60 la sută din populaţia boliviană este de origine indiană (quechua sau aymara) şi trăieşte la ţară în comunităţi mai mult sau mai puţin desprinse de viaţa naţională. Preşedintele Ovando a decis ca antrenarea acestei mase în viaţa naţională să se facă foarte operativ. Campania de alfabetizare are ca inspirator un alt tînăr ministru, Mariano Bapista Gumucio, care vede în această sarcină „baza pentru construirea noii societăţi boliviene". Planul este foarte ambiţios şi prevede lichidarea totală a analfabetismului în 5 ani. Inspirîndu-se din experienţele UNESCO în alte ţări, el prevede mobilizarea tuturor elementelor umane disponibile din ţară; studenţi, licenţiaţi şi chiar tineri soldaţi vor fi trimişi în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. Începînd cu viitorul an financiar, 36 la sută din bugetul ţării va fi dedicat cheltuielilor de învăţămînt. Lansarea campaniei de alfabetizare a fost primită cu mare entuziasm de majoritatea cercurilor studenţeşti.

În domeniul economic, guvernul întîlneşte puţine dificultăţi. Cele mai importante mine de cositor (aproape 90 la sută din producţia totală) au fost naţionalizate încă din timpul lui Paz Estenssoro. Acum, prin naţionalizarea lui Gulf Oil, 95 la sută din producţia de gaz şi petrol se află, de asemenea, în mîinile statului. În termeni generali, se poate spune că 80 la sută din

La iniţiativa cetăţenilor catolici din R. D. Germană, la Berlin a avut loc un simpozion internaţional al catolicilor din Europa consacrat instituirii unui sistem de securitate colectivă pe continent

economia boliviană este acum condusă de stat ceea ce dă o mai mare libertate de acțiune conducătorilor săi.

Dificultățile majore în economie proveneau în Bolivia din comercializarea petrolului. Două acorduri încheiate luna trecută — unul cu Spania și altul cu Argentina, care s-a angajat să achiziționeze o mare parte din producția de gaz natural prin conducta aproape terminată Santa Cruz-Yacuiba — au arătat că sînt deschise noi căi produselor boliviene.

Dezvoltarea petroliferă a regiunii Santa Cruz-Camiri este marea carte jucată de guvern pentru diversificarea economiei, rămasă pînă acum ancorată în monoproducția de cositor. Industrializarea țării ar trebui să pornească chiar de aici și de la rafinarea și prelucrarea cositorului. Reforma agrară este reversul medaliei în planul de dezvoltare. Începută în 1952, ea a rămas nerealizată în special pe plan tehnic. Noii proprietari au nevoie de îndrumare și unelte de muncă — o sarcină cu adevărat enormă. Aceasta va fi, de fapt, piatra de încercare pentru conducerea boliviană, aceeași ca și pentru cea peruviană.

Lucilla GALLAVRESI

AFRICASIA

PARIS

FORMULĂ NOUĂ — STRATEGIE VECHE

STATELE UNITE sînt pe cale să-și modifice politica față de „lumea a treia" sau, mai exact, s-o formuleze și s-o realizeze în alt fel. Obiectivele nu s-au schimbat însă. Este vorba de a permite monopolurilor americane să continue și chiar să intensifice exploatarea sistematică a Asiei, Africii și Americii Latine. Dar, în condițiile actuale, sînt nevoite să-și modifice mijloacele. Cercurile de afaceri de la Washington caută noi căi pentru consolidarea și expansiunea intereselor lor în „lumea a treia".

S-a vorbit de „dezangajare". Așa a fost numită politica de „vietnamizare" care constă în acordarea de ajutor militar regimurilor marionetă cu scopul de a înăbuși lupta de eliberare. „Vietnamizarea" nu este decît aspectul militar al noii strategii a imperialismului american. Ea implică însă și aspecte economice. Fostul „ajutor financiar" acordat de Statele Unite țărilor din „lumea a treia" pentru a facilita penetrația capitalului american va fi și el modificat. În fapt monopolurile vor să-i substituie un „ajutor privat" care va fi furnizat în comun de companii sau societăți nu numai americane, ci și din celelalte țări capitaliste avansate. Astfel, acest faimos „ajutor" va lua un caracter internațional. Penetrația americană va fi, deci, mai puțin vizibilă, deși tot atît de eficace, în măsura în care trusturile gigantice ale Statelor Unite domină capitalismul mondial.

Desigur, această nouă formulă a fostei strategii a exploatării „lumii a treia" se asociază cu predicile privind „dezvoltarea și cooperarea internațională". Tema de bază a acestei propagande este la fel de veche ca și capitalismul însuși: întreprinderile particulare și investițiile private constituie cea mai bună cale spre dezvoltare economică și prosperitate pentru toți; dacă națiunile sărace sînt sărace, aceasta nu se datorează faptului că ele sînt dominate de puterile imperialiste, ci pentru că le lipsesc capitaluri sau o bază tehnologică care pot fi furnizate tocmai de națiunile bogate. Astfel vorbesc ideologii marilor cercuri de afaceri.

Președintele Nixon a semnat nu de mult programul de „ajutor" pentru străinătate. Puțini și-au îndreptat atenția spre o prevedere a legii care are însă, în realitate, consecințe grele pentru viitor, căci ea reprezenta prima victorie a forțelor care caută să „restructureze" programul de ajutor pentru străinătate. Această prevedere stipula crearea unui organism privat, dotat cu fonduri de stat, numit Comitetul pentru investiții private în străinătate. Organismului, dominat de reprezentanții lumii de afaceri i s-au transferat o parte din sarcinile vechii Agenții pentru dezvoltarea internațională. Scopul ei principal era de a favoriza investițiile de capital monopolist american operind în „lumea a treia".

Programul american de ajutor pentru străinătate s-a dezvoltat în timpul ultimelor trei decenii. În această perioadă formele de asistență s-au schimbat, dar scopurile au rămas mereu aceleași. Programele de ajutor au fost arma cea mai eficace pentru a se putea influența economic și politic țările subdezvoltate din „lumea a treia". Principalele obiective erau următoarele: 1. Penetrație: deschiderea față de interesele politice și economice americane în regiunile în care pînă acum ele nu pătrunseseră în regiunile Asiei și Africii care erau altădată sub controlul european. 2. Modernizare: structurile economice, politice și sociale ale țărilor „beneficiare" au fost remodelate și armonizate cu nevoile economiei lumii capitaliste. 3. Stabilizare: crearea unor raporturi de dependență, grație cărora investițiile americane pot fi profitabile. Astfel, așa-zisa asistență a avut drept consecință, între altele, îndatorarea considerabilă a țărilor „beneficiare" și creșterea dezordinii în economiile locale. Dacă de ajutor n-au profitat popoarele din „lumea a treia", el a adus în schimb oamenilor de afaceri americani avantaje considerabile: ele au furnizat tranzacții importante în favoarea monopolurilor americane, au orientat economiile naționale către sistemul „întreprinderii libere" în sînul cărora firmele americane pot prospera.

Este clar că această nouă strategie, prezentată ca o „dezangajare" americană, urmărește în fond aceleași scopuri prin mijloace diferite.

reflector

„ȘTIU UNDE SE AFLĂ BORMANN"

După Eichman și Franz Stangl, se pare că și Martin Bormann, unul dintre criminalii de război cei mai căutați va fi în sfîrșit prins și deferit justiției. Aceasta, judecînd după dezvăluirile senzaționale făcute ziarului „The Evening Standard" de omul de afaceri englez Ronald Grey din Londra. „Eu l-am trecut peste granița germano-daneză pe Bormann", declară Grey. „Aceasta s-a petrecut la 21 martie 1946, lîngă Flensburg. Îmi este cunoscut tot ce s-a întîmplat cu el ulterior și unde se află acum". Într-o convorbire cu ziariștii, Grey a refuzat să spună ce l-a determinat să procedeze astfel. El a dezvăluit, însă, că operațiunea a fost inițiată de o organizație ilegală însărcinată cu salvarea căpeteniilor naziste din Germania învinsă, că el însuși a condus întreaga acțiune, deoarece cunoștea foarte bine situația de la punctul respectiv de frontieră și pe oamenii din împrejurimi. „În afară de mine, astăzi mai există numai doi oameni care știu unde este adăpostul lui Bormann, subliniază Grey. Amîndoi sînt colaboratori de seamă ai lui Bormann...".

Întrebat de ce a făcut aceste dezvăluiri abia acum, Grey a răspuns tot atît de misterios: „După ce în anul 1964 s-a decretat amnistia criminalilor de război, am hotărît să nu mai tac ci să spun tot ce știu... Am adunat cu grijă dovezi și materiale și în 1967 am trimis procurorului de stat vest-german două rapoarte ample. Dar ele n-au ajuns la destinație". După doi ani, motivele tăcerii au devenit clare și în cele din urmă s-a apelat la Tribunalul de la Frankfurt, care se ocupă cu investigarea crimelor de război și urmărirea înfăptuitorilor lor. În prezent, întreaga chestiune se află în mîinile tribunalului respectiv. „Sînt convins, a încheiat Grey, că îi voi ajuta să ajungă în cîteva săptămîni la adresa exactă, la omul căutat". Din Londra s-a anunțat că zilele acestea Ronald Grey a plecat la Frankfurt, unde va face depoziții cu ușile închise.

(Din „Borba")

RELAȚII NIGERIANO-GABONEZE

Gabonul a fost unul din cele patru state africane care au recunoscut oficial „Republica Biafra". Recent, într-un interviu acordat revistei „Jeune Afrique", Albert-Bernard Bongo, președintele Republicii Gabon, s-a referit la relațiile dintre țara sa și Nigeria. „Noi nu ne-am opus niciodată în mod categoric autorităților de la Lagos, declară Bongo. Totdeauna am crezut că soluția problemei constă în conciliere. Eu personal am intervenit pentru a favoriza succesul tuturor tentativelor de negocieri care s-au dus în această tragică perioadă. Care poate fi consecința asupra relațiilor noastre cu Nigeria? Subliniez că, de altfel, noi nu întrețineam relații diplomatice directe înaintea conflictului. Situația rămîne deci la fel cu cea care exista înainte de 1967".

The Economist

ANTILE: SUBSTRATUL ECONOMIC AL CONFLICTELOR

PENTRU moment, dr. Eric Williams a supraviețuit. Vreo 40 de militanți din Trinidad ai mișcării „Black Power" au fost întemnițați, și pe străzile capitalei, Port of Spain, a fost restabilit calmul. Dar rebelii din armată continuă să ocupe baza Chaguaramas, și eforturile dr. Williams de a trata cu ei ar putea să ducă doar la întărirea poziției lor. Dr. Williams a stabilit un nou impozit de 5 la sută la profiturile firmelor străine și afirmă că va folosi fondurile adunate astfel pentru a finanța un program de lucrări publice care va crea noi locuri de muncă. Dar această măsură nu va satisface pe radicali, care au cerut confiscarea tuturor proprietăților străine din insulă. Dr. Williams caută un compromis, dar nu-l va găsi ușor. El și-a dat seama că poziția sa politică reformistă este străină noului climat.

Dr. Williams este una din victimele potențiale ale mișcării „Black Power", care cîștigă teren în întreaga zonă anglofonă a Caraibilor. Obiectivele ei nu sînt definite în mod clar. Zona Caraibilor „exportă" de decenii conducători ai mișcării „Black Power". Marcus Garvey și Stokely Carmichael s-au născut la Port of Spain. Acum ideile lor sînt traduse în viață. Insulele Bahamas au constituit recent sediul unei conferințe a mișcării „Black Power" la care au participat delegați de pe tot teritoriul Statelor Unite, iar Stokely Carmichael va face o călătorie în Guyana. Indiferent de numele pe care și-l dă mișcarea (de la partidul afro-caraibian din Antigua, pînă la Ras Tafaris din Jamaica și Musulmanii Negri din Bahamas), „Black Power" a apărut drept forța reală de opoziție în majoritatea insulelor din zona Caraibilor. Radicalii caraibieni consideră oameni ca dr. Williams drept „afro-saxoni", păzitori locali ai capitalului străin.

Violența din insule este o reacție la nemulțumirile sociale, și în special la inegalitățile vizibile de avere. Micile economii ale insulelor din zona Caraibilor depind aproape pe de-a-ntregul de capitalul străin și de turism. Jamaica are bauxită și Trinidadul dispune de petrol și gaze naturale, dar celelalte insule anglofone sînt lipsite de bogății naturale importante. Populația totală a Zonei de Liber Schimb a Caraibilor este de aproximativ 4 500 000 de locuitori, împrăștiați pe vreo 24 de insule. Turismul menține în viață majoritatea insulelor mai mici, iar în Antigua contribuie cu 89 la sută la venitul național. Dar înflorirea turismului a reamintit mai mult decît orice locuitorilor de sărăcia și vulnerabilitatea lor economică. Afluxul anual de occidentali avuți care vin să petreacă pe coastele mereu însorite ale Caraibilor a avut alte efecte. Culmea luxului se ciocnește cu culmea sărăciei. Domeniile milionarilor ca acela de la Mill Reef, în Antigua, contrastează violent cu așezările de cocioabe ale șomerilor. Multe din plăjile cele mai bune sînt rezervate exclusiv turiștilor. Cînd hotelurile sînt pline, prețurile alimentelor și băuturii, ale taxiurilor și serviciilor cresc vertiginos.

Ținînd seama că procentul șomajului variază între 15 și 30 la sută, și populația crește anual cu aproximativ 3 la sută, orice guvern din zona Caraibilor trebuie să facă față problemei de a crea repede noi locuri de muncă. Vechea supapă de siguranță a migrației în Anglia a fost închisă acum.

În aceste condiții, zona Caraibilor, în ansamblu, a devenit explozivă.

Yokohama: peste 2 000 de tineri din întreaga Japonie, inclusiv din Okinawa, au participat la un miting organizat în favoarea abrogării tratatului japono-american, al cărui termen expiră la 23 iunie a.c.

profil

Sirimavo BANDARANAIKE

primul ministru al Ceylonului

Frontul Unit al Forțelor de Stînga din Ceylon a obținut 115 din cele 157 de mandate. În urma actualei repartiții din cadrul Parlamentului (90 de locuri sînt deținute de Sri Lanka, partidul doamnei Bandaranaike și 25 de către partidul comunist și Lanka Sama Samaj Party) în funcția de prim-ministru al țării a fost numită Sirimavo Bandaranaike.

Născută la 17 aprilie 1916 la Colombo, Sirimavo Bandaranaike și-a făcut studiile într-o instituție catolică din orașul natal. Intrarea în viața politică s-a datorat unor circumstanțe care aveau să-i imprime o poziție neabătută față de problemele fundamentale ale dezvoltării țării: doamna Bandaranaike a preluat conducerea partidului libertății în urma asasinării, în 1959, a soțului său, Solomon Bandaranaike, liderul partidului și care deținea pînă atunci postul de prim-ministru. Imediat după tragica înlăturare de pe scena vieții politice ceyloneze a fostului prim-ministru, membrii partidului libertății au propus conducerea mișcării politice al cărui promotor fusese Solomon Bandaranaike soției acestuia. Astfel, Sirimavo Bandaranaike este chemată să formeze, în 1960, guvernul. În această perioadă, doamna Bandaranaike s-a făcut cunoscută prin luarea unei serii de măsuri democratice venite în sprijinul procesului de modernizare a societății și economiei ceyloneze.

Printre acestea se includ reformele privind naționalizarea școlilor particulare și confesionale, naționalizarea societăților de asigurare și a întreprinderilor de distribuție a carburanților, subvenționarea de către stat a producției de orez etc.

Datorită acestei politici, practicate în sprijinul maselor largi populare, guvernul Bandaranaike a devenit ținta atacurilor forțelor de dreapta care au reușit, în 1965, să înlăture frontul de stînga de la putere.

La recentele alegeri însă, alegătorii s-au pronunțat, fără echivoc, în favoarea doamnei Bandaranaike care a anunțat un program apreciat ca fiind mai puternic marcat spre stînga în comparație cu programul enunțat cu ocazia primei investituri. În legătură cu aceasta, actualul guvern și-a făcut cunoscute intențiile ale căror linii de forță sînt trasate, în planul politicii interne, de necesitatea naționalizării bancare și a societăților de import-export, iar în planul politicii externe de recunoaștere a R. P. D. Coreene, a R. D. Vietnam și a G.R.P. din Vietnamul de Sud.

R. B.

poșta redacției

„SRI LANKA FREEDOM PARTY"

Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad. 1) Independența Ceylonului a fost proclamată la 10 decembrie 1947 și completată printr-un decret nouă zile mai tîrziu. Intrarea în vigoare a acestui act nu avea, însă, loc decît la 4 februarie 1948. Partidul care a condus Ceylonul imediat după independență a fost „United National Party" (U.N.P.) căruia, în 1945, i se alăturase mișcarea naționalistă „Sinhala Maha Sabha" condusă de S.W.R.D. Bandaranaike. (Bandaranaike se născuse în 1899, iar din 1936 era ministru). În iulie 1951, Bandaranaike — în acea vreme ministru al sănătății — a demisionat și a trecut în opoziție înființînd partidul „Sri Lanka Freedom" (S.L.F.P.). La alegerile din februarie 1956 (în 1955 Ceylonul devenise membră a Organizației Națiunilor Unite), partidul lui Bandaranaike obține majoritatea și acesta devine prim-ministru. Cînd, la 26 septembrie 1959, S.W.R.D. Bandaranaike este asasinat la conducerea partidului trece soția sa, doamna Sirimavo Bandaranaike. 2) În legătură cu recentele alegeri din Ceylon și personalitatea doamnei Sirimavo Bandaranaike vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 23 și a rubricii „Profil" din acest număr.

RELAȚIILE HISPANO-PORTUGHEZE

Radu Niculescu, București. După preluarea puterii de către Marcelo Caetano, în relațiile hispano-portugheze au intervenit unele elemente noi, de natură să revitalizeze stadiul lor de pînă acum. În acest sens este interpretată și vizita de trei zile pe care a întreprins-o Caetano la Madrid în luna mai, în cursul căreia problemele economice par să fi constituit elementul principal al discuțiilor. Între Spania și Portugalia a fost încheiat în 1939 un tratat de prietenie și neagresiune reînnoit în anul 1948. (Cu prilejul recentei vizite, tratatul a fost prelungit cu zece ani). Totuși, între cele două țări, cooperarea economică era aproape inexistentă. Majoritatea observatorilor atribuiau această carență diferențelor existente în economia și în procesul de dezvoltare al celor două țări, proces mult mai lent în ultima metropolă colonială. Politica adoptată de administrația Caetano a vizat și relațiile cu Spania. Secretarul de stat portughez al industriei, Rogerio Martins, care a făcut o vizită la Madrid, anterior șefului statului portughez, declara : „Pînă acum Spania și Portugalia și-au planificat dezvoltarea ignorîndu-se complet. N-aș putea spune dacă se va reveni asupra acestui lucru dar, deși există numeroase obstacole, personal nu văd de ce nu s-ar încerca o cooperare". Contactele recente dintre autoritățile celor două țări nu par, deocamdată, să sprijine speculațiile potrivit cărora ar fi posibilă înființarea unei „Piețe comune" iberice.

REGLEMENTAREA CONFLICTULUI

Dimitrie Oprea, Cluj. Presa noastră a publicat știrea despre reizbucnirea, în urmă cu cîteva săptămîni, a conflictului dintre Honduras și Salvador. Comisia Organizației Statelor Americane întrunite la sfîrșitul lunii mai la Washington a încercat adoptarea unor măsuri care să ducă la înlăturarea definitivă a conflictului, fără vreun rezultat concret. Trebuie precizat că, în același timp, s-au desfășurat negocieri între ambasadorii Hondurasului, Roberto Perdomo și Salvadorului, Julio A. Rivero. Se pare că, după convorbirile care nu au fost încununate cu succes, părțile au căzut de acord, în principiu, cu condițiile enunțate în planul pacificării. Dezacordul, însă, cu toate că e legat de probleme de mai puțină importanță, persistă în ciuda tuturor eforturilor. Observatorii politici prezenți la Washington sînt de părere că Hondurasul s-ar fi arătat mai puțin dispus să treacă la concesii în cursul negocierilor. Membrii Organizației Statelor Americane păstrează încă speranța în rezolvarea definitivă a diferendului. Aceiași observatori înclină spre părerea că recentele incidente ivite la frontiera dintre Honduras și Salvador, de mică importanță și fără a fi îmbrățișat caracterul armat, nu vor constitui un obstacol suplimentar în negocierile dintre cele două state.

G. Ursulescu, Craiova. Primul ministru suedez Olof Palme a întreprins în urmă cu o săptămînă o vizită particulară în Statele Unite, în cursul căreia s-a întreținut cu secretarul de stat american William Rogers. După cum se știe, guvernul suedez s-a pronunțat în mai multe rînduri împotriva intervenției americane în Vietnam și în Indochina și a hotărît acordarea unui ajutor pentru reconstrucția R.D. Vietnam. În urma declarațiilor amintite, în relațiile americano- suedeze a intervenit o anume răceală concretizată prin sistarea unor acorduri comerciale etc., despre care revista noastră a scris. În cadrul vizitei în Statele Unite, premierul suedez a abordat în discuțiile cu oficialitățile americane și această latură a relațiilor bilaterale.

Zóltán Szabó, Constanța. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Tache Teodorescu, Tulcea. Fostul lider biafrez Odumegwu Ojukwu a primit azil politic în Republica Coasta de Fildeș. Acest stat — alături de Gabon, Zambia, Tanzania și Haiti — recunoscuse Republica Biafra. Faptul că Ojukwu se află în Coasta de Fildeș (unde i s-a interzis orice activitate politică) nu poate duce la izbucnirea vreunui conflict între această țară și Nigeria. Se pare că Ojukwu nu se va mai întoarce în Nigeria. De altfel, el e însoțit de întreaga familie.

TURNUL SOLAR DE LA MEUDON

A. D., București. La Meudon, lîngă Paris, se află instalat cel mai modern turn de observații solare din lume. A fost construit acum patru ani, dar n-a fost dat în exploatare integral decît la sfîrșitul anului 1969. Este înalt de 40 de metri și are, la cota maximă, o platformă cu o circumferință de 56 de metri. Un sistem de oglinzi, instalat pe platformă, captează razele solare și le reflectă în „puțul" turnului, sub formă de imagini de 2-4 mp, care sînt fotografiate din treizeci în treizeci de secunde. Observațiile făcute de cercetătorii respectivi sînt transmise în întreaga lume prin cunoscutele **ursigrame** (telegrame U.R.S.I. = Uniunea Radiofonică Internațională). Instalații similare sînt, în prezent, în 38 de puncte de pe glob, dar cele de la Meudon dețin întîietatea, fiind cele mai moderne și complexe.

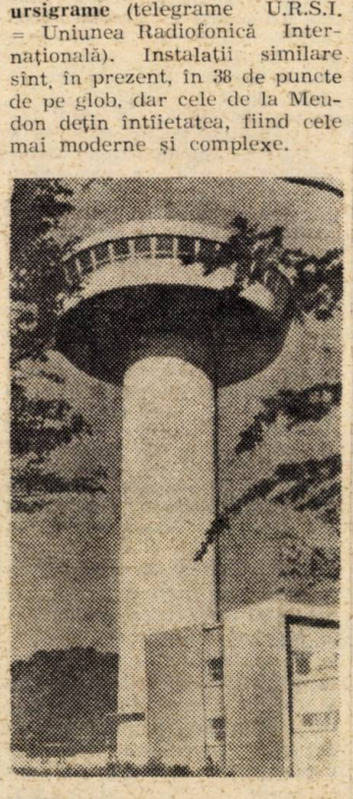

Gh. Dascălu, str. 30 Decembrie, bloc J, sc. A, ap. 5, Babadag-Tulcea dorește să cumpere nr. 1, 2, 3 și 9 din 1963 ale revistei noastre.

PRIMELE CONDAMNĂRI ÎN „AFACEREA MATESA"

I. Călugăru, Bîrlad. — Matesa nu era, inițial, decît o mică întreprindere spaniolă — Maquineria Textil del Norte de Espana — fondată în iulie 1956, cu un capital de 200 milioane de pesetas. Doisprezece ani mai tîrziu, această societate care născocise și construise un război de țesut nemaiîntîlnit, capabil să țeasă orice fără suveică, era înregistrată cu un capital de 600 milioane de pesetas. Faptul că Matesa vinde foarte mult în străinătate și obține credite la comandă nu dădea nimănui de bănuit. Banca Națională a Spaniei a împrumutat întreprinderii peste 10 miliarde de pesetas. Pînă cînd, într-o bună zi, se constată că produsele firmei nu existau sau existau în cantități foarte mici, stocate în depozitele din străinătate. Fondurile împrumutate vistieriei publice fuseseră înghițite de filialele „Matesa" din S.U.A., Canada, Africa, Asia și Orientul Apropiat. Scandalul declanșat a fost caracterizat drept „cel mai mare din istoria spaniolă". În august 1969, directorul general al firmei, Juan Vila Reyes, este arestat. Începe o campanie de presă împotriva abuzurilor și corupției funcționarilor din serviciile guvernamentale. Revista „SP" se pronunță chiar pentru demisia miniștrilor compromiși. Ancheta, deschisă imediat, dezvăluia culpa a 11 înalți funcționari din ministerele finanțelor, economiei și comerțului. Deputatul Angel de Las Cuevas, fost subsecretar la ministerul industriei, implicat în această afacere frauduloasă, este dat în judecată. Puțin mai tîrziu, cînd afacerea va intra în mîinile tribunalului suprem, a fost clar că persoane îndeplinind o funcție mult mai mare se făceau vinovate de participarea la acțiunile firmei : Espinosa San Martin, fost ministru al finanțelor, Garcia Moreno, fost ministru al comerțului și Navarro Rubio, guvernatorul Băncii Spaniei. Recent au fost pronunțate primele condamnări în afacerea „Matesa". Juan Vila Reyes a fost condamnat la trei ani închisoare și un miliard 658 de milioane de pesetas amendă pentru „vina de a fi exportat din Spania, fără aprobarea administrației și folosind procedee clandestine, mari sume de bani". O altă serie de acuzați au fost condamnați la închisoare între 1 și 3 ani și amenzi importante. Procesul nu s-a încheiat însă.

Truța Loghin, Hunedoara. 1) Numele de „dominion" era dat inițial oricărui teritoriu care recunoștea suzeranitatea britanică. Începînd cu anul 1947 termenul de „ dominion" este înlocuit cu cel de membru sau stat al Commonwealth-ului. 2) Vă recomandăm consultarea volumului „5 secole de război secret" în care sînt descrise mari acțiuni de spionaj.

poșta redacției

DE CE HOLLYWOOD ?

Sergiu Hristu, Constanța. Ne întrebați : de ce a fost ales Hollywoodul ca centru al cinematografiei americane ? Răspunsul îl găsim în memoriile lui Cecil Blount De Mille, unul din întemeietorii industriei cinematografice de peste ocean : pentru că într-o anumită zi a anului 1913... a plouat la Flagstaff. În vara acelui an, un cineast necunoscut — marele De Mille de mai tîrziu — a luat trenul spre a merge la Flagstaff, în California, unde intenționa să înființeze un studio cinematografic. Cum în ziua aceea ploua la Flagstaff, De Mille n-a mai coborît din tren ci a mers mai departe, pînă la capătul liniei, aflată într-o mică localitate însorită. Acolo a creat primul studio cinematografic și a turnat filmul „Squaw man". Localitatea s-a numit mai tîrziu Hollywood, iar filmul menționat — care a rulat mulți ani pe ecranele americane — i-a adus lui De Mille primul galon al celebrității.

CONGLOMERATELE

Constantin Parpanete, Hunedoara. Dezvoltarea industrială capitalistă e pe cale să fie aproape în întregime girată de un grup restrîns de societăți care controlează cea mai mare parte a ramurilor economice. Fenomenul — extrem de vizibil în ultimul timp — a făcut obiectul unei recente cărți a lui Robert Lattés, „O mie de miliarde de dolari", apărută în Franța. Numărul acestor societăți industriale numite de americani „Mamouth Companies", este de aproximativ șaizeci, în mare parte societăți nord-americane. Potrivit recomandărilor experților în economie, în următorii cincisprezece ani, ele vor realiza o cifră de afaceri de o mie miliarde de dolari anual, adică aproximativ 16 miliarde pentru fiecare în parte. Robert Lattés citează în cartea sa o serie de exemple concludente. În anul 1960 cifra de afaceri a primelor 50 de societăți industriale americane era egală cu aceea a produsului național brut francez ; opt ani mai tîrziu această cifră reprezenta aproape dublul produsului național brut al Franței, în timp ce beneficiile primelor 500 de societăți industriale (24,2 miliarde dolari) erau egale cu bugetul francez. Firmele General Motors, Standard Oil of New Jersey, Ford și General Electric (cele mai mari societăți industriale) dețineau 22 la sută din totalul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare din întreaga industrie americană. Lattés citează cazul firmei General Motors ale cărei venituri în anul 1965 erau de 50 de ori mai mari decît ale statului Nevada și de 8 ori mai mari decît ale statului New York. Numai flota companiei Standard Oil a depășit-o pe cea a Greciei. Societatea Ling-Temco-Vought a sporit în ultimii cinci ani cifra de afaceri cu 740 la sută, iar profiturile cu 487 la sută. Robert Lattés este de părere că în anul 1985 primele 60 de societăți americane vor întrebuința mai puțin de 1 la sută din populația globului, dar vor realiza mai mult de 25 la sută din produsele industriale. Caracteristica principală a acestor „societăți-mamut" ar fi — spune Lattés — faptul că ele formează un conglomerat „Activitatea conglomeratelor nu mai constă, ca în cazul întreprinderilor tradiționale, în a se interesa de un singur sector industrial, ci în a redistribui fără încetare investițiile sectoarelor capabile să întrețină o creștere intensă și prelungită". Apariția acestor „conglomerate" gigant a fost posibilă și datorită portițelor de scăpare pe care le oferea legea anti-trust-american. Această lege interzice fuziunea a două societăți concurente, a unei societăți cu clientul său sau a unei societăți cu furnizorul său dar oferă posibilitatea fuziunii societăților industriale ale căror activități nu au nici un raport între ele. Cu alte cuvinte, conglomeratele nu vizează monopolizarea producției sau desfacerii mărfurilor într-o singură ramură, ci formarea unei încrengături de activități în care fiecare ramură să fie capabilă să compenseze eventualele pierderi înregistrate în altele. La apariția unui conglomerat, întreaga gestiune și conducere a fostelor firme independente trece în mîinile grupului principal care investește capitalul. Un exemplu elocvent de conglomerat este societatea I.T.T. (International Telephone and Telegraph) care deține mai mult de 150 de filiale în 57 de țări și a cărei activitate cuprinde producția și exploatarea telefonului și telegrafului, industrie hotelieră, papetărie, fabrici de pîine, asigurări, construcții de locuințe, închirieri de automobile etc.

PREVENIREA CATASTROFELOR NATURALE

I. Alexandrescu, București; Ad. Ionuț, Galați. 1) Nu există nici o știință sau tehnologie care să prevină catastrofele naturale (cutremure, erupții vulcanice, inundații, avalanșe, alunecări de teren, epidemii etc) în totalitatea lor, deși într-o oarecare măsură, pentru unele din ele, oamenii de știință pot face o prognoză. În ciuda minimelor rezultate, nu puțini sînt cei care încearcă, în laboratoare deocamdată, soluționarea acestei importante probleme pentru economia mondială. Michael Fournier D'Albe amintește într-un articol publicat în „Chronique de l'Unesco" despre întreprinderile cercetătorilor în vederea prevenirii catastrofelor naturale. Dintre calamitățile care lovesc economia și viața socială, două produc pagube uriașe : cutremurele și inundațiile. Faptul că nu există încă nici o metodă adecvată de prevedere a cutremurelor se datorează adîncimii mari care generează fenomenul, inaccesibilă observării directe. Dacă momentul izbucnirii cutremurelor nu poate fi prevenit, în urma celor 60 de ani de cercetări neîntrerupte oamenii de știință au stabilit, totuși, zonele în care se produc cutremurele : zona care străjuiește Oceanul Pacific și zona care traversează Marocul, Mediterana, Orientul Mijlociu și Asia Centrală. În acest fel se pot întocmi hărți ale zonelor seismice și, plecîndu-se de la datele existente, se încearcă prevederea intensității maxime care poate fi atinsă într-un loc anume. Una din soluțiile de luptă împotriva cutremurelor, propusă în mai multe rînduri, este construirea obiectivelor industriale sau a locuințelor în așa fel, încît cutremurele să nu le mai poată distruge sau să producă numai pagube infime. Dificultatea care se ivește în asemenea proiecte se află în metodele și materialele de construcție locale și tradiționale, care diferă de la țară la țară. În același timp construcția unor clădiri care să reziste cutremurelor duce la sporirea cheltuielilor — lucru destul de important în țările lumii „a treia". Obstacolele numeroase ivite pe parcurs au împiedicat, pînă în prezent, aplicarea soluțiilor încercate în laboratoare. 2) Dintre catastrofele naturale, inundațiile provoacă cele mai mari pierderi umane și materiale. Nici inundațiile nu pot fi prevăzute, în general, din două motive : nu apar decît în urma unor precipitații abundente ; fiecare curs de apă are un regim propriu de inundație care trebuie studiat în amănunțime pentru a se lua măsuri de prevedere. UNESCO, prin programul Deceniul hidrologic internațional, vizează stabilirea unui proiect de prevedere al inundațiilor. Deoarece, în aceste momente, nu se poate lupta împotriva precipitațiilor, se consideră că metoda esențială este acțiunea asupra bazinului fluvial : plantarea de păduri, construcția de baraje și diguri.

SITUAȚIA ECONOMICĂ BRAZILIANĂ

N. Andrei, Timișoara. În ultimii ani, una din problemele cele mai importante cu care se găseau confruntate autoritățile braziliene a fost înlăturarea inflației care a atins în 1963 cifra impresionantă de 80 la sută. În cinci ani (1964—1969) această cifră a scăzut la 20 la sută, reducîndu-se, în ultimul timp, la jumătate. Rezultatele măsurilor adoptate de guvern care, toate, urmau să determine o dezvoltare accelerată a economiei braziliene, sînt oglindite în creșterea produsului intern brut.

Aristotel Codreș, com. Siliștea Crucii, jud. Dolj. Recenzia trimisă de dv. este interesantă, dar depășește preocupările revistei noastre. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Cinema".

Gheorghe Marinaș, Cluj. Vă mulțumim pentru aprecierile privind revista noastră. După cum ați putut constata, o parte însemnată din articolele apărute în revistă sînt însoțite de hărți ilustrînd problemele tratate.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

3DH-200

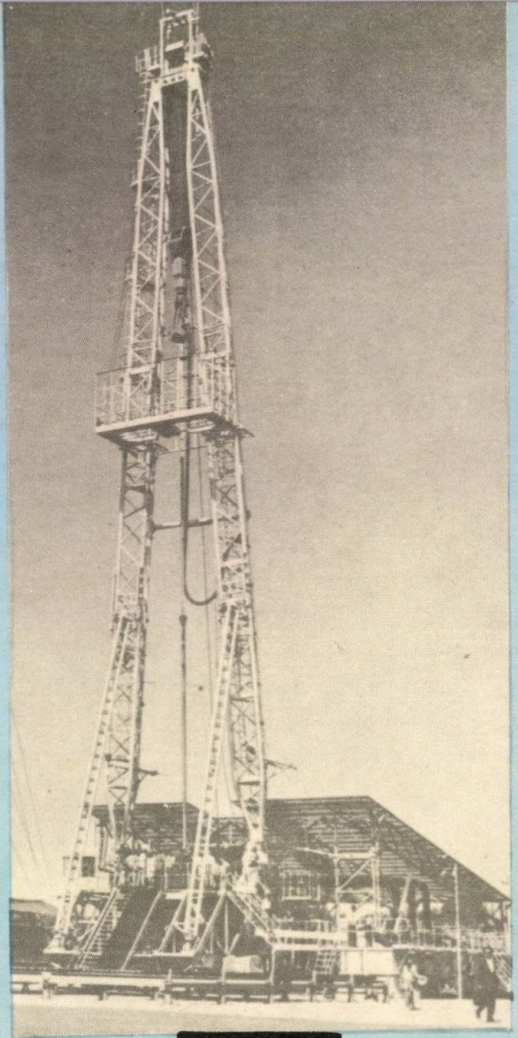

Uzina de utilaj petrolier

1 MAI

Ploiești

Strada Democrației nr. 121

CARACTERISTICELE TEHNICE ALE INSTALAȚIEI DE FORAJ 3DH-200

• Sarcina maximă de lucru la cîrlig	250 t.f.
• Sarcina normală de lucru la cîrlig	200 t.f.
• Adîncimea recomandată pînă la care se poate fora, cu prăjini de 4,1/2 in	5 000 m
• Puterea instalată	2 100 CP
• Numărul de grupuri de foraj GF 820 Bb	3
• Diametrul cablului de manevră	32 mm
• Sistemul de manevră (macara, geamblac)	6 × 7 role
• Numărul de viteze la toba de manevră a troliului	4 + 2 revers
• Înălțimea utilă a mastului (măsurată de la podul sondei pînă sub grinda geamblacului	41,8 m
• Numărul de pompe pentru noroi ce pot fi antrenate la transmisia instalației	2
• Puterea maximă a fiecărei pompe ce poate fi antrenată de instalație	800 C.P.
• Acționarea comenzilor pneumatice :	Centralizată la pupitrul de comandă

COMBINATUL DE EXPLOATARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI

IAŞI

produce :

- **Mobilă de bucătărie „Dafin“**
- **Garnituri de mobilă „Cluj 2“**
- **Garnituri pentru camera de zi „M. 513“**
- **Cuierul pom „Mara“**

Toate produsele se remarcă prin însuşirile lor funcţionale şi estetice

Lei 2

LUMEA

Nr. 25 *18 iunie 1970*

VIZITA ÎN FRANȚA A PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT NICOLAE CEAUȘESCU

Lucrările Comitetului pentru dezarmare

Marea Britanie la ora alegerilor

Din istoria Crucii Roșii Internaționale

VIZITA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT, NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN FRANȚA

La plecare,
pe aeroportul Băneasa

Aeroportul Orly.
A venit
în întîmpinare
primul ministru
Chaban Delmas

La Elysée,
președintele Consiliului de Stat,
Nicolae Ceaușescu,
și președintele Franței,
Georges Pompidou,
trec în revistă garda de onoare

Întrevedere
între cei doi
președinți

LUMEA

Nr. 25 (347) — 18 iunie 1970

sumar

2 MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A RELAȚIILOR RO-MÂNO-FRANCEZE. VIZITA ÎN FRANȚA A PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT, NICOLAE CEAUȘESCU. *Constantin Florea*

CONVORBIRI, INTERVIURI

9 MEHRDAD PAHLBOD, ministrul culturii și artelor din Iran
11 WILLY BRANDT, cancelarul R.F. a Germaniei

CORESPONDENȚE

7 MOSCOVA. Alegerile pentru Sovietul Suprem al U.R.S.S.
15 LONDRA. Finiș în cursa electorală. *Frank Allaun*
20 ROMA. Vot regional — responsabilități naționale. *Francesco Gozzano*

ARTICOLE

8 Dezbaterea dezarmării. *Sergiu Verona*
10 În spiritul bunelor relații între România și R.F.G.
12 România și colaborarea interbalcanică. *Dr. Gh. Colț și Ion Mielcioiu*
18 Al 2-lea Congres Mondial al Alimentației. *Addeke Hendrik Boerma*
21 Recidiva răpirilor
22 În lumea științei și a tehnicii. *Mircea Grigorescu*
24 Pe fond alb o cruce roșie. *Ion Aszódy*

REPORTAJ PE GLOB

16 Întîlnire cu Islanda. *Liviu Rodescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Life, Le Monde, Croissance des Jeunes Nations, Le Monde Diplomatique

PROFIL

30 KARL AUGUST FAGERHOLM

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Moment important în dezvoltarea multilaterală a relațiilor româno-franceze

Interviu cu

WILLY BRANDT

cancelarul R. F. a Germaniei

România și colaborarea interbalcanică

Din actualitatea internațională:

- ***MOSCOVA: Alegerile pentru Sovietul Suprem al U. R. S. S.***
- ***GENEVA: Dezbaterea dezarmării***
- ***LONDRA: Finiș în cursa electorală***
- ***BUENOS AIRES: Recidiva răpirilor***
- ***ROMA: Vot regional — responsabilități naționale***

Reportaj pe glob

Islanda

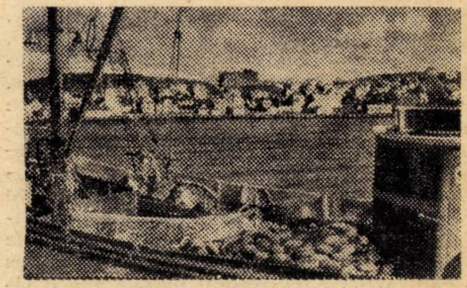

Din istoria Crucii Roșii Internaționale

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A RELAŢIILOR ROMÂNO-FRANCEZE

VIZITA ÎN FRANŢA A PREŞEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT, NICOLAE CEAUŞESCU

De la trimisul nostru la Paris Constantin Florea

Luni după-amiază Parisul a întîmpinat sărbătorește sosirea președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu și a soției sale, Elena Ceaușescu, care la invitația președintelui Republicii Franceze, Georges Pompidou, fac o vizită oficială în Franța. Manifestările de caldă ospitalitate cu care populația pariziană i-a salutat pe distinșii oaspeți reprezintă, fără îndoială, expresia sentimentelor îndelungate de vie simpatie nutrite de popoarele român și francez unul față de celălalt, a înaltei considerații față de președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Bienvenue à Nicolae Ceaușescu !", „Vive l'amitié franco-roumaine !", „Vive la Roumanie !" — cu aceste cuvinte au întîmpinat parizienii sosirea pe pămîntul francez a înaltului oaspete român, prima vizită a unui șef de stat al României în Franța. Simpatia orașului-gazdă s-a făcută simțită încă de la esplanada Palatului invalizilor, pavoazată sărbătorește cu steaguri tricolore române și franceze, unde președintele Nicolae Ceaușescu a fost condus în elicopter după sosirea pe aeroportul Orly, și a însoțit cortegiul automobilelor oficiale de-a lungul întregului traseu spre Palatul Elysée. Aici, la reședința președintelui Republicii Franceze, președintele Nicolae Ceaușescu a fost primit de președintele Georges Pompidou, cu care a avut apoi o primă convorbire. În după-amiaza aceleiași zile la Quai d'Orsay, Palatul Ministerului Afacerilor Externe, reședința oficială rezervată președintelui român în timpul ședерii la Paris, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe membrii corpului diplomatic, pe președinții grupurilor parlamentare de prietenie franco-române din Adunarea Națională și din Senat. Un dineu oferit de președintele Georges Pompidou la Palatul Marele Trianon și un spectacol de balet la Teatrul Louis XV din Versailles au încheiat programul primei zile a vizitei.

Marți dimineața, după depunerea unei coroane de flori la Mormîntul Eroului Necunoscut, la Elysée s-a desfășurat o a doua convorbire oficială între cei doi președinți.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele municipalității pariziene. Întîmpinîndu-l în cadrul unei ceremonii festive la vechea primărie a capitalei franceze, președintele Consiliului Parisului, Etienne de Véricourt, a subliniat impresia profundă pe care i-a lăsat-o recenta sa vizită în România, precum și simpatia de care poporul nostru se bucură în Franța. Mulțumind pentru călduroasa primire, președintele Consiliului de Stat al României a evocat tradițiile multiseculare ale Parisului, unde, de-a lungul anilor s-au format în spiritul gîndirii umaniste franceze, numeroși oameni de seamă români, patrioți și progresiști care și-au înscris numele în istorie, personalități culturale și științifice.

La amiază, ministrul afacerilor externe al Franței și soția sa, Lucie Schumann, au oferit un dejun la palatul Quai d' Orsay, în cinstea președintelui Consiliului de Stat al României și a soției sale, Elena Ceaușescu. Salutînd pe înalții oaspeți, Maurice Schumann a spus : *„Iată că viața îmi aduce azi o adevărată satisfacție, o recompensă — faptul de a vă primi aici în calitatea mea de ministru al afacerilor externe"*. Amintind prima sa vizită în România, în 1965, cînd, ca președinte al Comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naționale, venise la București în vederea punerii primelor jaloane ale unei politici de cooperare, ministrul a subliniat evoluția ascendentă a acestei politici.

În toastul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat satisfacția pentru climatul în care se desfășoară vizita sa și pentru discuțiile purtate în acest cadru. *„V-ați referit, a spus președintele Consiliului de Stat, la faptul că nu există probleme contencioase între România și Franța. Trebuie considerat — ca să spun așa — că aceasta corespunde adevărului în cea mai mare parte, pentru că există un anumit «contencios» ; cel puțin noi considerăm că nivelul relațiilor dintre Franța și România, îndeosebi în domeniul economic, este sub posibilități și sub dorințele noastre. Dar considerăm că este un contencios care se poate rezolva pe cale pașnică, în sensul de a găsi căile ca relațiile de colaborare și cooperare între Franța și România să se ridice cel puțin la nivelul relațiilor politice. În acest context, apreciez că discuțiile de pînă acum și contactele între miniștrii români și francezi vor fi încununate de rezultate bune"*.

Referindu-se apoi la comuna preocupare a celor două țări pentru securitatea continentului nostru, și pentru pacea lumii întregi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : *„Desigur, în Europa sînt multe probleme nerezolvate. O conferință nu le va putea soluționa pe toate deodată și nici nu trebuie să ne propunem acest lucru. Rezolvarea lor va trebui făcută în timp, iar o conferință europeană care ar putea să adopte niște hotărîri de renunțare la folosirea forței în raporturile dintre statele europene, hotărîrea ca ele să decidă singure asupra dezvoltării și colaborării, fără discriminări în domeniul cultural, științific și tehnic, ar avea o importanță deosebită pentru viitorul Europei și ar deschide calea pentru soluționarea și a celorlalte probleme. În definitiv, de ce să nu realizăm și în Europa, sub egida Națiunilor Unite eventual, un organism de colaborare permanent, care să ajute la promovarea colaborării dintre statele de pe continentul nostru. În acest spirit abordează România problema securității europene și considerăm că aceasta corespunde intereselor tuturor națiunilor de pe continent.*

Sînt fericit să constat că, în obiectivul acesta, între România și Franța există o identitate de vederi și sperăm că și în căile practice ne vom apropia, vom acționa pentru realizarea conferinței".

În cursul după-amiezii, după vizitarea uzinelor de la Flins, lîngă Paris, ale regiei naționale „Renault" — ale căror legături cu uzina de autoturisme din Pitești ilustrează eficiența cooperării economice între cele două țări — înalții oaspeți români au sosit la sediul U.N.E.S.C.O. În călduroasul salut pe care li l-a adresat, directorul general *René Maheu* a subliniat participarea foarte

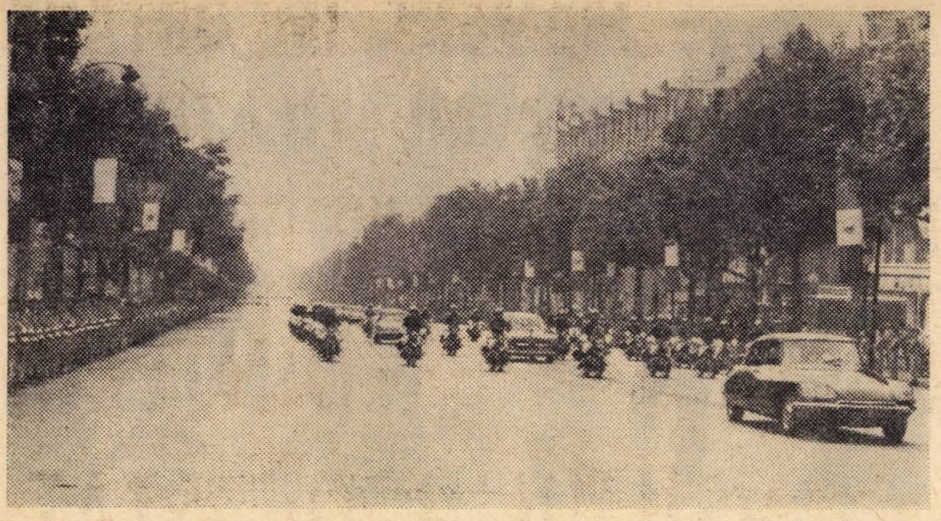

Cortegiul oficial pe Avenue des Champs Elysées, pavoazată cu tricoloruri franceze și române

La Arcul de Triumf

vie a României la activitatea U.N.E.S.C.O., inițiativele ei remarcabile. „*Eu însumi*, a declarat vorbitorul, *am putut să constat că sînt puține țări în care scopurile și activitățile organizației să fie atît de bine cunoscute și să beneficieze de un sprijin atît de larg*".

În cuvîntul de răspuns pe care l-a rostit, tovarășul *Nicolae Ceaușescu* a insistat asupra importanței deosebite a misiunii ce revine U.N.E.S.C.O. în lumea contemporană: „*România socialistă, a spus președintele Consiliului de Stat, este profund interesată ca activitatea care se desfășoară în cadrul U.N.E.S.C.O. să sprijine progresul popoarelor, îndeplinirea aspirațiilor lor spre o viață mai bună.*

Cu atît mai mult astăzi, cînd în lume mai sînt încă focare de încordare, cînd armele create de om distrug bunuri materiale și spirituale, organizațiile internaționale ale O.N.U. trebuie să militeze cu hotărîre pentru ca locul politicii de dominație și de asuprire a altor popoare să îl ia politica de colaborare, de cooperare între națiuni egale în drepturi. Numai pe această cale și numai astfel organizațiile internaționale, așa cum este și U.N.E.S.C.O., vor putea contribui la promovarea unor relații noi între popoare, la lichidarea sau micșorarea decalajului dintre țările dezvoltate și țările subdezvoltate, vor putea să justifice încrederea și așteptările popoarelor. La înfăptuirea acestor imperative sînt chemate să-și aducă contribuția toate țările, indiferent de orînduirile lor sociale și politice, de mărimea teritoriului și a populației, de forța lor economică și militară".

Seara, la ambasada română din Paris, a avut loc un dineu oficial oferit de președintele Nicolae Ceaușescu.

Miercuri dimineața a avut loc a treia și ultima convorbire între cei doi președinți, iar la ora 11,30, în Parcul Elysée, președintele Nicolae Ceaușescu și-a luat rămas bun de la președintele Georges Pompidou, începîndu-și din după-amiaza aceleiași zile vizita în sudul Franței.

În afara celor trei întîlniri pe care președintele Consiliului de Stat al României le-a avut cu președintele Republicii Franceze, au avut loc în aceste zile întrevederi între membrii guvernului român care îl însoțesc pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în călătorie și membri ai guvernului francez. Astfel, prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Ilie Verdeț, a fost primit marți după-amiază de primul ministru al Franței, Jacques Chaban-Delmas; în cursul convorbirii, care s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă cordialitate, au fost abordate probleme privind dezvoltarea relațiilor bilaterale și a cooperării dintre Franța și România. De asemenea, a avut loc între ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, și ministrul afacerilor externe al Franței, Maurice Schumann, o întrevedere în cursul căreia a avut loc un schimb de vederi cu privire la relațiile dintre România și Franța și s-a făcut un tur de orizont asupra vieții internaționale; la sfîrșitul întîlnirii, cei doi miniștri ai afacerilor externe au procedat la schimbul instrumentelor de ratificare a convenției consulare încheiate între România și Franța. Ioan Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini, s-a întîlnit cu François Xavier Ortoli, ministrul francez al dezvoltării industriale și cercetării științifice; cu acest prilej au fost examinate probleme ale cooperării bilaterale între industriile celor două țări în domeniile construcțiilor mecanice, electrotehnice și electronicii, precum și posibilitatea extinderii unor acțiuni de acest gen aflate în curs, în cadrul unor acorduri de lungă durată. Cornel Burtică, ministrul comerțului exterior, și Gheorghe Cioară, prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării, au avut o întrevedere cu Valéry Giscard d'Estaing, ministrul francez al economiei și finanțelor; în cursul întîlnirii au fost discutate, într-un spirit constructiv, de colaborare și înțelegere reciprocă, probleme privind schimburile comerciale, precum și cooperarea franco-română și pe terțe piețe. Ministrul comerțului exterior a avut apoi o convorbire cu Yvon Morandat, președintele societății „Charbonnages de France", în legătură cu dezvoltarea cooperării în domeniul siderurgiei și petrochimiei. În același timp, prim-vicepreședintele Comitetului de Stat al Planificării s-a întîlnit cu P. Despraires și A. de Spengler, directori la societatea „Elf-Erap", luîndu-se în discuție cu acest prilej modalitățile de concretizare a posibilităților de cooperare pe terțe piețe în explorarea de zăcăminte și hidrocarburi.

Sub semnul cordialității și stimei

Pe străzile și bulevardele Parisului, în piețe, locuitorii capitalei Franței au ținut să-i salute pe înalții oaspeți români exprimîndu-și astfel bucuria de a fi gazde ale președintelui Consiliului de Stat al României, stima și prețuirea pentru poporul român, pentru eforturile și realizările sale, pentru politica externă de pace și colaborare între popoare pe care România o promovează cu consecvență în viața internațională. Multiple acțiuni au marcat de altfel aici, în Franța, apropierea vizitei președintelui Consiliului de Stat al României, constituind un preludiu la manifestările de prietenie care în aceste zile vin să întărească vechile — dar mereu îmbogățite cu noi valențe — legături franco-române. Deschiderea unor expoziții românești de deosebită valoare, prezentarea în cadrul emisiunilor de radio și televiziune a numeroase programe consacrate României, apariția în librării a unor lucrări despre țara noastră — printre care la loc de frunte se înscrie culegerea de articole și cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — toate acestea, ca și alte numeroase manifestări ale prieteniei româno-franceze, s-au bucurat de o largă audiență în rîndurile opiniei publice de aici.

Cu un deosebit interes au fost primite amplele interviuri acordate de președintele Consiliului de Stat al României ziarelor „*Le Figaro*", „*L'Humanité*", „*Le Monde*" și *Televiziunii franceze*. În pregătirea vizitei, presa franceză a publicat de asemenea numeroase articole și reportaje despre realitățile românești, despre succesele țării noastre în dezvoltarea economică, despre cursul ascendent al relațiilor reciproce dintre România și Franța. Relevînd importantele succese obținute de România pe calea industrializării, ziarul „*Le Monde*", într-un articol intitulat „*O țară în curs de dezvoltare rapidă*", subliniază, printre altele, ritmurile deosebit de înalte ale creșterii producției industriale românești, care a înregistrat în ultimii 25 de ani „*un progres cu adevărat spectaculos*".

La rîndul său, ziarul „*Combat*", într-un articol intitulat „*Șeful statului român în Franța*", se oprește asupra semnificației vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare româno-franceză, subliniind că această vizită se înscrie „*ca un eveniment în istoria franco-română*".

VIZITA ÎN FRANȚA A PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT, NICOLAE CEAUȘESCU

Sosirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu soția la Hôtel de Ville

Ziarele franceze apreciază vizita șefului statului român ca un eveniment însemnat atît pentru dezvoltarea relațiilor româno-franceze, cît și pentru îmbunătățirea climatului politic internațional. De pildă, se subliniază, printre altele, faptul că sosirea la Paris a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie un eveniment important nu numai pentru că este vorba de prima vizită oficială pe care un șef al statului român o face în Franța, ci îndeosebi pentru că tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat și secretarul general al Partidului Comunist Român, se află în fruntea unei țări care de un sfert de veac construiește socialismul, apreciindu-se că întîlnirea între șefi de state ale căror regimuri economice și sociale sînt diferite capătă, datorită acestui fapt, o semnificație deosebită. Ziarele remarcă în același timp faptul că, așa cum scrie *„Le Monde"* de pildă, *„este pentru prima oară de la alegerea sa ca președinte al Republicii, acum un an, cînd domnul Pompidou primește un șef de stat străin în vizită oficială"*.

O deosebită importanță acordă presa pariziană convorbirilor politice dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Georges Pompidou. Sub titlul *„Primele convorbiri politice Ceaușescu-Pompidou"*, ziarul *„Le Figaro"* publică un amplu articol care arată printre altele că *„Parisul acordă o foarte mare importanță convorbirilor ce vor avea loc cu prilejul scurtei vizite în Franța a președintelui român. Însuși domnul Pompidou a ținut să sublinieze aceasta în interviul acordat ziarului românesc «Scînteia»"*. În continuare se subliniază că în cadrul convorbirilor *„va fi mai ales vorba despre destindere și securitate în Europa, pe lîngă problemele privind relațiile bilaterale pe plan economic și cultural"*. Reproducînd cuvintele președintelui Pompidou, care și-a exprimat speranța că actuala vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu va constitui un nou progres în dezvoltarea și lărgirea cooperării dintre Franța și România, precum și o contribuție la cauza destinderii europene — ziarul *„La Nation"* scrie : *„Această prefață a șefului statului la cele trei întrevederi pe care le va avea cu președintele român reflectă esența relațiilor dintre cele două țări : schimburi bilaterale în planul dezvoltării pe plan cultural, economic și tehnic, o concepție în bună parte apropiată pe planul raporturilor internaționale"*. Ziarul *„Paris-Jour"* publică sub titlul *„O săptămînă franco-română"* un articol semnat de cunoscuta comentatoare Geneviève Tabouis, în care se arată între altele că *„principalele subiecte susceptibile a fi tratate în cadrul convorbirilor vor fi problemele bilaterale economice și sociale, probleme internaționale ca de exemplu conferința pentru securitate europeană..."*

Mersul ascendent al relațiilor româno-franceze

Vizita actuală în Franța a președintelui Consiliului de Stat Nicolae Ceaușescu se înscrie firesc în cadrul general al activității internaționale desfășurate de România. Acordînd o atenție deosebită dezvoltării prieteniei și colaborării frățești cu țările socialiste — obiectiv central al politicii sale externe — țara noastră acționează totodată pentru extinderea continuă a raporturilor sale economice, politice, tehnico-științifice și culturale cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. În condițiile lumii contemporane, împărțită în state cu sisteme social-politice diferite, coexistența pașnică activă între aceste state, dezvoltarea multilaterală a colaborării și cooperării între toate popoarele constituie o premisă fundamentală a destinderii internaționale, a securității și păcii. În același timp, viața demonstrează deosebit de limpede faptul că astăzi, cînd desfășurarea furtunoasă a revoluției științei și tehnicii determină profunde mutații de structură în dezvoltarea forțelor de producție ale societății, participarea activă a tuturor statelor la circuitul mondial obiectiv de valori materiale și spirituale se impune cu forța unui imperativ istoric pentru progresul fiecărei țări, ca și al comunității internaționale în ansamblu.

În acest context, dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Franța corespunde dorinței și intereselor majore ale celor două popoare, unite de-a lungul secolelor prin originea latină comună, prin afinitățile de limbă și cultură, printr-o puternică atracție spirituală, precum și prin aspirațiile comune spre libertate națională și dreptate socială, spre împlinirea idealurilor nobile de progres și demnitate ale omului, de asigurare a păcii și prieteniei între toate popoarele. Pe acest fundament istoric s-a ridicat în ultimii ani și mai trainic edificiul colaborării prietenești dintre România și Franța, spre binele celor două popoare, a cauzei destinderii, păcii și progresului general. Este concludent în acest sens cursul continuu ascendent pe care îl înregistrează relațiile româno-franceze, expresie a dorinței și hotărîrii factorilor de răspundere din cele două țări de a înainta constant pe calea adîncirii cooperării reciproce atît în planul legăturilor bilaterale, cît și în cel al acțiunii de sporire a contribuției fiecărei țări la promovarea ideilor de pace și securitate în Europa și în lumea întreaga.

Se dezvoltă favorabil relațiile economice dintre Franța și România. În ultimii ani, schimburile comerciale reciproce — care au ocupat totdeauna un loc însemnat în comerțul exterior al țării noastre — au sporit și s-au diversificat continuu. Astfel, în anii 1965-1969, pe baza acordului de lungă durată, schimburile comerciale reciproce au sporit de 2,3 ori, volumul lor total ridicîndu-se în 1969 la peste 800 milioane franci francezi. Actualmente Franța se situează pe un loc de frunte în schimburile comerciale ale României cu țările occidentale. Funcționează, de asemenea, unele societăți mixte comerciale româno-franceze (Decofra, Sotecom) pentru exportul produselor românești din anumite ramuri ale industriei în Franța și pe terțe piețe. Acordul privind schimburile și cooperarea economică pe anii 1970-1974, semnat la București, la începutul acestui an, precum și protocolul privind schimbul de mărfuri pe 1970 prevăd dezvoltarea și în viitor a relațiilor economice reciproce. În acești ultimi ani, într-o dinamică ascensiune s-a înscris, de asemenea, cooperarea economică și tehnico-științifică dintre cele două țări. Așa cum se știe, în 1967 a fost încheiat un acord de cooperare economică și industrială, iar în 1968 un acord de cooperare româno-francez în domeniul informaticii. Un nou și important pas pe calea colaborării reciproce l-a constituit formarea în 1969, ca urmare a prevederilor înscrise în declarația româno-franceză din mai 1968, a Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică, tehnică și științifică, avînd ca misiune analiza periodică a desfășurării schimburilor comerciale bilaterale și a cooperării economice reciproce în diferite domenii. Pînă în prezent s-au desfășurat două sesiuni ale Comisiei : Paris, ianuarie 1969 ; București, ianuarie 1970. În ultimul an s-au realizat o serie de înțelegeri de cooperare între care pot fi menționate cele privind producerea în România a autoturismului „Dacia", fabricarea de calculatoare electronice, precum și cooperarea în domeniul informaticii. Sînt în curs tratative pentru extinderea cooperării reciproc avantajoase și în alte domenii de activitate. Înființarea unui Comitet mixt de cooperare pe terțe piețe — hotărîtă în cadrul celei de-a doua se-